Sfântul ierarh Proclu, patriarhul Constantinopolului

(20 noiembrie /3 decembrie)

Sfântul Proclu a fost ucenicul Sfântului Ioan Gură de Aur. La anul 426 el a fost sfinţit episcop de Cizic, iar la anul 435 a fost înălţat patriarh al Constantinopolului. El a păstorit cu multă înţelepciune şi băgare de seamă Biserica lui Dumnezeu.

Index

În această lună (noiembrie), ziua a douăzecea - Înainte-prăznuirea intrării în Biserică a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi cuviosul părintele nostru

Grigorie Decapolitul. Şi cel dintru Sfinţi părintele nostru Proclu, arhiepiscopul Constantinopolului 3
Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Proclu, patriarhul Constantinopolului 34
Imnografie 42
Vieţile Sfinţilor - Pomenirea celui între sfinţi părintele nostru Proclu, patriarhul Constantinopolului 44
Sinaxar din 20 noiembrie 49
Proloagele din 20 noiembrie 53
Sfântul Nicolae Velimirovici – Proloagele de la Ohrida din 20 noiembrie 60
Sfântul ierarh Proclu - Predici şi editoriale 66
Sfântul Proclu, episcop de Cizic - Omilii la Întruparea Domnului 67
Sfântul Proclu al Constantinopolului - Omilia a 3-a la Întrupare 74
Sfântul ierarh Proclu despre slava negrăită a Fecioarei care ni L-a născut pe Dumnezeu 77
Sfântul Proclu al Constantinopolului - Omilii la Botezul Domnului 80
Sfântul ierarh Proclu al Constantinopolului - Cuvântarea întâi - Laudă pentru PreaSfânta Maria, Născătoarea de Dumnezeu 84
Mici fragmente din Cuvântările Sfântului patriarh Proclu 94
Radu Alexandru - "Şoaptele" Sfântului apostol Pavel 97
Adrian Agachi - Învăţătura corectă despre Maica Domnului 101
Emilian Apostolescu - Sfântul ierarh Proclu al Constantinopolului, model de arhipăstor 106
Orthodoxwiki - Proclu al Constantinopolului 110
Pr. Silviu Cluci - Capul Sfântului Ioan Gură de Aur 113
Sfântul Proclu al Constantinopolului - Cărţi în limba română 116
Icoane 120

În această lună (noiembrie), ziua a douăzecea - Înainte-prăznuirea intrării în Biserică a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi cuviosul părintele nostru Grigorie Decapolitul. Şi cel dintru Sfinţi părintele nostru Proclu, arhiepiscopul Constantinopolului

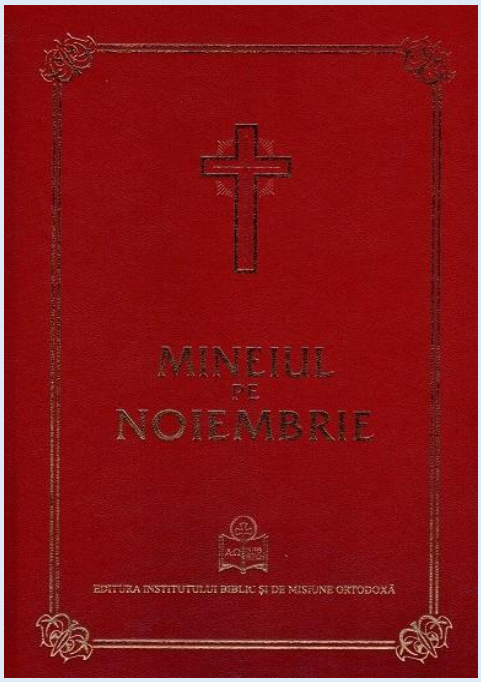

La Vecernia mică

La Doamne strigat-am..., Stihirile pe 6 ale înainte prăznuirii 3 şi ale Sfântului Grigorie 3.

Stihirile înainte prăznuirii, glasul 1:

Podobie: Ceea ce eşti bucuria Cetelor cereşti şi pe pământ oamenilor tare folositoare, prea curată Fecioară miluieşte-ne pe noi cei ce scăpăm la tine. Că nădejdile noastre, după Dumnezeu, întru tine le-am pus, Născătoare de Dumnezeu.

Făclii purtând fecioare, pe pururea Fecioara luminat petrecându-o, proorocesc adevărat cu Duhul, ceea ce va să fie. Că Născătoarea de Dumnezeu, fiind Biserica lui Dumnezeu, în Biserică cu strălucire feciorească, pruncă fiind se aduce.

După făgăduinţa cea sfântă, Născătoarea de Dumnezeu şi rodul cel lăudat, s-a arătat lumii cu adevărat, ca cea mai înaltă decât toţi, care cu bună cinste fiind dusă în

Biserica lui Dumnezeu, plinind rugăciunea celor ce au născut-o, fiind păzită cu Dumnezeiescul Duh.

Cu cerească pâine fiind hrănită, Fecioară, cu credinţă în Biserica Domnului, ai născut lumii pe Cuvântul vieţi; căruia ca o Biserică aleasă şi cu totul fără de prihană, mai înainte te-ai logodit prin Duhul cu taină, Mireasă făcându-te lui Dumnezeu şi Tatălui.

Alte **stihiri** ale Sfântului Grigorie, glas şi Podobie aceeaşi.

În cereştile lăcaşuri, cu veselie locuind şi cu îngerii, părinte, cu îndrăzneală stând înaintea scaunului Domnului, celor ce săvârşesc pe pământ pomenirea ta iertare de greşeli şi de patimi, ca să le dăruiască, roagă-te.

Cu secera rugăciunilor, părinte Grigorie, spinii patimilor tăindu-i şi arând cu plugul înfrânării pământul cel sufletesc, ai semănat într-însul seminţele bunei credinţe. Prin care ne creşti nouă, roduri de tămăduiri.

Vas primitor de fapte bune pe tine te numim, cuvioase, ca pe un iubitor de linişte şi lucrător de priveghere şi stâlp înfrânării şi de rugăciune lăcaş nestricat şi vistierie de minuni; şi rugător pentru cei ce te cinstesc pe tine, Grigorie.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *a înainte prăznuirii, glasul al 4-lea*

Astăzi Biserica ceea ce a încăput pe Dumnezeu, Născătoarea de Dumnezeu, în Biserica Domnului se aduce şi Zaharia o primeşte pe dânsa. Astăzi Sfintele Sfin-ţilor se bucură şi ceata îngerilor cu taină prăznuieşte. Cu care şi noi prăznuind astăzi, împreună cu Gavriil să strigăm: Bucură-te, ceea ce eşti de Dumnezeu dă-ruită, Domnul este cu tine, Cel ce are mare milă.

Vezi: Dacă este Vineri seara, Slavă..., a înainte prăznuirii, Şi acum... Dogmatica glasului.

La Stihoavnă

Stihirile Sfântului Proclu, glasul al 4-lea:

Podobie: Dat-ai semne...

Cu luminarea dogmelor şi cu strălucirea vieţii, cu bună credinţă ai împodobit Arhieria, Procle pururea pomenite şi Bisericii stâlp te-ai arătat cu adevărat, luminând pe toţi cu cuvintele tale. Pentru aceasta pe tine te fericim şi cu psalmi şi cu cântări, prăznuim sfântă şi prea cinstită pomenirea ta.

Stih: Scumpă este înaintea Domnului, moartea cuvioşilor Lui.

Luminat ai învăţat şi cu dumnezeiască înţelepciune ai propovăduit pe Născătoarea de Dumnezeu, Fecioară prea curată, care a născut pe Ziditorul, Cel mai înainte de veci şi Stăpânul, Fiul şi Cuvântul Tatălui, care în vremurile cele mai de apoi şi Om S-a făcut pentru noi de bunăvoie şi nu S-a schimbat cu firea. Şi pe Nestorie păgânul şi prea nebunul, l-ai ruşinat.

Stih: Preoţii Tăi Doamne se vor îmbrăca întru dreptate şi cuvioşii Tăi cu bucurie se vor bucura.

Apele cele ca aurul luminoase, ale înţelepţitului de Dumnezeu propovăduitorului; le-ai luat pururea pomenite, al căruia şi moştenitor bunei cinstiri şi scaunului te-ai arătat, întărind cu învăţăturile adevărului turma lui Hristos şi sfintele şi prea cinstitele lui moaşte, ca o podoabă prea frumoasă Bisericii le-ai dat.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *a înainte prăznuirii, glasul al 4-lea*

Veniţi toţi credincioşii, pe ceea ce una este fără de prihană să o lăudăm pe cea mai înainte propovăduită de prooroci şi în Biserică adusă, care mai înainte de veci a fost rânduită a fi Maică şi în anii cei mai de pe urmă s-a arătat Născătoare de Dumnezeu. Doamne, pentru rugăciunile ei pacea Ta dă-ne-o nouă şi mare milă.

Troparul sfinţilor, glasul al 4-lea: Dumnezeul părinţilor noştri, care faci pururea cu noi după blândeţile Tale, nu depărta mila Ta de la noi; ci pentru rugăciunile lor, în pace îndreptează viaţa noastră.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *a înainte prăznuirii*

Glasul al 4-lea: Bucurie mai înainte ne încredinţează nouă astăzi Anna rod potrivnic întristării odrăslind, pe una pururea Fecioară. Pe care o şi aduce rugăciunile plinindu-şi astăzi bucurându-se, în Biserica Domnului, ca pe ceea ce este Biserica Cuvântului lui Dumnezeu şi Maică curată.

La Utrenie

La Dumnezeu este Domnul..., Troparul înainte-prăznuirii de 2 ori. Slavă..., al sfinţilor, Şi acum... al înainte-prăznuirii.

După întâia Catismă **Sedealna**, glasul al 4-lea:

Podobie: Degrab ne întâmpină pe noi mai înainte până ce nu ne robim când vrăjmaşii Te hulesc pe Tine şi ne îngrozesc pe noi, Hristoase, Dumnezeul nostru, pierde cu Crucea Ta pe cei ce se luptă cu noi, ca să cunoască cât poate credinţa dreptmăritorilor, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Cele dinaintea uşilor Bisericii şi Sfintele Sfinţilor, arătat astăzi Zaharia, luminat împodobindu-le, bine le găteşte. Că va să intre Fecioara înlăuntrul acestora, care s-a gătit spre sălăşluirea lui Dumnezeu, a cărei dumnezeiască intrare mai înainte o prăznuim.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *iar aceasta*

După a doua Catismă **Sedealna**, glasul al 4-lea:

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sămânţă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

Lăcaşul lui Dumnezeu, cămara cea de mult preţ, în Biserica lui Dumnezeu, cu făclii strălucită, şi cu bucurie mai înainte vine să intre. Şi se bucură de aceasta Zaharia, văzând arătat ceata Sfinţilor prooroci, petrecându-o pe aceasta, şi se veseleşte, şi înainte prăznuind cântă, zicând: Bucurie mai înainte vesteşte, intrarea ta, Fecioară Maică nenuntită.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *iar aceasta*

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta

2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.
19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Canoanele al înainte prăznuirii cu Irmosul pe 6 şi ale Sfinţilor 2 pe 8.

Canonul înainte prăznuirii

facere a lui Iosif

Cântarea 1-a, glasul al 4-lea

Irmos: Deschide-voi gura mea, şi se va umplea de Duhul, şi cuvânt voi răspunde Împărătesei Maicii, şi mă voi arăta luminat prăznuind, şi voi cânta intrarea ei, bucurându-mă.

Întru Sfintele Sfinţilor cea prea sfântă şi fără de prihană a locui înainte merge, ca să fie Biserică sfinţită lui Dumnezeu Celui Preasfânt, şi înaintea ei merg tinerele fecioare.

Sfatul cel mai înainte de veci, al Dumnezeului nostru Celui mai înainte de veci, s-a plinit, mai înainte mergând tu a te hrăni întru Sfânta Sfintelor, spre lăcaşul Cuvântului, Fecioară cu totul fără prihană.

Dumnezeieştii tăi părinţi, pe tine ceea ce erai să fii Născătoare de Dumnezeu, te-au pus să te hrăneşti în Sfânta Sfintelor, rugăciunea, cu care s-au rugat, plinindu-o prea curată.

Dă putere, Stăpână, neputinţei inimii mele, şi o întăreşte, că se clăteşte de patimi, ca şi cu credinţă şi cu dragoste să te fericesc, pe tine cea pururea fericită, şi cu totul fără prihană.

Alt Canon, al Sfântului Grigorie

facere a de Iosif

Cântarea 1-a, glasul al 8-lea

Irmos: Pe Faraon cel ce era purtat în carele de război, l-a cufundat toiagul lui Moise, cel ce a făcut minuni de demult, lovind în chipul Crucii şi despărţind marea. Şi pe Israel cel fugărit, care mergea pe picioare, l-a mântuit, pe cel ce cânta cântare lui Dumnezeu.

Smeritul meu suflet cel omorât cu dulceţile trupului, cu rugăciunile tale înviază-l, părinte Grigorie. Că viaţă neîmbătrânitoare acum ai luat, omorându-ţi mădularele cele de pe pământ, cuvioase, cu pustniceştile nevoinţe.

Înfrânându-ţi dulceţile trupului cu vitejia minţii, din vârsta prunciei te-ai făcut părinte organ Duhului. Ale Aceluia lucrări arătat înlăuntru luându-le, şi cu chip dumnezeiesc cunoscându-te.

Cu iubirea dumnezeiască poftele trupului ai veştejit, şi ţie însuţi, fericite, ţi-ai logodit soţie curăţia, din care s-au născut ţie fii, toate bunătăţile pururea pomenite, care te-au făcut fiu lui Dumnezeu.

A Născătoarei

Ceea ce eşti scară cerească, care ajungi de la pământ la Cer, prin care Cuvântul lui Dumnezeu cu oamenii a vorbit, binecuvântată Preacurată, minune nespusă, vedere cu mintea necuprinsă, mântuieşte pe cei ce scapă la tine.

Alt Canon, al Sfântului Proclu

facere a lui Teofan

Cântarea 1-a, glasul 1

Irmos: Dreapta ta cea purtătoare de biruinţă, cu dumnezeiască cuviinţă, întru tărie s-a prea mărit. Că aceasta nemuritoare, ca o puternică a toate, pe potrivnici a zdrobit, israelitenilor prin adânc cale nouă făcându-le.

Prin lucrare şi prin cuvânt adevărat, cu înţelegătorii îngeri fiind de un chip, de Dumnezeu primite, şi împreună cu dânşii înaintea scaunului cinstitei Treimi stând, Procle, roagă-te să ne mântuiască pe noi.

Urmelor lui Gură de aur urmând înţelepte părinte pururea pomenite, a aceluia cinstită şi dumnezeiască îmbrăcăminte a preoţiei, ca o moştenire părintească ai luat după vrednicie, minunate.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

De demult Isaia a strigat cu Duhul, cum că Dumnezeu era să vină pe pământ; iar Nestorie cu minte vătămată a hulit întruparea, care de tine de trei ori fericite prin sinod s-a condamnat.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei de Dumnezeu)

Cu cuvinte de Dumnezeu insuflate, înfricoşată întruparea cea din Fecioară a Cuvântului Dumnezeului nostru, o ai luminat, Procle, şi Născătoare de Dumnezeu pe aceasta ai propovăduit-o, învăţăturilor celor prea înţelepte ale apostolilor urmând.

Canonul înainte prăznuirii

Cântarea a 3-a

Irmos: Pe ai tăi cântăreţi, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce eşti izvor viu şi îndestulat, care s-au împreunat ceată duhovnicească întăreşte-i şi întru dumnezeiască intrarea ta, cununilor slavei învredniceşte-i.

Începând fecioare a merge înaintea Fecioarei, cu făclii fiind luminat ceea ce era să fie a însemnat. Că dintr-însa era să Se nască Luminarea cunoştinţei, care a dezlegat întunecarea înşelăciunii.

Râvnind de demult cu dumnezeiesc gând Anna, rugăciune a plinit şi te-a pus întru cea Sfântă, pe tine ceea ce eşti cu totul fără prihană, care era să aibi zămislire prea sfântă şi naştere.

Soarele şi-a tins, razele, văzând pe norul luminii tins cu voia lui Dumnezeu, înlăuntru în Sfânta Sfintelor, din care era să plouă iertare celor înţeleniţi cu greşelile.

Mă îndumnezeieşte Dumnezeu, Cel ce S-a sălăşluit întru tine pentru îndurare; prea cinstită, Curată, pe mine cel furat prin mâncare mai înainte de înşelăciunea şarpelui. Şi în locul stricăciunii, iarăşi desfătare nestricăcioasă îmi dăruieşte.

Alt Canon, al Sfântului Grigorie

Cântarea a 3-a

Irmos: Doamne, cel ce ai făcut cele de deasupra Crugului Ceresc şi ai zidit Biserica, Tu pe mine mă întăreşte întru dragostea Ta, Cel ce eşti marginea doririlor şi credincioşilor întărire, unule Iubitorule de oameni.

În numele faptelor bune alergând, cuvioase, în norul privirii la cele de sus ai intrat şi ai cunoscut pe cât ai putut cuprinde, pe Cel necuprins cu firea, plin de lumină fiind părinte.

Cel ce S-a născut în peşteră pentru mântuirea omenească de demult, pe tine cel ce ai locuit în peşteră, prea fericite, cu lumină cerească te-a luminat, ca pe Pavel luminos arătându-te, părinte Grigorie.

Uşa cea cerească, prea curată Maica lui Hristos, ţie celui încunjurat de asuprelile drăceşti, părinte, ţi-a dat aripi şi puternic cu tărie te-a făcut asupra lor cu darul său.

A Născătoarei

Bucură-te, ceea ce una ai născut pe Domnul tuturor. Bucură-te, ceea ce ai solit viaţă oamenilor. Bucură-te, munte umbrit şi netăiat. Întărirea credincioşilor, bucură-te, ceea ce eşti cu totul fără prihană.

Alt Canon, al Sfântului Proclu

Cântarea a 3-a

Irmos: Însuţi Cel ce ştii...

Lumină din lumină prin dumnezeiască vedenie, prea fericite luând, Bisericii lumină ai fost; pentru aceasta ţi-a răsărit şi dumnezeiască lumină cu înţelegere, precum este scris. Cu care fiind strălucit, luminezi pe cei ce laudă pomenirea ta Procle.

Trâmbiţând cu tunetul dogmelor, ca zidurile Ierihonului ai surpat toate îndrăznelile eresurilor şi oştirile. Şi semne de biruinţă ai ridicat, propovăduind luminat întruparea lui Dumnezeu cea din Fecioară.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

De izvorul înţelepciunii lipindu-ţi gura ta de Dumnezeu primite şi dumnezeieştile ape ale înţelepciunii celei duhovniceşti luând Procle, ai înecat râurile cele tulburi, prea fericite, adică învăţăturile lui Nestorie, cele fără de Dumnezeu.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei de Dumnezeu)

Cel ce Unul-Născut din Tatăl sus negrăit Se cunoaşte, Unul-Născut din tine jos prea curată mai presus de cuvânt şi de pricepere S-a născut şi a îndumnezeit pe om prin tine cea cu totul fără de prihană, de Dumnezeu Născătoare Fecioară, care nu ştii de nuntă.

Irmosul: Însuţi Cel ce ştii neputinţa fiinţei omeneşti şi după milostivire Te-ai închipuit într-însa, încinge-mă cu putere de sus, ca să strig Ţie: Sfântă este Biserica cea însufleţită, a slavei Tale celei nepovestite, Iubitorule de oameni.

Condacul Sfântului Grigorie, glasul al 3-lea:

Podobie: Fecioara astăzi, pe Cel mai presus de fiinţă naşte şi pământul peştera Celui Neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii slavoslovesc şi magii cu Steaua călătoresc. Că pentru noi s-a născut Prunc Tânăr, Dumnezeu, Cel mai înainte de veci.

Soare luminos pe tine Biserica te cunoaşte, care cu podoabele faptelor bune şi cu razele tămăduirilor pe toţi luminezi, a lui Hristos slugă. Pentru aceasta prăznuim dumnezeiască pomenirea ta, şi cinstim nevoinţele tale prea fericite părinte, înţelepte Grigorie.

Alt **Condac** al Sfântului Proclu, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

După vrednicie astăzi, prăznuieşte cea mai cinstită decât toate cetăţile cu adevărat, cinstită mutarea ta părinte al părinţilor, prea fericite Procle înţelepte.

Sedealna Sfântului Grigorie, glasul al 4-lea:

Podobie: Degrab ne întâmpină pe noi mai înainte până ce nu ne robim când vrăjmaşii Te hulesc pe Tine şi ne îngrozesc pe noi, Hristoase, Dumnezeul nostru, pierde cu Crucea Ta pe cei ce se luptă cu noi, ca să cunoască cât poate credinţa dreptmăritorilor, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Cu dumnezeiască strălucire fiind luminat, ai izgonit întunericul patimilor celor de suflet păgubitoare, Grigorie pururea pomenite. Înălţându-te spre înălţimea nepătimirii cea prea curată; ai revărsat cu strălucire raze de tămăduiri, sălăşluindu-te întru lumina cea neapusă, a Împărăţiei lui Hristos.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Altă **Sedealnă** a Sfântului Proclu, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Întru înălţimea Bisericii, Domnul te-a pus ca pe o stea luminoasă, luminând pe cei ce cântă: Procle lauda părinţilor pururea pomenite.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *a înainte prăznuirii, glasul al 4-lea*

Pe cinstită intrarea Fecioarei, astăzi mai înainte prăznuindu-o luminat credincioşii, cu cântări de Dumnezeu grăitoare, pe dânsa să o lăudăm neîncetat, ca pe ceea ce este cu totul fără prihană.

Canonul înainte prăznuirii

Cântarea a 4-a

Irmos: Dumnezeiescul sfat cel neurmat, al Celui Preaînalt, al întrupării Tale celei din Fecioară, proorocul Avacum înţelegându-l, a strigat: Slavă puterii Tale, Doamne.

Sfinţite limbi mai înainte te-au vestit, curată, că era să fii locaş firii celei neîncăpute. Pentru aceasta pe tine cetele fecioarelor te-au petrecut la cele sfinte, făclii purtând.

Laudă a dobândit Ioachim cu Anna, mergând, şi ducându-te pe tine în Sfânta Biserică cu veselie; ceea ce eşti Biserica lui Dumnezeu, Preasfântă, prea curată Stăpână, cu totul fără prihană.

Dezleagă-se osândirea strămoşilor, că iată a înflorit viţa care ne-a rodit nouă Strugurul cel nestricat, Cel ce aduce vin de veselie marginilor.

Pe tine una cea cu totul fără prihană, Cuvântul Ziditorul aflându-te, S-a sălăşluit în pântecele tău, lucrând a noastră mântuire cu darul, Preacurată, pentru mila cea negrăită.

Alt Canon, al Sfântului Grigorie

Cântarea a 4-a

Irmos: Tu eşti tăria mea, Doamne, Tu, şi puterea mea, Tu, Dumnezeul meu, Tu, bucuria mea, Cel ce n-ai părăsit sânurile părinteşti şi a noastră sărăcie ai cercetat-o. Pentru aceasta, cu proorocul Avacum strig către Tine: Slavă puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Cel ce pentru noi străină pogorâre a avut, străin fiind pentru bunătate, pe tine străin pentru Dânsul, din moştenire văzându-te te-a primit Grigorie, şi dumnezeiesc moştenitor al Împărăţiei Sale, strălucit cu bunătăţi te-a făcut.

Pentru Hristos, Cel ce a pruncit pentru noi, şi a fost prunc, cuvioase, la şcoala pruncilor te-ai dat pe tine, însuţi prunc cu răutatea făcându-te, de Dumnezeu cugetătorule părinte, şi cu dumnezeiasca smerenie, răutatea vrăjmaşului ai smerit-o fericite Grigorie.

Cu ploile lacrimilor tale părinte Grigorie, ca şi cu nişte rouă dumnezeiască adăpându-te, toată fapta bună ai crescut, toată roada bună a dreptăţii ai înflorit, ca un pom roditor lângă izvoarele apelor răsădit, ale postniciei celei desăvârşite.

A Născătoarei

Maica lui Dumnezeu binecuvântată, cu totul fără prihană, vindecă rănile sufletului meu. Stinge desfătările trupului, inima mea cea întunecată luminează-o. Împacă-mi ştiinţa mea și mă scapă de toată vătămarea şi năvălirea vrăjmaşilor.

Alt Canon, al Sfântului Proclu

Cântarea a 4-a

Irmos: Munte umbrit cu harul cel dumnezeiesc, privindu-te Avacum, cu ochii cei de departe văzători, mai înainte a vestit pe Sfântul lui Israel, ce vrea să iasă din tine, spre mântuirea şi înnoirea noastră.

Ca nişte aur în foc, prea sfinţite, cu înfrânarea înţelepte, cinstit trupul tău, curăţindu-ţi, frumos l-ai arătat Făcătorului; pentru aceasta îmbrăcămintea preoţiei ţie în vecie ţi-a dăruit.

Vestirea cuvintelor, şi tunetul cel cu bun glas al dogmelor învăţăturilor tale, Biserica lui Dumnezeu înţelepţeşte veselindu-o, gonesc îndrăzneala ereticilor, sfinţitorule Procle prea mărite.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Întru învăţătura dumnezeieştii cunoştinţe fiind, ca un ierarh sfinţit, cu buna-dăruire tuturor ai dat luminare, şi dumnezeiască strălucire, spre mântuirea sufletelor după vrednicie, minunate.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei de Dumnezeu)

Cărbunele cel dumnezeiesc în pântece, ceea ce eşti cu totul fără prihană, primindu-L mai presus de minte, nu te-ai ars cu adevărat. Că rugul de departe cu însemnare a închipuit naşterea ta, spre mântuirea noastră şi înnoirea.

Canonul înainte prăznuirii

Cântarea a 5-a

Irmos: Spăimântatu-s-au toate de cinstită intrarea ta; că tu Fecioară care nu ştii de nuntă, înlăuntru ai intrat în Biserica lui Dumnezeu, ca o prea curată Biserică, tuturor celor ce te laudă pe tine, mântuire dăruindu-le.

Norii să roureze dreptate astăzi; căci ca în Cer se tinde dumnezeiescul nor în Biserica lui Dumnezeu. Care pică dulceaţa, ceea ce scoate toată amărăciunea su-fletelor noastre.

Străină este zămislirea ta, străină este şi naşterea ta, străină este petrecerea ta, Fecioară şi ducerea ta înlăuntrul Bisericii. Străine şi prea slăvite sunt ale tale, care covârşesc cuvântul şi cugetul, prea curată.

Pe tine toată te-a sfinţit Preasfântul Duh, ceea ce ai petrecut înlăuntrul Bisericii, şi te-ai hrănit cu hrană cerească, Mireasa Tatălui cea prea frumoasă. Pentru aceasta ai fost şi Cuvântului, Născătoare.

Spre tine toată nădejdea mea Fecioară punându-o, la îndurările tale alerg. Vătămării diavoleşti arată neîmpărtăşit sufletul meu cel căzut, şi slăbit de înecările desfătărilor.

Alt Canon, al Sfântului Grigorie

Cântarea a 5-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti lumină neapusă? Că m-a acoperit întunericul cel vrăjmaş pe mine, ticălosul. Ci, Te rog, întoarce-mă şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele.

Cu lucrarea Cuvântului viţă aducătoare de roadă te-ai arătat, cuvioase, care aduce struguri de fapte bune, copţi şi prea mari, care izvorăsc din sine vin duhovnicesc de mântuire, părinte, care veseleşte inimile credincioşilor.

Roma cea strălucită, părinte, de la răsărit primindu-te pe tine luminător neapus prin credinţă, s-a luminat cu cinstitele darurile tale. Că pe Hristos ai avut în suflet ca o lumină, luminând pe cei ce te văd pe tine, părinte.

Pe şarpele ce se târa şi păzea călcâiul tău, Grigorie, cu dumnezeiască priveghere în căile vieţii umblând, ca o slugă a lui Dumnezeu, ca un lucrător al poruncilor Lui, l-ai omorât cu puterea Duhului.

A Născătoarei

Folositoarea lumii Maică pururea Fecioară, tu mă chiverniseşte, şi mă povăţuieşte la calea cea dreaptă, şi ocârmuieşte la cărările dreptăţii gândul meu, umbletele sufletului meu îndreptându-le.

Alt Canon, al Sfântului Proclu

Cântarea a 5-a

Irmos: Luminează-ne pe noi, Doamne, cu poruncile Tale și cu brațul Tău cel înalt; pacea Ta dă-o nouă, Iubitorule de oameni.

Purtător de lumină ca un sfeşnic, prea fericite, făcându-te Sfintei Biserici te-ai arătat apărător şi luminat ai arătat, cea din Sfânta Fecioară a lui Dumnezeu naştere neschimbată, slăvite Procle.

Întruparea cea slăvită a lui Dumnezeu din Fecioară, punându-o în praştia dogmelor, ai surpat mintea cea îndrăzneaţă a lui Nestorie, ca şi de demult dumnezeiescul David pe Goliat cel de altă seminţie.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

De învăţăturile lui Pavel fiind plin, şi a lui vedere văzând, prea mărite, Elisei al doilea te-ai arătat, cu ungere dumnezeiască a preoţiei fiind uns în taină.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei de Dumnezeu)

Nici tulburare, nici amestecare, în pântecele Fecioarei n-a luat Dumnezeu cu trup ieşind; ci Cel ce a fost a rămas, Dumnezeu şi Om fără schimbare, cu lucrările arătându-Se.

Canonul înainte prăznuirii

Cântarea a 6-a

Irmos: Cugetătorilor de Dumnezeu săvârşind acest praznic dumnezeiesc şi cu totul cinstit al Maicii lui Dumnezeu, veniţi să plesnim cu mâinile slăvind pe Hristos, Cel ce S-a născut dintru dânsa.

Întărindu-se cu dumnezeiescul dar dumnezeieştii părinţi ai Fecioarei, pe aceasta ca pe o porumbiţă fără prihană, întru cele Sfinte a se hrăni cu dragoste o au pus.

Înaintea ta ceea ce erai să primeşti Lumina, ceea ce iese din Lumină, lumânări aprinzând fecioare cinstite, au mers cu chip luminat la dumnezeiasca Biserică dănţuind.

Cămara cea plină de mărire, mare glăsuirea proorocilor, scaunul cel sfânt, înlăuntru în cele sfinte se pune, Împăratului tuturor gătită fiind.

Laud Fecioară zămislirea ta, laud naşterea ta cea negrăită, laud acoperământul tău, prin care scap de toată vătămarea, la limanul tău alergând.

Alt Canon, al Sfântului Grigorie

Cântarea a 6-a

Irmos: Curăţeşte-mă, Mântuitorule, că multe sunt fărădelegile mele şi Te rog, ridică-mă din adâncul răutăţilor; căci către Tine am strigat şi mă auzi, Dumnezeul mântuirii mele.

Cu voinţa cea spre Dumnezeu fiind îndumnezeit, prea sfinţite, prin vedeniile cele de taină şi dumnezeieştile străluciri, ca un prooroc îndumnezeit, ca o slugă a lui Dumnezeu, te-ai învrednicit dumnezeiescului dar.

Cu linişte viaţa ta săvârşindu-ţi, Grigorie, decât valurile lumeşti mai presus te-ai arătat, şi mai înalt decât patimile, şi a tot pământul străin şi nemernic.

Ca o oglindă curată cu dumnezeiască rază te-ai îmbogăţit; iar ca un vas sfinţit Biserica cea de sus ai împodobit, Grigorie, şi adunarea celor întâi născuţi o ai luminat.

A Născătoarei

Marie curată, cămara Împăratului, pe mine cel ce m-am făcut necurată peşteră tâlharilor, cu rugăciunile tale curăţindu-mă, Celui ce S-a născut din tine, Biserică sfântă mă arată.

Alt Canon, al Sfântului Proclu

Cântarea a 6-a

Irmos: Înconjuratu-ne-a pe noi...

La marele scaun suindu-te, cuvioase, cu mai mari isprăvi l-ai împodobit pe acesta cu dumnezeiască cuviinţă. Pentru aceasta adunându-ne, te lăudăm pe tine arhiereule, cu mare glas, Procle pururea pomenite.

Ca alt sicriu Bisericii lui Hristos, trupul prea fericitului Gură de aur l-ai dat, Procle cu ale tale învăţături, şi ai veselit adunările dreptcredincioşilor cu venirea lui.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pe ajutătorii eresurilor, cei ce ca nişte fiare care înconjurau turma lui Hristos, i-ai gonit cu toiagul învăţăturilor tale, Procle fericite, şi la păşunea dreptei credinţe turma ţi-ai îndreptat.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei de Dumnezeu)

Văzutu-te-ai covârşind pe Heruvimi de Dumnezeu dăruită Fecioară, că pe Cel ce Se poartă pe umerele lor, prea curată, în braţele tale L-ai purtat. Pentru aceasta pe tine, Fecioară, pururea toţi te mărim.

Irmosul: Înconjuratu-ne-a pe noi adâncul cel de dedesubt şi nu este izbăvitor, socotitu-ne-am ca nişte oi de junghiere, mântuieşte pe poporul tău, Dumnezeul nostru. Că Tu eşti Tărie şi Îndreptare a celor neputincioşi.

Condac, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

De veselie astăzi lumea toată s-a umplut, întru binevestit praznicul Născătoarei de Dumnezeu, strigând: Aceasta este cortul cel ceresc.

Icos: Făcătorul tuturor, Ziditorul şi Stăpânul, plecându-Se pentru milostivirea cea negrăită şi pentru singură iubirea Sa de oameni, pe cel ce l-a alcătuit cu mâinile Sale, văzându-l căzut S-a milostivit, şi a-l ridica pe dânsul bine-a-voit, prin zidire prea îndumnezeită, şi cu smerenia Sa ca un Bun din fire şi Milostiv. Pentru aceasta pe Maria mijlocitoare a tainei Lui a luat-o, ca pe o Fecioară şi curată, din care firea noastră a purtat, precum bine-a-voit. Aceasta este cortul cel ceresc.

Sinaxar

În această lună în ziua a douăzecea, pomenirea prea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Grigorie Decapolitul.

Stih: Grigorie, darul lui Dumnezeu cel viu
Îngrădire este împrejurul tău.
Grigorie în douăzeci este chemat.
La cerul cel cu lungime şi înalt.

Acest sfânt a fost din Isauria, născut şi crescut într-una din cele zece cetăţi, ce se cheamă Irinupol, fecior lui Serghie şi Mariei, în vremurile necredincioşilor luptători de icoane. Deci când a fost de opt ani s-a dat la carte, şi învăţând bine, se îndeletnicea pe la biserici. Iar dacă se făcu de vârstă, se găteau părinţii să-l însoare; iar el fugind pe ascuns, şi mai vârtos pentru eresul ce stăpânea al luptătorilor de icoane, umbla din loc în loc sărutând pe cei ce mărturiseau pentru sfintele icoane, şi strângând la sine de la aceia folosul sufletesc. Apoi supunându-se pe sine la toată înfrânarea şi aspra petrecere, s-a luptat cu multe ispite, şi mai vârtos cu cele aduse de la demoni; pentru care se şi arată mare făcător de minuni.

Acesta a mers şi în Asia şi Vizantia, dorind ca să mărturisească pentru sfintele icoane. Iar de acolo se duse la Roma, şi înconjurând tot apusul, şi spăimântând pe mulţi cu semnele şi cu minunile ce făcea, iarăşi se întoarse la Vizantia; şi de acolo se duse la muntele Olimpului. Deci suindu-se acolo, şi topindu-se foarte, s-a bolnăvit de idropică, atât încât numai după glas se cunoştea la cei ce-l ştiau.

Deci pogorându-se din munte se duse la Tesalonic, şi de acolo venind iarăşi la Vizantia, află pe Simeon mărturisitorul şi purtătorul de Dumnezeu, închis în temniţă pentru sfintele icoane. Şi închinându-i-se lui, şi rugându-l mult ca să se roage pentru el, cu pace s-a săvârşit.

Şi sfintele moaşte, ale acestui Sfânt Grigorie, se află întregi în România la sfânta mânăstire Bistriţa (jud. Vâlcea), care este făcută din temelie de răposatul Banul Barbu Craiovescul. Şi care cu multă cheltuială a adus aceste sfinte moaşte la această sfântă mânăstire, unde se află şi până astăzi făcător de minuni, precum şi sfânta mânăstire de multe primejdii este ferită şi pământul acesta multă folosinţă şi ajutor are, şi cine merge la sfântul cu smerenie, şi cu credinţă, află folosinţă şi tămăduire atât trupeşte cât şi sufleteşte.

Tot în această zi, pomenirea celui dintru Sfinţi părintelui nostru Proclu arhiepiscopul Constantinopolului, care a fost ucenic fericitului Ioan Hrisostomul, şi moştenitor scaunului lui.

Stih: Locuinţa cerească Procle pe tine este avându-te,
În care împreună cu Hrisostomul eşti bucurându-te.

Acest dintru sfinţi părintele nostru Proclu, a fost pe vremea împărăţiei lui Teodosie cel mic, în anii patru sute opt. Deci fiindcă era cucernic şi îmbunătăţit, s-a hirotonit episcop Ciziculuі de către Sfântul Sisinie, patriarhul Constantinopolului. Şi mergând la Cizic nu s-a primit de către clericii eparhiei sale, căci avea hirotonit pe altul cu numele Dalmat. Pentru aceasta s-a întors înapoi la Constantinopol rămânând fără de eparhie.

Deci după ce a murit Maximian patriarhul Constantinopolului, care se prăznuieşte la douăzeci şi una ale lui aprilie, în vremea care încă se află moaştele lui în altarul marei biserici, s-a ales acesta patriarh Constantinopolului. Şi s-a suit în scaun, întru însăşi ziua mântuitoarelor patimi a Domnului, adică în sfânta şi marea Joi. Deci bineviețuind şi patriarhind doisprezece ani şi trei luni, cu pace s-a mutat către Domnul.

Tot în această zi, pătimirea Sfântului mucenic Dasie celui din Durostor.

Stih: Urma a se nevoi şi Dasie prin sabie
Şi a afla prin ea cununa nevoinţei.

Acest sfânt a fost pe vremea lui Maximian în anii două sute nouăzeci şi opt, aflându-se în cetatea Durostor, care se află aproape de râul Dunării. Deci în această cetate era obicei să săvârşească elinii în tot anul, serbarea spurcatului dumnezeului lor Cron. Iar mai înainte cu treizeci de zile de spurcata aceasta serbare, alegea un ostaş tânăr şi frumos cu faţa, şi-l gătea spre jertfă. Pe care mai întâi îl îmbrăca împărăteşte, apoi îl îndemna ca să-şi facă el mai întâi orice poftă a sa, şi apoi îl junghia peste jertfelnicul lui Cron.

Deci fiindcă a venit rândul să se jertfească şi ostaşul acesta Dasie, pentru aceasta ostaşii cei împreună cu dânsul înconjurându-l, îl sileau ca să-şi împlinească orice poftă a sa. Iar Dasie şi-a pus în minte un gând foarte bun şi înţelept, şi a zis către ei: Fiindcă este să mor, mai bine îmi este să mor pentru Hristos ca un creştin.

Deci înfăţişat fiind la divanul ighemonului, a mărturisit cu îndrăzneală pe Hristos; de aceasta înştiinţându-se Diocleţian şi Maximian, au adus înaintea lor pe sfântul, şi fiindcă în privelişte a mărturisit buna cinstire, multe munci a luat de la ei, şi în sfârşit i s-a tăiat capul prin sabie, şi aşa a luat fericitul cununa muceniciei.

Tot în această zi, Sfinţii mucenici Nirsa episcopul şi Iosif ucenicul său şi episcopul şi alţii împreună cu dânşii, ce s-au săvârşit în Persia prin sabie.

Stih: Nirsa şi Iosif, mor împreună amândoi,
Cu moarte de sabie, după zisa apostolului.

Din aceştia, Nirsa era episcop, bătrân cu vârsta de optzeci de ani, iar Iosif fiind cu aceeaşi vrednicie cinstit, adică episcop, era de optzeci şi nouă de ani de bătrân. Împreună cu care şi alţi oarecari episcopi şi preoţi şi din rândul celor mai proşti şi femei fecioare şi sihastre. Toţi prin feluri de chipuri fiind cercetaţi şi cu feluri de munci fiind lămuriţi şi de credinţă nelepădându-se, li s-au tăiat capetele şi aşa au luat cununa muceniciei.

Tot în această zi, Sfinţii mucenici, Isachie, Ioan şi Savorie, care cu pietre împroşcându-se s-au săvârşit.

Stih: Cu pietre împreună pe Ioan cu Savorie.
Slujitorii pietrelor omoară şi pe Isachie.

Tot în această zi, Sfinţii mucenici Gheitazet şi alţi trei, care cu suliţele împungându-se s-au săvârşit

Stih: Pe Gheitazet şi pe trei nevoitori împreună,
Vrăjmaşii Treimii cu sulițele îi omoară.

Tot în această zi, Sfintele fecioare, Tecla, Vautha şi Denahida, care de sabie s-au săvârşit.

Stih: Pe Tecla, Vautha, Denahida, înţeleptele fecioare,
Nevoinţa cea prin sabie le-a arătat fecioare nevoitoare.

Tot în această zi, Sfinţii mucenici Evstatie, Tespesie şi Anatolie.

Stih: Înşelătorii au tăiat capetele la trei ce acum adormiseră.
O, înşelăciune! Nearătând milostivire nici după ce murise.

Aceştia au fost pe vremea împărăţiei lui Maximian, în anii trei sute. Patrie având Galatia, iar cetate Gangra, fiind ei fii ai lui Filoteu şi a Evseviei. Tatăl lor era din Galatia, iar maica lor din Nicomidia. Deci Evstatie se sârguia spre învăţătura cărţilor, iar Tespesie şi Anatolie, întrebuinţau meşteşugul părintesc, fiind tatăl lor vânzător de haine.

Deci Filoteu tatăl lor venind odată de la Răsărit la Nicomidia împreună cu fiul său Anatolie, s-a învăţat credinţa lui Hristos de Luchian preotul şi dascălul, cel ce călătorea împreună cu ei; care supunându-se învăţăturilor aceluia, au crezut în Hristos şi s-au botezat. Iar Evstatie şi Tespesie, mergând şi ei la Nicomidia, s-au întâlnit cu fericitul Antim episcopul Nicomidiei şi învăţându-se de el credinţa lui Hristos, s-au botezat şi ei: iar după aceea tatăl lor Filoteu, s-a hirotonisit preot şi Evstatie s-a hirotonisit diacon. Însă n-a trecut multă vreme în mijloc şi au murit părinţii acestor sfinţi. Deci fură pârâţi la Maximian că sunt creştini. Şi bătuţi fiind cu toiege, mai pe urmă au fost puşi la închisoare. Întru care venind dumnezeiescul înger, i-au dezlegat pe ei din legături, iar a doua zi au fost daţi la fiare şi luptându-se cu ele au rămas nevătămaţi de dânsele.

Deci luând pe ei Antonie comitul şi ducându-i la Niceea i-a pedepsit cu multe munci. Căci spânzurându-i pe lemn, i-a strujit atât de mult cu unghii de fier sălbaticul, încât tot pământul de sub dânşii s-a roşit de sângele lor. După aceea i-a aruncat în temniţă. Întru care iarăşi arătându-li-se dumnezeiescul înger i-a uşurat pe ei de durerile rănilor şi trupurile lor le-a făcut sănătoase. Acestea văzându-le acel vărsător de sânge a hotărât asupra lor moarte de sabie. Şi venind la locul hotărât spre tăiere, fără de veste şi-au dat sfinţii sufletele lor lui Dumnezeu cu pace;

iar gealaţii cuprinşi fiind de frica tiranului, le-au tăiat capetele, moarte fiindu-le trupurile.

Tot în această zi, pomenirea Sfântului Teoctist mărturisitorul şi patriciul, ce a fost famen, în zilele Teodorei Augustei împărătesei în anii 829.

Stih: Patriciul, iubind aşezămintele părinţilor.
Acum se numără împreună cu cetele lor.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi, Amin.

Canonul înainte prăznuirii

Cântarea a 7-a

Irmos: N-au slujit făpturii cugetătorii de Dumnezeu, fără numai Făcătorului. Ci în-grozirea focului bărbăteşte călcându-o, se bucurau cântând. Prealăudate Domnul părinţilor şi Dumnezeule, bine eşti cuvântat.

Ca pe un soare purtător de lumină te-a primit înlăuntru în Biserica cea sfântă pe tine ceea ce ai strălucit rază de mântuire marginilor, curată Fecioară, care erai să fii Biserică prea sfântă, Fiului lui Dumnezeu.

Cu mâinile plesniţi toţi, văzând pe ceea ce nu ştie de nuntă purtând chipurile mântuirii. Căci cu mână de înger s-a hrănit, ca ceea ce era să ne nască nouă negrăit, Pâinea cea cerească.

Toate sufletele drepţilor cele dedesubt te-au binevestit şi mai înainte te-au arătat pe tine, porumbiţă de aur, care porţi încetarea potopului celui înţelegător şi în Sfânta Sfintelor cu bună credinţă ai dănţuit.

Ca o frumoasă pe Cel frumos ai născut, care grozăvia noastră a întors-o, la chipul cel dintâi, Fecioară cu totul fără prihană, căruia şi cântăm. Doamne al părinţilor şi Dumnezeule, bine eşti cuvântat.

Alt Canon, al Sfântului Grigorie

Cântarea a 7-a

Irmos: De pogorârea lui Dumnezeu focul s-a ruşinat de demult în Babilon. Pentru aceasta, tinerii în cuptor, cu picioare sprintene, ca într-o grădină verde dănţuind, cântau: Binecuvântat este Dumnezeul părinţilor noştri.

Cu vărsările lacrimilor focul păcatului ai stins şi apa nepătimirii şi curate izvoarele tămăduirilor izvorăşti, celor ce cântă Grigorie: Bine este cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.

Cu căruţă de văpaia cinstitei dragoste şi a săvârşirii, suindu-te la înălţime te-ai ridicat, întru care ţi-ai agonisit viaţa ta de Dumnezeu înţelepţite, strigând: Bine este cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.

Alinat-ai valurile patimilor cu stările la priveghere, şi adormind cu somnul cel cuvios drepţilor, părinte, la lumină ai trecut Grigorie, strigând: Bine este cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.

A Născătoarei

Pe mine cel ce sunt mort prin păcat şi pierit, ceea ce ai născut Viaţa, curată Fecioară, înviază-mă şi mă mântuieşte, şi din gheenă mă scoate pe cel ce cântă: Bine este cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.

Alt Canon, al Sfântului Proclu

Cântarea a 7-a

Irmos: Pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cuptor înţelegător te cunoaştem credincioşii; că precum a mântuit pe cei trei tineri Cel Preaînalt şi pe mine tot omul, în pântecele tău m-a înnoit Dumnezeul părinţilor, Cel Lăudat şi Prea slăvit.

Trupul şi mintea, şi sufletul curăţindu-ţi cu lepădarea patimilor, ierarhe Procle înţelepte, de acolo ai învăţat pentru Dumnezeu cel ce a luat trup şi suflet şi minte, care S-a născut din Fecioară fără schimbare, ca să ne mântuiască pe noi.

Foc înţelegător în gândurile tale aprinzând, eresul cel plin de uscăciune şi putred, al răului credincios Nestorie l-ai ars. Pentru aceasta ţie ne rugăm, desfătările noastre cele pline de uscăciune cu rugăciunile tale cele către Dumnezeu arzându-le, curăţeşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Tu către Hristos dobândind îndrăzneală, sfinte, roagă-L, ca cei ce laudă pe pământ cu cântări mărită pomenirea ta, de toată primejdia să se mântuiască, care cântă lui Dumnezeu celui lăudat, Procle dumnezeiescule.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei de Dumnezeu)

Porţi pe Dumnezeu cel înfăşurat cu trup, în braţele tale curată, ca un scaun de Heruvimi, pe Cel ce poartă toate cu Cuvântul puterii. Căruia dulce cântăm şi zicem: Lăudat este Dumnezeul părinţilor noştri şi prea slăvit.

Canonul înainte prăznuirii

Cântarea a 8-a

Irmos: Ascultă pruncă Fecioară, curată, să zică Gavriil sfatul Celui Preaînalt, cel de demult adevărat, fii gata spre primirea lui Dumnezeu; că prin tine Cel necuprins, cu oamenii va să petreacă. Pentru aceasta şi bucurându-mă, strig: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Ascultă şi înţelege bătrânule înţelepte Zaharie, Anna a zis: Cu sfatul lui Dumnezeu pe aceasta ce o am pruncă curată, cu suflet voios o primeşte; că printr-acestea va să fie mântuirea, şi în Biserica cea sfântă du-o pe ea, strigând: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Bine este cuvântat unul Domnul, strigat-a preotul! Cel ce intrările vieţii, acum le arată aievea nouă, văzută făcând cămara ceea ce a încăput pe Dumnezeu; întru care vrea să se sălăşluiască, Hristos, Împăratul tuturor. Către care tot pământul strigă: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Iată bătrânule prea înţelepte, Anna a zis cu bună cucernicie: Pe această prea bună pruncă, care mi-a dat mie Dumnezeu, luminat o primeşte, şi prooroceşte, că singură va să aducă întru lucruri propovăduirile, cu care proorocii strigă: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Acum am cunoscut femeie prea luminat, înţelepţeşte a zis bătrânul: Că pom în mijloc era să răsară din tine, care va să înflorească cu adevărat dumnezeiască roadă, ceea ce va să ducă în Rai pe oamenii cei goniţi în stricăciune, care vor striga cu bucurie: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Din cuvintele învăţăturilor celor negrăite, sufletul tău, Fecioară curată, arătat va fi, bătrânul a zis luminat: Iată întru această dumnezeiască Biserică vei locui. Că de înger fiind hrănită, pe Îngerul Sfatului celui mare vei naşte, căruia cânt: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Glasul lui Gavriil cântăm ţie, Fecioară curată cu bucurie. Bucură-te, ceea ce una eşti pricina bucuriei tuturor; bucură-te, curăţirea sufletelor, ca ceea ce ai născut mântuirea noastră şi înnoirea, celor ce cântăm Lui: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Alt Canon, al Sfântului Grigorie

Cântarea a 8-a

Irmos: De şapte ori cuptorul, chinuitorul haldeilor, l-a ars nebuneşte, pentru cinstitorii de Dumnezeu; dar văzându-i pe aceştia mântuiţi de o putere mai mare, Făcătorului şi Izbăvitorului a strigat: Tineri, binecuvântaţi-L, preoţi lăudaţi-L, popoare prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Cu rugăciunile tale cele către Dumnezeu slujindu-te prin răbdare, ai luat, prea fericite, ceea ce ai cerut cu credinţă. Că noaptea dormind tu, arătându-se ţie îngerul, sabie de foc ţi-a dat, care ţi-a tăiat patimile inimii, şi cu foc fără materie te-a curăţit şi cu mărire te-a luminat negrăit.

Ca un soare cu totul luminos, cu înţelegere ai strălucit arătat cu lumina faptelor bune, Grigorie, şi cu strălucirea minunilor, rază dând în tot pământul, şi luminând pe cei ce cântă cu bună credinţă: Prunci binecuvântaţi, preoţi lăudaţi, noroade prea înălţaţi pe Hristos în veci.

Îngerească cântare ai auzit, Grigorie, încă umblând în muritorul tău trup; din care simţirile sufletului arătat îndulcindu-ţi, cuvios şi luminos te-ai cunoscut, strigând Stăpânului: Preoţi binecuvântaţi, noroade prea înălţaţi pe Hristos în veci.

A Născătoarei

Ceea ce pe Judecătorul şi Domnul mai presus de cuvânt L-ai născut, pe Acela ca pe un Fiu al tău, Preasfântă roagă-L: În ceasul judecăţii, de osândă şi de foc, şi de întunericul cel neluminat, şi de scrâşnirea dinţilor, să mântuiască, pe cei ce cântă întru credinţă cu bună cuviinţă: Noroade prea înălţaţi pe Hristos în veci.

Alt Canon, al Sfântului Proclu

Cântarea a 8-a

Irmos: În cuptor tinerii...

Ca într-o topitoare luminoasă, întru-totul slăvite, cu curăţia, patimile trupului curăţindu-ţi, ca nişte aur tuturor ai strălucit, cântând: Toate lucrurile Domnului pe Domnul lăudaţi, şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Cu organul cinstitei tale limbi, fericite, veselindu-se prin vestire Biserica, pogorârea cea de mântuire a lui Dumnezeu pe pământ o laudă, tuturor glăsuind luminat şi strigând: Pe Tine te prea înălţăm, Hristoase, în veci.

Binecuvântăm pe Tatăl, şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Alăută dumnezeiască te-ai arătat cu adevărat, vestire glăsuind celor ce primesc cu credinţă mântuitoare, întruparea lui Dumnezeu cea pentru noi, dumnezeiescule Procle, cu credinţă strigând: Pe Domnul lăudaţi-L, şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei de Dumnezeu)

Păzind semnele fecioriei tale nestricate Stăpânul, Fecioară, a ieşit Hristos din tine mai presus de cuget, ca să mântuiască pe cei ce strigă: Pe Domnul lăudaţi, şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Irmosul:

Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

În cuptor tinerii lui Israil, ca într-o topitoare, cu podoaba bunei credinţe, mai curat decât aurul au strălucit, grăind: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul, lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Canonul înainte prăznuirii

Cântarea a 9-a

Irmos: Tot neamul pământesc să sălteze cu duhul fiind luminat, şi să prăznuiască firea minţilor celor fără de trup, cinstind sfântă intrarea Maicii lui Dumnezeu, şi să strige: Bucură-te, prea fericită, Născătoare de Dumnezeu, curată, pururea Fecioară.

Iată muntele lui Dumnezeu cel sfânt, cu făclii luminoase înlăuntru întru cele Sfinte merge, dintru care Piatra s-a tăiat, şi capiştile şi chipurile cele drăceşti au zdrumicat; şi pe oameni în locul acelora îi face, şi Biserici şi lăcaşuri cinstite.

Juratu-s-a Domnul, şi acum a plinit, din seminţia Iudei dându-ne nouă pe pururea Fecioara! Dintru al cărei pântece a răsărit Pomul vieţii, care de mâncarea cea aducătoare de moarte mântuieşte, pe cei ce s-au supus căderii prin mâncare, şi au fost furaţi cu amăgirea şarpelui.

Cu gură luminoasă Anna a strigat în Biserica lui Dumnezeu: Ţie închin pe această pruncă, care mi-ai dat-o, Stăpâne! Dintru care, pentru milostivirea cea negrăită, purtător de trup arătându-Te, vei să mântuieşti lumea, care o ai zidit, mărindu-o pe dânsa ca pe o Maică a Ta.

Iată a luminat ziua mântuirii, celor ce erau în noaptea celor cumplite; uşa cea cerească, uşile Bisericii deschizând, cu făclii merge înlăuntru întru cele Sfinte, să se hrănească de la Sfânta putere, spre lăcaş Sfânt lui Dumnezeu.

Luminează, Curată, ochii sufletului meu, ceea ce ai născut Lumina. Ca să nu mă acopere întunericul cel adânc al păcatului, nici să mă acopere adâncul deznădăjduirii, ci singură pe mine mă mântuieşte, şi mă îndreptează la limanul voii lui Dumnezeu.

Alt Canon, al Sfântului Grigorie

Cântarea a 9-a

Irmos: Spăimântatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat, că Dumnezeu S-a arătat oamenilor trupeşte şi pântecele tău s-a făcut mai desfătat decât cerurile. Pentru aceasta, pe tine, Născătoare de Dumnezeu, începătoriile Cetelor îngereşti şi omeneşti, te măresc.

Cu sudorile postniceşti ai stins cărbunii păcatului, şi din Cer arătat în chipul focului ai luat dar, care nu te-a ars, înţelepte, ci mai vârtos te-a rourat, şi cu tăria, puternic împotriva patimilor pe tine te-a arătat.

Ca un trandafir în văile postniciei ai înflorit, părinte Grigorie, şi ca un crin bine mirositor. Pentru aceasta oasele tale izvorăsc mir cu dulce miros din destul. Că miresme pline de viaţă sunt, şi fălcile tale, ca nişte pahare cu miruri s-au arătat.

Astăzi împreună cu noi adunarea Îngerilor şi a cuvioşilor se veseleşte, a patriarhilor, şi a proorocilor, întru pomenirea ta, Grigorie. Împreună cu noi prăznuiesc apostolii, mucenicii, cu care pomeneşte pe cei ce te cinstesc pe tine cu credinţă, vrednicule de laudă.

Sicriul unde zace cinstitul şi mult-pătimitorul tău trup, dar de minuni ne izvorăşte nouă părinte, Grigorie, sfinţind sufletele şi trupurile noastre, celor ce ne îmbogăţim cu tine folositorul, şi caldul sprijinitor.

A Născătoarei

Glasul lui Gavriil noi credincioşii cu bucurie glăsuim către tine: Bucură-te, raiule, cel ce ai răsărit Pomul vieţii. Bucură-te, dezlegarea blestemului, încununarea mucenicilor. Lauda cuvioşilor, şi oamenilor celor bine credincioşi întărirea.

Alt Canon, al Sfântului Proclu

Cântarea a 9-a

Irmos: Chipul naşterii tale...

Chipurile şi umbrele ai trecut, şi la Hristos adevărul ai alergat, născându-te de a doua oară prin baia botezului, şi preot prea sfinţit ungându-te. Pentru aceasta şi Născătoare de Dumnezeu, pe ceea ce L-a născut pe Dânsul o ai propovăduit.

Sfinţitele obiceiuri şi dogmele lui Gură de aur, şi râvna cea sfinţită a credinţei lui, cuprinzându-le, fericite, ai vărsat noianul învăţăturilor tale, care cu darul usucă râurile eresurilor.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Potoleşte cu sfinţite rugăciunile tale, viforul cel ridicat asupra noastră, şi goneşte întunecarea ispitelor, şi toată răutatea oamenilor, ca cel ce ai îndrăznire, spre Mântuitorul şi Dumnezeul nostru.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei de Dumnezeu)

O! minunile tale cele mai presus de minte. Că pe Cuvântul lui Dumnezeu, cel ce S-a făcut trup, tu una L-ai născut mai presus de fire, Maică Fecioară, pe Cel ce ţine înţelepţeşte toate cu dumnezeiască voinţă şi le chiverniseşte.

Irmosul: Chipul naşterii tale celei curate, l-a arătat rugul cel ce ardea nears; şi acum te rugăm, ca să stingi cuptorul ispitelor cel sălbăticit asupra noastră, ca să te mărim pe tine, Născătoare de Dumnezeu neîncetat.

Luminânda Sfântului Grigorie:

Podobie: Privind ucenicii Tăi Doamne...

Trupul ţi-ai supus minţii tale, şi l-ai chivernisit de Dumnezeu înţelepţite cu mare înţelepciune. De unde şi înalt făcându-te, răsplătire ai luat în ceruri cu îngerii, a lăuda pe Mântuitorul tuturor.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

A Sfântului Proclu:

Podobie: Cu ucenicii să ne suim în muntele Galileei, prin credinţă să vedem pe Hristos zicând: Că a luat putere a celor de sus şi a celor de jos; să ne învăţăm cum învaţă, a boteza toate neamurile în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh şi a petrece cu tăinuitorii, precum S-a făgăduit până în sfârşitul veacului.

Ca cel ce ai fost întocmai la obicei, cu faptele cele bune ale înţeleptului Gură de aur, şi următor te-ai făcut scaunului aceluia, mărite Procle, de Dumnezeu propovăduitorule, stricând eresul lui Nestorie celui rău credincios, pe Născătoarea de Dumnezeu, încredinţat şi adevărat curată, şi Fecioară o ai propovăduit; cu care pentru turma ta pe Hristos roagă-L.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (a Născătoarei de Dumnezeu), *a înainte prăznuirii*

Pe ceea ce este Biserică înţelepciunii lui Dumnezeu, şi scaun mai înalt decât Heruvimii, pe curata de Dumnezeu Născătoarea, bine o împodobeşte Zaharia, ca să o primească pe dânsa intrările Bisericii în Sfânta Sfintelor, şi cu noi cântă Fecioarei cele dinaintea prăznuirii din care Hristos Domnul întrupându-Se, lumea mântuieşte.

La Stihoavnă

Stihirile înaintea prăznuirii, glasul 1:

Podobie: Ceea ce eşti bucuria Cetelor cereşti şi pe pământ oamenilor tare folositoare, prea curată Fecioară miluieşte-ne pe noi cei ce scăpăm la tine. Că nădejdile noastre, după Dumnezeu, întru tine le-am pus, Născătoare de Dumnezeu.

Veniţi credincioşii adunându-ne, cu cântări să cinstim, pe ceea ce s-a născut cu strălucire din maică stearpă, pe Mireasa lui Dumnezeu, Maica Făcătorului, şi cu fecioare şi cu făclii, să o întâmpinăm pe ea, intrând în Biserică în cele Sfinte.

Stih: Aduce-se-vor Împăratului fecioare în urma ei, şi cele de aproape ale ei se vor aduce ţie.

Ca nişte flori de multe feluri adunând, din grădinile cele înţelegătoare, ale cuvintelor celor duhovniceşti, cununi de laude cu bucurie să împletim Fecioarei, şi dar înaintea prăznuirii aceleia, ei după vrednicie să le aducem.

Stih: Aduce-se-vor întru veselie, şi bucurie, aduce-se-vor în Biserica Împăratului.

Să se împodobească uşile Bisericii Domnului, şi să se deschidă, şi pe ceea ce este casă slavei, şi una mai înaltă decât cerurile, mai presus de minte, să o primească bucurându-se şi pe Hristos Mântuitorul să-L laude.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *glasul 1*

Facere a lui Gheorghe Nicomideanul: Să se bucure astăzi cerul de sus, şi norii veselie să stropească, pentru prea lăudate măririle Dumnezeului nostru. Că iată uşa ceea ce caută spre răsărituri, născându-se după făgăduinţă din cea stearpă nerodditoare, şi lui Dumnezeu sfinţită fiind spre lăcaş, astăzi în Biserică ca un dar fără prihană se aduce, să se bucure David, lovind în alăută. Că zice: Aduce-se-vor Împăratului fecioare în urma ei, cele de aproape ale ei se vor aduce. Înlăuntru în cortul lui Dumnezeu, înlăuntru altarului lui, să se hrănească spre lăcaş, Celuia ce S-a născut mai înainte de veci din Tatăl fără stricăciune, spre mântuirea sufletelor noastre.

Şi cealaltă slujbă a Utreniei după rânduială şi Otpustul.

La Liturghie

Fericirile înainte prăznuirii, Cântarea a 3-a şi a 6-a pe 8. După Vohod, zicem Troparul hramului lui Hristos, unde este hram. Şi Troparul înainte prăznuirii şi al soţilor. Apoi Condacul hramului lui Hristos, şi al Sfântului Grigorie; Slavă..., al

Sfântului Proclu, Şi acum..., al înainte prăznuirii. Prochimen, glasul 1: Gura mea va grăi înţelepciune... Stih: Auziţi acestea toate neamurile... Apostolul zilei şi cel de mâine. Apoi al Sfântului Proclu către evrei: Fraţilor, Arhiereu ca Acesta se cădea... Aliluia..., glasul al 2-lea: Gura dreptului va deprinde înţelepciune... Asemenea şi Evanghelia zilei şi cea de mâine, şi a Sfântului, de la Ioan: Zis-a Domnul, Eu sunt Uşa... Chinonicul: Întru pomenire veşnică va fi dreptul...

Cade a şti

Că de se va întâmpla Înainte-prăznuirea intrării în biserică a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu Duminică, Sâmbătă seara, La Vecernia cea mică, Stihirile învierii şi ale Născătoarei de Dumnezeu, după obicei.

La Vecernia cea mare, Catisma după obicei. La Doamne strigat-am..., Stihirile învierii 3, a lui Anatolie 1, ale înainte prăznuirii 3; şi ale Cuviosului Grigorie 3. Slavă..., a înainte prăznuirii. Şi acum... a Născătoarei, a glasului. Litia, după obicei. La Stihoavnă, Stihirile învierii, Slavă..., Şi acum..., a înainte prăznuirii. La binecuvântarea pâinilor, Troparul: Născătoare de Dumnezeu Fecioară... de 3 ori. Iar de nu este Priveghere, Troparul învierii, Slavă..., al Cuviosului Grigorie glasul al 3-lea : Chip te-ai făcut înfrânării..., Şi acum... al înainte prăznuirii şi Otpustul.

La Utrenie; La Dumnezeu este Domnul..., Troparul învierii de 2 ori. Slavă..., al Sfântului, Şi acum..., al înainte prăznuirii, După obişnuitele Stihiri, Sedelnele învierii cu troparele Născătoarei, Polieleul, şi Troparele învierii: Soborul îngeresc... Ectenia, Ipacoi şi Antifoanele glasului. Prochimenul şi Evanghelia învierii: Învierea lui Hristos văzând... Psalm 50 şi Stihira învierii. Canoanele: al învierii cu Irmosul pe 4 şi al Născătoarei de Dumnezeu pe 2, al înainte prăznuirii pe 4. Şi al Sfântului Grigorie pe 4. Catavasie: Deschide-voi gura mea... După a 3-a Cântare, Condacul şi Icosul înainte prăznuirii, şi Condacul Sfântului Grigorie, Slavă..., Sedealna lui, Şi acum... a înainte prăznuirii. După a 6-a Cântare, Condacul şi Icosul Învierii. La a 9-a Cântare cântăm: Ceea ce eşti mai cinstită... Luminânda învierii, Slavă..., a Sfântului Grigorie, Şi acum... a înainte prăznuirii.

La Laude Stihirile învierii 4 şi ale înainte prăznuirii Podobnice 3, cele de la Stihoavnă, cu Stihira cea de Slavă..., şi cu Stihurile lor Slavă..., Stihira Evangheliei, Şi acum... Prea binecuvântată eşti..., Slavoslovia cea mare. După Sfinte Dumnezeule..., Troparul învierii numai. Ecteniile şi Otpust. Apoi ceasul 1, La care zicem Troparul învierii, Slavă..., al înainte prăznuirii. Şi acum... a Născătoarei ceasului. După Tatăl nostru... Condacul înainte prăznuirii. Asemenea şi la celelalte ceasuri, Condacele: al învierii, şi al înainte prăznuirii, le zicem schimbându-le.

La Liturghie, Fericirile glasului pe 6 şi din Canonul înainte prăznuirii, Cântarea a 3-a pe 4. După vohod Troparul învierii, şi al înainte prăznuirii şi al hramului Sfântului, apoi Troparul Sfântului Grigorie, Condacul învierii, şi al hramului, Slavă..., al Sfântului Grigorie, Şi acum..., al înainte prăznuirii, Prochimen, Apostol, Aliluia... Evanghelia şi Chinonicul, întâi ale învierii, apoi ale Sfântului; slujba cuvioşească.

Iar slujba Sfântului Proclu, se cântă când va voi cel mai mare.

Canon de rugăciune către Sfântul ierarh Proclu, patriarhul Constantinopolului

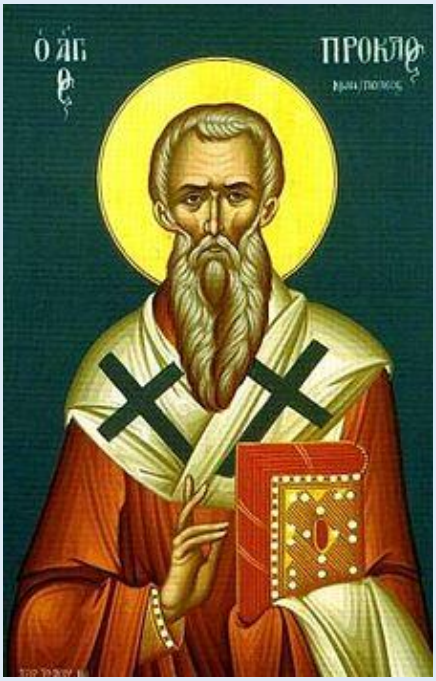

Troparul Sfântului ierarh Proclu, patriarhul Constantinopolului, glasul al 4-lea: Dumnezeul părinţilor noştri care faci pururea cu noi după blândeţile Tale, nu îndepărta mila Ta de la noi; ci, pentru rugăciunile lor, în pace îndreptează viaţa noastră.

Cântarea 1, glasul 1

Irmos: Dreapta ta cea purtătoare de biruinţă, cu dumnezeiască cuviinţă, întru tărie s-a prea mărit. Că aceasta nemuritoare, ca o puternică a toate, pe potrivnici a zdrobit, israelitenilor prin adânc cale nouă făcându-le.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Prin lucrare şi prin cuvânt adevărat cu îngerii cei înţelegători fiind de un chip, de Dumnezeu primite şi împreună cu dânşii înaintea tronului cinstitei Treimi stând, Sfinte Proclu, roagă-te să ne mântuiască pe noi.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Urmelor Sfântului Ioan Gură de Aur urmând, înţelepte părinte pururea pomenite, a aceluia cinstită şi dumnezeiască îmbrăcăminte a preoţiei, ca o moştenire părintească, ai luat după vrednicie, minunate.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

De demult Isaia a strigat cu Duhul că Dumnezeu avea să vină pe pământ; iar Nestorie, cu minte vătămată, a hulit Întruparea, care, de tine, de trei ori fericite, prin sinod a fost condamnat.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Cu cuvinte de Dumnezeu insuflate, înfricoşătoarea Întrupare cea din Fecioară a Cuvântului Dumnezeului nostru o ai luminat, Sfinte Proclu şi Născătoare de Dumnezeu pe aceasta ai propovăduit-o, învăţăturilor celor prea înţelepte ale apostolilor urmând.

Cântarea a 3-a

Irmos: Cel ce Singur ştii neputinţa...

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Lumină din Lumină prin dumnezeiască vedenie, prea fericite, luând, Bisericii lumină ai fost; pentru aceasta ţi-a răsărit şi dumnezeiască Lumină cu cugetarea, precum este scris. Cu care fiind strălucit, luminezi pe cei ce laudă pomenirea ta, Sfinte Proclu.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Trâmbiţând cu tunetul dogmelor, ca zidurile Ierihonului s-au surpat toate îndrăznelile eresurilor şi oştirile. Şi semne de biruinţă ai ridicat, propovăduind lămurit Întruparea lui Dumnezeu cea din Fecioară.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

De izvorul înţelepciunii lipindu-ţi gura ta, de Dumnezeu insuflate şi dumnezeieştile ape ale înţelepciunii celei duhovniceşti luând, Sfinte Proclu, ai înecat râurile cele tulburi, prea fericite, adică învăţăturile lui Nestorie cele neîngăduite.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Cel ce Unul-Născut din Tatăl sus în chip de negrăit se cunoaşte, Unul-Născut din tine jos, prea curată, mai presus de cuvânt şi de înţelegere S-a Născut şi a îndumnezeit pe om prin tine, cea cu totul fără prihană, de Dumnezeu Născătoare Fecioară, care nu ştii de nuntă.

Irmosul: Cel ce singur ştii neputinţa fiinţei omeneşti şi după milostivire o ai închipuit, încinge-mă cu Putere de sus, ca să strig ţie: Sfânt este Locaşul cel însufleţit al Slavei Tale celei nerostite, Iubitorule de oameni.

Cântarea a 4-a

Irmos: Munte umbrit cu harul cel dumnezeiesc, privindu-te Avacum, cu ochii cei de departe văzători, mai înainte a vestit pe Sfântul lui Israel, ce vrea să iasă din tine, spre mântuirea şi înnoirea noastră.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Ca nişte aur în foc, prea sfinţite, cu înfrânarea, înţelepte, cinstit trupul tău curăţindu-ţi, frumos l-ai arătat Făcătorului; pentru aceasta veşmântul preoţiei în vecie ţi-a dăruit.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Vestirea cuvintelor şi tunetul cel cu bun glas al dogmelor învăţăturilor tale, Biserica lui Dumnezeu înţelepţeşte veselind-o, alungă îndrăzneala ereticilor, sfinţitorule Proclu, prea vestite.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Întru învăţătura dumnezeieştii cunoştinţe fiind, ca un ierarh sfinţit, apoi cu bună dăruire tuturor ai făcut parte de luminare şi de dumnezeiască strălucire, spre mântuirea sufletelor, după vrednicie, minunate.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Cărbunele cel dumnezeiesc în pântece, Ceea ce eşti cu totul fără prihană, primindu-L mai presus de minte, nu te-ai ars cu adevărat. Că rugul de departe cu însemnare a închipuit naşterea ta, spre mântuirea şi înnoirea noastră.

Cântarea a 5-a

Irmos: Luminează-ne pe noi, Doamne, cu poruncile Tale şi cu braţul Tău cel înalt; pacea Ta dă-o nouă, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Purtător de lumină ca un sfeşnic, prea fericite, făcându-te, sfintei Biserici te-ai arătat apărător şi lămurit ai arătat naşterea lui Dumnezeu neschimbat din Sfânta Fecioară, mărite ierarhe Proclu.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Întruparea cea slăvită a lui Dumnezeu din Fecioară punând-o în praştia dogmelor, ai surpat mintea cea îndrăzneaţă a lui Nestorie, ca şi de demult dumnezeiescul David pe Goliat cel de altă seminţie.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

De învăţăturile Sfântului Pavel fiind plin şi a lui vedenie văzând, minunate, Eliseu al doilea te-ai arătat, cu ungerea dumnezeiască a preoţiei fiind uns în tai-nă.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Nici tulburare, nici amestecare, în pântecele Fecioarei, n-a luat Dumnezeu cu Trup ieşind; ci, Cel ce S-a născut Dumnezeu şi Om fără schimbare, cu lucrările S-a arătat.

Cântarea a 6-a

Irmos: Înconjuratu-ne-a pe noi...

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

La marele scaun suindu-te, cuvioase, cu cele mai mari isprăvi l-ai împodobit cu dumnezeiască cuviinţă. Pentru aceasta, adunându-ne, te lăudăm pe tine, arhiereule, cu mare glas, Sfinte Proclu, pururea pomenite.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Ca pe alt chivot Bisericii lui Hristos trupul prea fericitului Ioan Gură de Aur l-ai dat, Sfinte Proclu, cu ale tale învăţături şi ai înveselit adunările drept-credincioşilor cu venirea lui.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pe ajutătorii eresurilor, cei ce ca nişte fiare înconjurau turma lui Hristos, i-ai alungat cu toiagul învăţăturilor tale, Sfinte Proclu, fericite şi la păşunarea dreptei credinţe turma ţi-ai îndreptat.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Văzutu-te-ai covârşind pe Heruvimi, de Dumnezeu cu har dăruită Fecioară, că pe Cel ce este purtat pe umerii lor, prea curată, în braţele tale L-ai purtat. Pentru aceasta pe tine, Fecioară, pururea toţi te mărim.

Irmosul: Înconjuratu-ne-a pe noi adâncul cel de dedesubt şi nu este izbăvitor, socotitu-ne-am ca nişte oi de junghiere, mântuieşte pe poporul tău, Dumnezeul nostru. Că Tu eşti Tărie şi Îndreptare a celor neputincioşi.

Condac, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

După vrednicie astăzi prăznuieşte, cea mai cinstită decât toate cetăţile cu ade-vărat, cinstită mutarea ta, părinte al părinţilor, prea fericite Proclu, înţelepte.

Cântarea a 7-a

Irmos: Pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cuptor înţelegător te cunoaştem credincioşii; că precum a mântuit pe cei trei tineri Cel Preaînalt şi pe mine tot omul, în pântecele tău m-a înnoit Dumnezeul părinţilor, Cel Lăudat şi Prea slăvit.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Trupul şi mintea şi sufletul ai curăţit cu lepădarea patimilor, ierarhe Proclu, înţelepte; de acolo ai învăţat pentru Dumnezeu, Cel ce a luat Trup şi suflet şi minte, care s-a născut din Fecioară fără schimbare, ca să ne mântuiască pe noi.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Foc înţelegător în gândurile tale aprinzând, ai ars eresul cel plin de uscăciune şi putred al rău credinciosului Nestorie. Pentru aceasta ţie ne rugăm, desfătările noastre cele pline de uscăciune, cu rugăciunile tale cele către Dumnezeu arzându-le, curăţeşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Tu către Hristos dobândind îndrăznire, sfinte, roagă-L ca de toată primejdia să se mântuiască cei ce laudă pe pământ cu cântări mărită pomenirea ta şi care cântă lui Dumnezeu celui Lăudat, Sfinte Proclu, minunate.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Porţi pe Dumnezeu cel Înfăşurat cu Trup în braţele tale, curată, ca un scaun de Heruvimi, pe Cel ce poartă toate cu Cuvântul Puterii, căruia cântăm şi zicem: Lăudat şi Preaslăvit este Dumnezeul părinţilor noştri.

Cântarea a 8-a

Irmos: În cuptor tinerii...

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Ca într-o topitoare strălucind de lumină, slăvite, cu nevinovăţia patimile trupului curăţindu-ţi ca pe aur, tuturor ai strălucit cântând: toate lucrurile Domnului, pe Domnul lăudaţi şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cu organul cinstitei tale limbi, fericite, veselindu-se de glas Biserica, pogorârea cea mântuitoare a lui Dumnezeu pe pământ o cântă, tuturor glăsuind lămurit şi strigând: pe Tine Te prea înălţăm, Hristoase, în veci.

Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu.

Alăută dumnezeiască te-ai arătat cu adevărat, vestire glăsuind celor ce primesc cu credinţă Întruparea lui Dumnezeu cea mântuitoare pentru noi, dumnezeiescule Proclu, cu credinţă strigând: pe Domnul lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Păzind Stăpânul semnele fecioriei tale celei nestricate, Fecioară, a ieşit Hristos din tine mai presus de înţelegere, ca să mântuiască pe cei ce strigă: pe Domnul lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Irmosul:

Să lăudăm, să binecuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

În cuptor tinerii lui Israel, ca într-o topitoare, cu podoaba dreptei credinţe, mai curat decât aurul au strălucit, grăind: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul, lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi veci.

Cântarea a 9-a

Irmos: Chipul naşterii tale...

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Chipuri şi umbre ai trecut şi la Hristos Adevărul ai alergat, născându-te a doua oară prin baia Botezului şi preot prea sfinţit ungându-te. Pentru aceasta şi pe Născătoare de Dumnezeu ai propovăduit, pe ceea ce L-a născut pe El.

Stih: ***Sfinte părinte Proclu, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Sfinţitele obiceiuri şi dogmele ierarhului Ioan Gură de Aur şi râvna cea sfinţită a credinţei lui cuprinzându-le, fericite, ai vărsat noianul învăţăturilor tale, care cu harul usucă curgerile eresurilor.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Potoleşte cu sfinţite rugăciunile tale viforul cel ridicat asupra noastră şi alungă întunecarea ispitelor şi toată răutatea oamenilor, ca cel ce ai îndrăznire spre Mântuitorul şi Dumnezeul nostru.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

O, minunile tale cele mai presus de minte! Că pe Cuvântul lui Dumnezeu, Cel ce S-a făcut Trup, tu una L-ai născut mai presus de fire, Maică Fecioară, pe Cel ce ţine înţelepţeşte toate cu dumnezeiască voinţă şi le chiverniseşte.

Irmosul: Chipul naşterii tale celei curate l-a arătat rugul cel aprins care nu se ardea; şi acum te rugăm să stingi cuptorul ispitelor cel sălbăticit asupra noastră, ca să te mărim neîncetat pe tine, Născătoare de Dumnezeu.

Sedealna, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Întru înălţimea Bisericii, Domnul te-a pus ca pe o stea luminoasă, să luminezi pe cei ce cântă: Sfinte Proclu, lauda părinţilor, pururea pomenite.

Sedealna praznicului înainteprăznuirii Intrării în Biserică a Maicii Domnului, glasul al 4-lea.

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Cinstita intrare a Fecioarei, astăzi mai înainte prăznuind-o luminat credincioşii, cu cântări de Dumnezeu grăitoare pe dânsa să o lăudăm neîncetat, ca pe ceea ce este cu totul fără prihană.

Imnografie

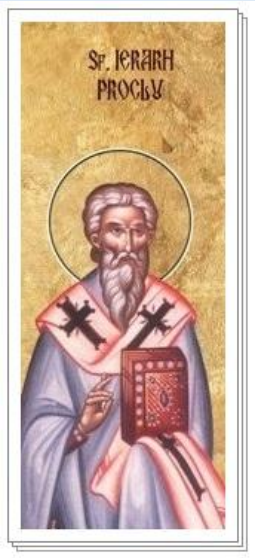

Condacul Sfântului ierarh Proclu, patriarhul Constantinopolului: După vrednicie astăzi prăznuieşte, cea mai cinstită decât toate cetăţile cu adevărat, cinstită mutarea ta, părinte al părinţilor, prea fericite Proclu, înţelepte.

Troparul Sfântului ierarh Proclu, patriarhul Constantinopolului: Dumnezeul părinţilor noştri care faci pururea cu noi după blândeţile Tale, nu îndepărta mila Ta de la noi; ci, pentru rugăciunile lor, în pace îndreptează viaţa noastră.

Troparul Sfântului cuvios Grigorie Decapolitul și al Sfântului ierarh Proclu (în limba greacă):
https://doxologia.ro/video/cantari/troparul-sfantului-cuvios-grigorie-decapolitul-al-sfantului-ierarh-proclu-limba-greaca

Sfântul ierarh Proclu, arhiepiscopul Constantinopolului - 20 noiembrie:

https://www.youtube.com/watch?v=18TouBgsmYw

Vieţile Sfinţilor - Pomenirea celui între sfinţi părintele nostru Proclu, patriarhul Constantinopolului

Sfântul Proclu era ucenic al Sfântului Ioan Gură de Aur. El s-a învrednicit a vedea pe Sfântul apostol Pavel, vorbind la urechea acelui sfânt. Căci, atunci când un bărbat din cei cu boierie în Constantinopol, a fost clevetit de zavistnici către împăratul Arcadie, l-a izgonit din palat şi l-a scos din dregătoria sa. Apoi, vrând să caute ajutor de la Sfântul Ioan, l-a rugat printr-un mijlocitor ca să-i poruncească să vină la dânsul noaptea, căci se temea a merge ziua la sfântul, ca să nu-l vadă nimeni din vrăjmaşii lui, ca nu cumva mai mult să fie clevetit la împăratul.

Atunci Sfântul Ioan, chemând pe cel ce-i slujea lui, adică pe fericitul Proclu, bărbat binecredincios şi cu fapte bune împodobit, i-a poruncit ca să-i aducă aminte noaptea de acel bărbat şi să-l aducă la sine. Pentru că aceasta era ascultarea lui Proclu pe lângă patriarhul, ca să-i aducă aminte de cei ce veneau şi să-l înfăţişeze înaintea lui. Deci, făcându-se noapte, a venit bărbatul acela, căruia îi trebuia ajutor dorind ca să vorbească cu patriarhul şi să-i spună cu de-amănuntul nevoia lui ce i se întâmplase.

Fericitul Proclu, sculându-se, s-a apropiat de uşa casei patriarhului şi, uitându-se printr-o crăpătură, a văzut pe Sfântul Ioan şezând şi scriind, iar un necunoscut - acesta era Sfântul apostol Pavel - cam plecat dinapoi, şi cu gura stând la urechea cea dreaptă a patriarhului şi vorbind.

Sfântul apostol era la chip asemenea lui Elisei proorocul, pleşuv şi având barbă mare şi împletită.

Proclu voia să audă cele ce vorbeau, dar nu putea şi, întorcându-se de la uşă, a zis către bărbatul acela care venise: "Nu te supăra de aceasta şi mai aşteaptă puţin, pentru că altul care a venit mai înainte de tine, a intrat la patriarh şi de aceea nu pot să te duc la dânsul până nu va ieşi acela".

Deci Proclu era înspăimântat, nepricepând cine a intrat la patriarh, pentru că nimeni nu mergea la dânsul, dacă nu-l ducea Proclu şi nu ştia cum că este arătarea Sfântului apostol Pavel.

Aşteptând omul acela prea mult, iarăşi a rugat pe fericitul Proclu ca să vestească despre dânsul pe Sfântul Ioan.

Iar Proclu a răspuns: "Iată, vezi de câtă vreme aştept să iasă acela care vorbeşte cu dânsul. Dar mă voi duce ca să văd prin crăpătură dacă a încetat a mai vorbi".

Astfel, mergând şi plecându-se, l-a văzut încă vorbind şi iarăşi întorcându-se, a mai aşteptat. Apoi, plecându-se şi a treia oară, tot aşa i-a văzut.

Atunci bărbatul acela a zis către Proclu: "Se cădea, părinte, să nu laşi pe nimeni mai înainte de mine fiindcă sunt într-o mare nevoie, şi în toate zilele aştept moartea".

Proclu a răspuns: "Să mă crezi, frate, că nu l-am dus eu şi nu mă pricep cine este şi când a intrat, căci nici o intrare nu este prin altă parte afară de această uşă. Deci, fii bun şi mai aşteaptă încă puţin".

Astfel vorbind ei, au auzit tocind de Utrenie şi a zis Proclu către bărbatul acela: ***"Acum, sculându-te, mergi cu pace că patriarhul nu mai vorbeşte cu nimeni şi nu are purtare de grijă de nimic în vremea rugăciunii de noapte, căci toată mintea să o are pentru rugăciune şi aşa petrece până la ziuă, vorbind numai cu Dumnezeu; iar tu vino noaptea viitoare şi te voi duce la dânsul mai înaintea tuturor".***

Sculându-se bărbatul acela, cu multă supărare şi cu multe lacrimi s-a dus la casa sa. Apoi, în seara următoare, iarăşi a venit la casa patriarhului şi sculându-se Proclu a făcut ca şi mai înainte, deci iarăşi a văzut pe acelaşi apostol grăind la urechea fericitului Ioan şi s-a întors neîndrăznind a întrerupe vorba lor. Apoi, sosind

vremea cântării Utreniei, iarăşi s-a întors bărbatul acela la casa sa plângând. Iar Proclu se mira foarte şi nu pricepea cine este cel care intră la patriarh şi când şi pe unde intră. Deci a dat făgăduinţa aceasta: ca nici să mănânce, nici să bea, nici să doarmă şi nici să se depărteze de la uşa fericitului Ioan, până când nu va duce la dânsul pe omul acela care era în nevoie şi atunci va cunoaşte cine este cel care intră fără ştirea lui.

După obicei, iarăşi a venit bărbatul cel mai dinainte zis. ***Iar Proclu, ştiind că nu a intrat nimeni la patriarh, a zis către bărbatul acela: "Cu adevărat, stăpâne şi frate, pentru tine nu m-am depărtat din locul acesta; deci acum voi intra şi te voi vesti patriarhului".*** Şi îndată, sculându-se, s-a apropiat de uşă. Apoi iarăşi a văzut pe apostol vorbind la urechea patriarhului.

Atunci a zis către omul acela: ***"Mergi, frate, la casa ta şi roagă pe Dumnezeu să-ţi ajute, căci iată, precum văd acesta care vorbeşte cu patriarhul este trimis de Dumnezeu deoarece dânsul intră nevăzut, iar pe uşile acestea nimeni nu a intrat decât numai patriarhul".***

Sculându-se omul acela, s-a dus plângând, deznădăjduit de ajutor. Dar, făcându-se ziuă fericitul Ioan şi-a adus aminte singur de bărbatul acela şi chemând pe Proclu, l-a întrebat: "N-a venit nici acum bărbatul acela pe care ţi-am poruncit să-l aduci la mine?"

Iar Proclu a răspuns: "Cu adevărat, părinte, iată a treia noapte este de când vine aici, şi fiindcă tu vorbeai cu altul, pentru aceea nu am îndrăznit a intra la tine şi a te vesti despre dânsul".

Iar Sfântul Ioan a zis: "Cu cine am vorbit, căci n-a fost nimeni la mine în aceste nopţi?"

Iar Proclu a spus sfântului faţa şi asemănarea celui care i se arăta lui şi cum, plecându-se înainte vorbea, şoptindu-i la ureche. Apoi, căutând Proclu la icoana Sfântului apostol Pavel, pe care o avea Sfântul Ioan pe perete în chilia sa, a zis: ***"Acesta este cu adevărat acela pe care l-am văzut vorbind cu tine, părinte, că este foarte asemenea lui".***

Atunci au cunoscut că Sfântul apostol Pavel se arătase, şi au mulţumit lui Dumnezeu amândoi: unul, că este povăţuit de Sfântul apostol Pavel în taină, când scrie; iar acesta, că s-a învrednicit a vedea un vieţuitor ceresc, adică pe Sfântul apostol Pavel. Apoi omului aceluia năpăstuit, Sfântul Ioan i-a dat mână de ajutor.

Iar fericitul Proclu, prin povăţuirea învăţătorului său şi a părintelui celui duhovnicesc, a Sfântului Ioan, sporea în fapte bune, arătându-se desăvârşit în viaţa plăcută lui Dumnezeu.

După izgonirea şi mutarea Sfântului Ioan Gură de Aur, fericitul Proclu a fost ales episcop în Cizic de către Sisinie, patriarhul cetăţii marelui Constantin. Dar, mergând la scaunul său, nu a fost primit de clericii de acolo, fiind socotit eretic. Deci, iarăşi s-a întors la Constantinopol şi a petrecut un an.

Apoi, murind patriarhul şi moaştele lui fiind încă în biserică, Sfântul Proclu a fost ales patriarh al cetăţii marelui Constantin, fiind sfinţit în Sfânta şi marea Joi a mântuitoarelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos.

Luând scaunul, Proclu păştea bine turma lui Hristos. El a sfătuit pe împăratul Teodosie, fiul lui Arcadie, ca să aducă moaştele Sfântului Ioan Gură de Aur din Comani la Constantinopol.

Pe vremea patriarhiei Sfântului Proclu s-a făcut cutremur mare de pământ, în timp de şase luni, încât cădeau multe zidiri mari de piatră, ale cetăţii; biserici şi palate, apoi multe sate şi cetăţi mici le-a înghiţit pământul; nişte ostroave au pierit cu totul, izvoare şi râuri s-au uscat îndată, iar în locurile cele uscate şi fără de apă au izvorât ape. Acel cutremur înfricoşător era pretutindeni, dar mai vârtos în Bitinia, în Elespont şi în Frigia; iar în Constantinopol căzând multe zidiri, care erau mai frumoase şi mai tari, împăratul Teodosie cu sora sa Pulheria, cu Prea Sfinţitul patriarh Proclu şi cu tot poporul, ieşind din cetate, umblau pe câmpii, făcând rugăciuni către Dumnezeu cu lacrimi, ca să fie milostiv poporului Său.

Atunci s-a făcut o minune mare. S-a răpit din mijlocul poporului un copil mic care a fost dus în înălţime şi toţi priveau până ce nu a mai fost cu putinţă a-l mai vedea înălţându-se. Apoi a pogorât după un ceas pe aceeaşi cale, şi a mărturisit copilul acela înaintea împăratului, a patriarhului şi a tot poporul că a auzit îngeri în cer cântând astfel: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi!" După aceea a început tot poporul a cânta această cântare întreit sfântă şi a încetat cutremurul. Iar copilul acela îndată şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu şi l-au îngropat cu cinste în biserica Sfintei Irina. Din acea vreme s-a început a se cântă în toată lumea creştină această cântare întreit sfântă.

Sfântul Proclu şezând pe scaunul patriarhiei douăzeci de ani şi cinci luni, cu pace s-a dus către Domnul.

Sinaxar din 20 noiembrie

În această lună, în ziua a douăzecea, pomenirea prea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Grigorie Decapolitul.

Acest sfânt era din Isauria, născut şi crescut într-una din cele zece cetăţi, ce se cheamă Irinopol, fecior al lui Serghie şi al Mariei, în vremurile necredincioşilor luptători împotriva icoanelor.

Când a fost de opt ani a fost dat la carte şi învăţând s-a făcut de vârstă şi se găteau părinţii să-l însoare; iar el fugind pe ascuns, mai ales pentru eresul luptătorilor împotriva icoanelor umbla din loc în loc, sărutând pe cei ce mărturiseau pentru sfintele icoane şi strângând la sine de la aceia folos sufletesc. Apoi, supunându-se pe sine la toată înfrânarea şi aspra petrecere, s-a luptat cu multe ispite şi mai ales cu cele aduse de la demoni; pentru care s-a şi arătat mare făcător de minuni.

Acesta a mers şi în Asia şi la Bizanţ dorind să mărturisească pentru sfintele icoane. Iar de acolo s-a dus la Roma şi, străbătând tot Apusul şi spăimântând pe mulţi cu semnele şi cu minunile ce făcea, iarăşi s-a întors la Bizanţ; şi de acolo s-a dus la muntele Olimpului.

Deci suindu-se acolo şi topindu-se foarte, s-a îmbolnăvit de idropică, încât numai după glas era cunoscut de cei ce-l ştiau. Deci pogorându-se din munte s-a dus la Tesalonic şi de acolo venind iarăşi la Bizanţ a aflat pe Simeon mărtu-risitorul şi purtătorul de Dumnezeu închis în temniţă pentru sfintele icoane. Şi închinându-i-se şi rugându-l mult să se roage pentru el, cu pace s-a săvârşit.

Sfintele moaşte, ale acestui Sfânt Grigorie, se află întregi în România la sfânta Mănăstire Bistriţa-Vâlcea, care este făcută din temelie de răposatul ban Barbu Craiovescul. Acesta cu multă cheltuială a adus aceste sfinte moaşte la această sfântă mănăstire, unde se află şi până astăzi făcătoare de minuni, prin care şi sfânta

mănăstire de multe primejdii este ferită şi pământul acesta multă folosinţă şi ajutor are; iar cine merge la sfântul cu smerenie şi cu credinţă află folosinţă şi tămăduire atât trupeşte cât şi sufleteşte.

Tot în această zi, pomenirea celui între sfinţi părintelui nostru Proclu, arhiepiscopul Constantinopolului, care a fost ucenic al fericitului Ioan Hrisostomul şi moştenitor al scaunului lui.

Acest între sfinţi părintele nostru Proclu a fost pe vremea împărăţiei lui Teodosie cel mic, în anii patru sute opt. Fiindcă era cucernic şi îmbunătăţit a fost hirotonit episcop al Cizicului de către Sfântul Sisinie, patriarhul Constantinopolului. Şi mergând la Cizic nu a fost primit de către clericii eparhiei sale, căci aveau hirotonit pe altul cu numele Dalmat. Pentru aceasta s-a întors înapoi la Constantinopol rămânând fără de eparhie.

Iar după ce a murit Maximian, patriarhul Constantinopolului, care se prăz-nuieşte la douăzeci şi una ale lui aprilie, în timp ce încă se aflau moaştele lui în altarul marii biserici a fost ales Proclu patriarh al Constantinopolului.

Şi s-a suit în scaun în ziua mântuitoarelor patimi ale Domnului, adică în Sfânta şi marea Joi. Deci bine vieţuind şi bine conducând Biserica doisprezece ani şi trei luni, cu pace s-a mutat către Domnul.

Tot în această zi, pătimirea Sfântului mucenic Dasie cel din Durostor (Silistra).

Acest sfânt a trăit pe vremea lui Maximian în anii două sute nouăzeci şi opt, aflându-se în cetatea Durostor, care se afla aproape de fluviul Dunării. În această cetate era obicei să săvârşească elinii în tot anul serbarea zeului lor Cronos. Mai înainte cu treizeci de zile de această serbare, alegeau un ostaş tânăr şi frumos la faţă şi-l găteau spre jertfă. Pe acesta mai întâi îl îmbrăcau împărăteşte, apoi îl îndemnau ca să-şi facă el mai întâi orice poftă a sa şi apoi îl junghiau peste jertfelnicul lui Cronos.

Când a venit rândul să fie jertfit şi ostaşul acesta Dasie, ostaşii cei împreună cu dânsul îl sileau ca să-şi împlinească orice poftă a sa. Iar Dasie şi-a pus în minte un gând foarte bun şi înţelept şi a zis către ei: "Fiindcă este să mor, mai bine îmi este să mor pentru Hristos ca un creştin".

Deci înfăţişat fiind la divanul guvernatorului a mărturisit cu îndrăzneală pe Hristos.

De aceasta fiind înştiinţat Diocleţian şi Maximian, au adus înaintea lor pe sfântul şi, fiindcă în privelişte a mărturisit bună cinstire, multe chinuri a luat de la ei şi la sfârşit i s-a tăiat capul prin sabie şi aşa a luat fericitul cununa mu-ceniciei.

Tot în această zi, pomenirea Sfinţilor mucenici Nirsa episcopul şi Iosif ucenicul său şi episcopul şi alţi împreună cu dânşii, care s-au săvârşit în Persia prin sabie.

Din aceştia, Nirsa era episcop bătrân cu vârsta de optzeci de ani, iar Iosif fiind cu aceeaşi vrednicie cinstit, adică episcop, era de optzeci şi nouă de ani de bătrân. Împreună cu care şi alţi oarecare episcopi şi preoţi şi din rândul celor mai simpli şi femei fecioare şi sihastre. Toţi prin feluri de chipuri fiind cercetaţi şi cu felurite chinuri fiind lămuriţi şi de credinţă nelepădându-se, li s-au tăiat capetele şi aşa au luat cununa muceniciei.

Tot în această zi, pomenirea Sfinţilor mucenici Isachie, Ioan şi Savorie, care cu pietre fiind împroşcaţi s-au săvârşit.

Tot în această zi, pomenirea Sfinţilor mucenici Gheitazet şi alţi trei, care s-au săvârşit fiind împunşi cu suliţele.

Tot în această zi, pomenirea Sfintelor fecioare Tecla, Vautha şi Denahida, care de sabie s-au săvârşit.

Tot în această zi, pomenirea Sfinţilor mucenici Eustatie, Tespesie şi Anatolie.

Aceştia au trăit în Gangria Galaţiei, pe vremea împăratului Maximian, în anul 300. Toţi erau fii ai lui Filoteu şi ai Evseviei. Tatăl lor era din Galaţia, iar maica lor din Nicomidia. Evstaţie se sârguia spre învăţătura cărţilor, iar Tespesie şi Anatolie lucrau meşteşugul părintesc, fiind tatăl lor vânzător de haine.

Filoteu tatăl lor venind o dată de la Răsărit la Nicomidia împreună cu fiul său Anatolie a fost învăţat credinţa lui Hristos de Luchian preotul şi dascălul, cel ce călătorea împreună cu ei şi, supunându-se învăţăturilor aceluia, au crezut în Hristos şi s-au botezat.

Iar Evstatie şi Tespesie, mergând şi ei la Nicomidia, s-au întâlnit cu fericitul Antim, episcopul Nicomidiei, şi învăţând de la el credinţa în Hristos s-au bote-zat şi ei; iar după aceea tatăl lor Filoteu a fost hirotonit preot şi Evstatie hirotonit diacon.

Însă n-a trecut multă vreme şi au murit părinţii acestor sfinţi. Şi fiind pârâţi la Maximian că sunt creştini, au fost bătuţi cu toiege şi puşi la închisoare, în care venind dumnezeiescul înger, i-a dezlegat din legătură. A doua zi au fost daţi la fiare şi, luptându-se cu ele, au rămas nevătămaţi.

Deci luându-i pe ei Antonie comitele şi ducându-i la Niceea i-a pedepsit cu multe chinuri şi după aceea i-a aruncat în temniţă. În care iarăşi arătându-li-se dumnezeiescul înger i-a uşurat pe ei de durerile rănilor şi trupurile lor le-a făcut sănătoase.

Acestea văzându-le acel vărsător de sânge, a hotărât asupra lor moarte de sabie. Şi venind la locul hotărât spre tăiere, fără de veste şi-au dat sfinţii sufletele lor lui Dumnezeu, cu pace; iar gealaţii, cuprinşi fiind de frica tiranului, le-au tăiat capetele, moarte fiindu-le trupurile.

Tot în această zi, pomenirea Sfântului Teoctist mărturisitorul şi patriciul, ce a fost famen, în zilele Teodorei Augustei împărătesei în anii 829.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi. Amin.

Proloagele din 20 noiembrie

Luna noiembrie în 20 zile: pomenirea prea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Grigorie Decapolitul.

Acest Sfânt s-a născut şi a crescut în Isauria, în una din cele zece cetăţi ce se cheamă Irinopole, din părinţi dreptcredincioşi, Serghie şi Maria, pe vremea luptătorilor împotriva Sfintelor icoane şi sub domnia lui Leon Armeanul(813-820). A fost dat la carte din fragedă vârstă şi, având aplecare spre cele dumne-zeieşti şi învăţând bine, citea pe la biserici.

Deci, dacă a ajuns la vârsta tinereţii, părinţii se pregăteau să-l însoare, dar el s-a despărţit de cele lumeşti, mergând la o mânăstire, unde se afla egumen Sfântul Simeon mărturisitorul, unchiul său după mamă, care i-a fost lui adevărat părinte duhovnicesc.

Întru acea mânăstire a vieţuit fericitul Grigorie vreme de 14 ani, pecetluindu-şi viaţa cu tot folosul duhovnicesc al nevoinţelor călugăreşti şi după ce s-a pregătit cu sârguinţă a început a umbla din loc în loc, prin mijlocul credincioşilor din sate şi

din oraşe, îmbărbătându-i spre mărturisirea dreptei credinţe în lupta pentru Sfintele icoane.

Lungă şi plină de primejdii a fost călătoria aceasta a Sfântului Grigorie, întru care s-a arătat şi mare făcător de minuni, că a trecut prin Efes, prin Enos, Hrisopolis, Corint, ajungând până la Roma, unde a zăbovit mai multă vreme.

A mers, apoi, în Siracuza Siciliei şi a ajuns, de asemenea, şi la biserica Sfântului Mina din Tesalonic, unde a primit şi darul preoţiei, mergând către Bizanţ, a ajuns în cele din urmă, la muntele Olimpului. Şi mulţime multă de eretici a adus la calea credinţei şi a fost creştinilor de mare folos.

Deci, urcându-se în munte şi îmbolnăvindu-se, a înţeles că i s-a apropiat sfâr-şitul. A plecat atunci la Constantinopol, unde se afla unchiul său Simion, închis în temniţă, pentru Sfintele icoane, şi, închinându-se lui, s-a săvârşit cu pace. Trupul lui n-a putrezit însă, ci s-a dovedit purtător de mari daruri şi s-a păstrat în cinste multă vreme în mănăstirea unde sfârşise.

Iar la anul 1497, Banul Barbu Craiovescu, care a rezidit din temelie mănăstirea Bistriţa, din judeţul Vâlcea, a adus cu multă cheltuială, moaştele Sfântului Grigorie Decapolitul şi le-a aşezat la această mânăstire, unde se află şi astăzi, fiind făcătoare de minuni, atât pentru bolile trupeşti cât şi pentru cele sufleteşti ale celor ce vin la dânsele cu credinţă.

Racla de argint în care odihnesc ele astăzi este dăruită în 1656 de Constantin voievod .

Întru această zi, pomenirea celui dintre Sfinţi părintelui nostru Proclu, arhie-piscopul Constantinopolului, ucenicul Sfântului Ioan Hrisostom şi moştenitor al scaunului său († 24 iulie 446).

Acest dintre Sfinţi părintele nostru Proclu a trăit pe vremea împărăţiei lui Teodosie cel tânăr (408-450). Deci, pentru că era cucernic şi îmbunătăţit, a fost hirotonit episcop al Cizicului de către Sfântul Sisinie, patriarhul Constan-tinopolului. Şi, mergând la Cizic, n-a fost primit de către clericii eparhiei sale, că aveau hirotonit pe altul, cu numele Dalmat. Pentru aceasta s-a întors înapoi la Constantinopol, rămânând fără eparhie.

Deci, după ce a murit Maximian, patriarhul Constantinopolului, în aprilie 437, a fost ales Proclu, ca patriarh al Constantinopolului. Proclu a urcat în scaunul

patriarhal chiar în ziua mântuitoarelor patimi ale Domnului, adică în sfânta şi marea Joi.

Deci, binevieţuind şi păstorind doisprezece ani şi trei luni, cu pace s-a mutat către Domnul.

Întru aceastã zi, cuvânt al Sfântului Antioh despre milostenie şi iubirea de sãraci.

Iubirea de săraci şi iubirea de străini sunt două ramuri de măslin cu al căror rod se ung toţi, din care însuşi Domnul Îşi unge capul şi picioarele şi va răsplăti în Împărăţia cerească pe acela pe care-l unge. Că adevăratul iubitor de săraci aude pe Cel ce zice: "Milostenia şi credinţa nu te vor lăsa pe tine, însă să le legi pe ele de grumazul tău şi vei afla darul, ca să gândeşti cele bune înaintea Domnului şi a oamenilor".

Iar căile drepţilor întocmai cu lumina strălucesc, mergând înainte luminează, până ce se isprăveşte ziua.

⇒ *Încă şi Legea porunceşte, zicând: "Deschide mâinile tale spre cel sărac, ca să nu strige către Dumnezeu împotriva ta".*
⇒ *Iar la Proverbe zice: "Viaţa săracului să nu o uiţi şi sufletele celor flămânzi să nu le întristezi şi să nu ocoleşti cu milostenia ta pe cei ce au trebuinţă. Pe fratele cel scârbit să nu-l alungi, nici să-ţi întorci faţa ta de la sărac". Şi iarăşi zice: "Omul cel milostiv, sufletului său îi face bine, iar cel nemilostiv îşi pierde trupul său".*
⇒ *Şi proorocul Osea zice: "Să semănaţi cu dreptate şi mila şi dreptatea să le păziţi şi să vă apropiaţi de Dumnezeul vostru de-a pururea".*
⇒ *Daniil a zis lui Nabucodonosor: "Sfatul meu să fie plăcut înaintea ta, împărate, păcatele tale să le curăţeşti cu milostenia, şi nedreptăţile tale, cu îndurările spre cei săraci".*
⇒ *Iar David zice: "Împărţit-a, dat-a săracilor, dreptatea lui rămâne în veacul veacului Domnul iubeşte milostenia şi dreptatea. Fericit este cel ce înţelege pe cel sărac şi netrebnic, că în ziua cea rea îl va izbăvi pe el Domnul".*
⇒ *Iar Iov a zis: "Au doar am lăsat eu pe cineva să iasă din uşile mele cu sânul deşert?"*
⇒ *Şi altul: "Pleacă-ţi urechea ta la cel sărac, că cel ce dă săracului, nu va duce lipsă". Şi iarăşi: "Pe cât poate da mâna ta şi pe cât îţi este puterea, fă*

milostenie".Că omul milostiv sufletului său îi face bine, şi binecuvântarea lui Dumnezeu este peste capul celor ce dau".

Bogăţia, poate să fie izbăvire a sufletului omului. Cu milosteniile şi cu credinţa se curăţă păcatele. Şi cel ce miluieşte pe sărac împrumut dă lui Dumnezeu şi, după darea lui, i se va răsplăti.

Deci, bine este omului a da din destul celor lipsiţi, din ostenelile sale, cele ce dă Domnul, fără alegere cui să dea, sau cui să nu dea. Cu slujba aceasta prea dreaptă se împlineşte pentru că este slăvită la Dumnezeu. Şi aşa, drept să slujească lui Dumnezeu şi viu va fi. Că mare este omul şi scump bărbatul cel milostiv.

Iar apostolul zice: "Cel ce seamănă cu zgârcenie, cu zgârcenie va şi secera. Iar cel ce seamănă cu binecuvântare, cu binecuvântare va şi secera". Şi mai zice: "Macedonia şi Ahaia ne-au rugat, cerând harul de a lua parte şi ele la ajutorarea sfinţilor celor săraci, care sunt în Ierusalim".

Iar Domnul a zis: "Vindeţi averile voastre şi daţi milostenie şi faceţi-vă pungi ce nu se învechesc şi comori în cer ce nu se împuţinează, că unde sunt comorile voastre, acolo vor fi şi inimile voastre".

Întru această zi, cuvânt despre izgonirea Sfântului Ioan Gură de Aur.

Eudoxia împărăteasa, mâniindu-se pe Ioan Hrisostom din pricina viei lui Teognost, pentru care era mustrată de Ioan, a adunat sinod nedrept, pe Teofil, episcopul Alexandriei şi pe alţi treizeci şi cinci de episcopi, şi, pe toţi i-a câştigat cu daruri, ca să iscălească pentru izgonirea lui Ioan.

Iar Ioan era în biserică, învăţând poporul, împreună cu patruzeci de episcopi. Şi venise în acea vreme şi episcopul Epifanie din Cipru, şi împărăteasa, chemându-l, l-a rugat ca şi el să iscălească la izgonirea lui Ioan.

Dar Epifanie a zis: "Chiar dacă toţi vor iscăli, eu nu voi iscăli".

Iar Ioan a scris lui Epifanie, zicând: "Oare şi tu ai iscălit pentru izgonirea mea?"

Iar Epifanie i-a scris, zicându-i: "Răbdătorule de chinuri, biruieşte, şi când eşti bătut !"

Într-acea vreme, Teofil, împreună cu episcopii săi, au judecat pe Sfântul Ioan, hotărând să fie izgonit din scaun, şi, ca nişte lupi, l-au scos pe Ioan cu sila şi l-au surghiunit pe el departe, peste mare. Însă poporul s-a tulburat foarte, că îl iubea pe Ioan, şi l-au adus înapoi.

Iar după câtăva vreme, iarăşi, s-a ridicat furtuna cea dintâi asupra fericitului, dintr-o pricină ca aceasta:

Pe un stâlp înalt, aproape de biserica Sfintei Sofia, în mijlocul uliţei celei mari era făcut şi pus un idol de argint, cu chipul împărătesei Eudoxia. Şi era obiceiul să se facă acolo prilej de veselie, cu jocuri de tot felul. Deci, Sfântului Ioan părându-i-se că spre ocara bisericii s-a făcut acel loc de veselie, acolo aproape, a început, cu îndrăzneală, după obiceiul său, să ridice glas asupra celor ce au pus idolul acela acolo şi au poruncit ca acolo să se facă jocuri.

Iar împărăteasa, având încă în amintire mânia ei cea mai dinainte asupra sfântului, auzind cuvintele lui, a început a înţelege că împotriva ei grăieşte sfântul, pentru a o defăima. Şi aşa socotind, s-a umplut de mânie şi iarăşi a început a pune sârguinţă ca să adune sobor împotriva Sfântului Ioan.

Iar sfântul, simţind aceasta, a început mai luminat a grăi despre dânsa, înaintea a toată adunarea: "Iarăşi Irodiada se îndrăceşte, iarăşi se tulbură, iarăşi joacă şi saltă, iarăşi caută capul lui Ioan".

Iar împărăteasa, auzind acestea, s-a pornit spre mânie şi l-a izgonit pe Ioan, so-bor mare făcând şi îmboldindu-l la mânie şi pe împăratul. Iar când a izgonit pe Ioan, a ieşit o văpaie de la Pristol, care a ars biserica şi palatele şi zidurile şi curţile şi, intrând văpaia, a ars şi palatul în care se adunau dregătorii, pentru ca, din aceasta, tuturor să le fie cunoscut că, nu din întâmplare, ci din mânia lui Dumnezeu s-a făcut o ardere ca aceasta, din pricina izgonirii Sfântului Ioan Gură de Aur. Şi în trei ceasuri, din ceasul al şaselea din zi, până în ceasul al nouălea, mulţime de ziduri prea frumoase şi podoabe de mulţi ani şi nespuse bogăţii în cenuşă s-au prefăcut. Şi nici un suflet n-a pierit din tot norodul, în pojarul acela înfricoşat, şi toţi ziceau că pentru izgonirea Sfântului Ioan, pedepseşte Dumnezeu cetatea cu foc, pentru că, fără de vină, a fost izgonit plăcutul lui Dumnezeu.

Iar vrăjmaşii Sfântului Ioan, împotrivă răspundeau, zicând că cei de acelaşi gând cu Ioan au aprins biserica. Şi mulţi au fost prinşi şi puşi la chinuri de dregătorul cetăţii, care era păgân cu credinţa, încât unii au şi murit. Însă nu s-a aflat nici o pricină de la oameni a acelei arderi cu foc, fără numai din mânia lui Dumnezeu.

Iar pe Ioan l-au surghiunit în Cucuz, cetatea Armeniei, iar acolo toţi jertfeau şi se închinau la idoli şi pe soare îl făceau Dumnezeu. Iar Ioan, pe toţi oamenii ce erau acolo, i-a adus la credinţa creştinească, şi pe un paralitic, ce zăcuse opt ani pe un pat, l-a tămăduit.

Deci, auzind de acestea, papa Inochentie al Romei, împreună cu Honorius împăratul, au scris o scrisoare către împăratul Arcadie, zicând: "Pentru aceea s-a pogorât mânia lui Dumnezeu peste cetatea ta şi peste voi toţi, că ai izgonit fără de lege pe Ioan. Şi acum, să porunceşti ca să se facă sobor în Tesalonic".

Iar Eudoxia împărăteasa, auzind aceasta, a pus străji la toate drumurile dinspre Roma, ca să nu lase pe nimeni de la Roma să intre în Constantinopol, ci pe toţi să-i întoarcă. Şi iarăşi, a trimis papa Inochentie cinci episcopi, dar straja prinzându-i, i-a trimis înapoi.

Iar fericitul Ioan, din zavistia asupritorilor, a fost dus în Cucuz în Aras, felurite necazuri făcându-i lui, ca să moară cât mai degrabă. Iar de acolo, l-au dus la un loc pustiu, ce era lângă malul Mării Pontului. Şi i s-au arătat lui pe cale, treaz fiind el, Sfinţii apostoli Petru şi Ioan, pe care-i văzuse şi mai înainte, fiind el în Antiohia, şi i-au zis lui: "Bucură-te, păstorule cel bun al oilor celor cuvântătoare ale lui Hristos, cel ce eşti tare răbdător de chinuri, că suntem trimişi la tine de stăpânul cel de obşte, Domnul Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, ca să-ţi ajutăm ţie şi să te mângâiem pe tine în ostenelile tale, pe care le-ai luat pentru curăţia sfaturilor tale. Că ai mustrat pe împărăteasa, care făcea fărădelege, următor făcându-te lui Ioan Botezătorul, cel ce a mustrat pe împăratul Irod, pentru Irodiada, soţia lui Filip, fratele său. Acum dar, împuterniceşte-te şi te întăreşte că plata ta multă este în ceruri. Drept aceea, şi noi vestim ţie bucurie mare că, peste puţine zile, te vei duce la Domnul Dumnezeul nostru şi vei fi în odihnă cu Dânsul, în Cereasca Împărăţie. Iar Eudoxia va fierbe în viermi şi te va căuta pe tine spre ajutor şi nu te va afla şi va muri în păcatele ei". Şi aceasta zicându-i, s-au dus de la dânsul.

Iar, venind ei în Comane, care este un loc la Marea Pontului, afară din cetate, s-au aşezat lângă biserica Sfântului mucenic Vasilisc. Iar, într-acea noapte, i s-a arătat lui mucenicul Vasilisc şi i-a zis: "Nădăjduieşte, frate Ioane, că mâine amândoi vom fi dincolo".

S-a arătat încă mucenicul Vasilisc şi preotului bisericii, zicându-i: "Să găteşti loc fratelui Ioan". Iar a doua zi, a rugat Ioan pe ostaşi, să aştepte acolo până la al cincilea ceas, dar ei nu l-au ascultat şi au ieşit. Şi, înotând cu corabia ca la treizeci de stadii, s-au întors la biserica de unde au plecat. Iar după ce au venit, îndată

fericitul Ioan a cerut luminoase veşminte arhiereşti şi, dezbrăcându-se de hainele sale dintâi, s-a schimbat până la încălţăminte şi, pe acestea, le-a împărţit la cei ce au fost în corabie cu dânsul. După aceea s-a împărtăşit cu Trupul şi Sângele Domnului şi a rostit înaintea celor ce erau acolo rugăciunea cea de pe urmă. Şi, zicând cuvântul cel obişnuit: "Slavă lui Dumnezeu pentru toate" a pecetluit cu "Amin". Şi-a întins apoi picioarele cele ce alergaseră spre mântuirea celor ce voiau să se pocăiască, mustrând păcatele cele din răutate făcute. Aşa a adormit, cu fericit şi negrăit somn, Sfântul Ioan Hrisostom.

Fie ca să fim şi noi vrednici de pomenirea lui şi cu rugăciunile lui să câştigăm Împărăţia Cerului.

Dumnezeului nostru slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor ! Amin.

Sfântul Nicolae Velimirovici – Proloagele de la Ohrida din 20 noiembrie

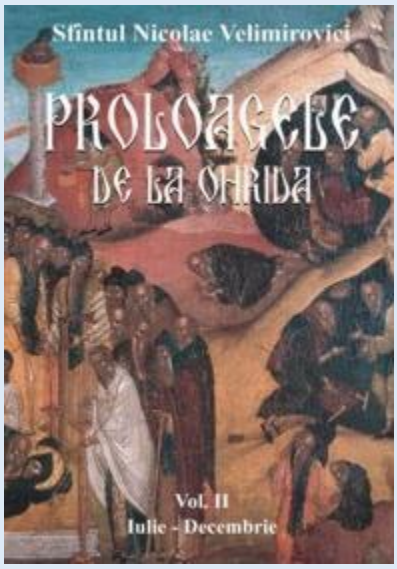

Pomenirea Sfântului prea cuvios Grigorie Decapolitul

Sfântul Grigorie s-a născut în Decapolea isauriană din părinţi foarte nobili şi bogaţi, Serghie şi Maria.

După ce şi-a încheiat studiile, părinţii lui au dorit să îl căsătorească, dar el a fugit la pustie şi s-a tuns monah.

El a vieţuit în diferite locuri: la Bizanţ, la Roma şi în Muntele Olimp. Dar pe oriunde trecea, el îi uimea pe oameni cu nevoinţele şi cu puterea lui făcătoare de minuni.

Uneori deasupra capului lui se vedea o lumină cerească şi înaintea lui se arătau îngeri ai lui Dumnezeu.

El a privit la frumuseţea îngerilor şi a auzit cântările lor cereşti.

El a dus o viaţă îndelungată şi plăcută lui Dumnezeu pe pământ şi s-a săvârşit către Dumnezeu cu pace în veacul al nouălea, la Constantinopol. Sufletul lui s-a sălăşluit în ceruri, întru bucuria Domnului Hristos. *(Sfintele lui moaşte se află la Mânăstirea Bistriţa-Vâlcea. - Cf. Vieţile Sfinţilor pe noiembrie, Editura Episcopiei Romanului şi Huşilor, 1993, p. 367.)*

Pomenirea Sfântului Proclu, patriarhul Constantinopolului

Sfântul Proclu a fost ucenicul Sfântului Ioan Gură de Aur. La anul 426 el a fost sfinţit episcop de Cizic, iar la anul 435 a fost înălţat patriarh al Constantinopolului. El a păstorit cu multă înţelepciune şi băgare de seamă Biserica lui Dumnezeu.

În timpul arhipăstoririi lui s-au întâmplat două evenimente de seamă. Primul a fost aducerea moaştelor Sfântului Ioan Hrisostom [Gură de Aur] de la Comana la Constantinopol, la dorinţa împăratului şi a patriarhului deopotrivă, împăratul Theodosie cel mic domnea atunci împreună cu sora lui, Pulheria.

Al doilea eveniment a fost marele cutremur din Constantinopol, care a zguduit şi împrejurimile. Multe din cele mai mari şi mai strălucitoare clădiri din Constantinopol au fost făcute atunci una cu pământul. Atunci au ieşit patriarhul şi împăratul în procesiune de rugăciuni pe străzile cetăţii, împreună cu mulţime de cler, aristocraţi şi popor de rând, spre a îmbuna dreapta mânie a lui Dumnezeu pornită asupra lor. Pe când poporul se ruga astfel lui Dumnezeu, un copil a fost ridicat prin minune din mijlocul lor şi înălţat prin aer în înălţimile cerului, până când nu s-a mai văzut. Apoi el a fost întors şi aşezat încetişor pe pământ.

Întrebat unde a fost, copilul a zis că a fost ridicat la cer printre îngeri şi că i-a auzit pe îngeri cântând „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi!"

Auzind aceste cuvinte, tot poporul le-a intonat într-un glas, iar cutremurul a încetat pe dată. De atunci înainte, această minunată cântare a fost adoptată de Biserică şi introdusă în liturgica ei.

Copilul a murit la scurt timp după aceea şi a fost îngropat în Biserica Sfintei mari muceniţe Irina.

Cu totul, Sfântul Proclu a păstorit Biserica lui Hristos timp de douăzeci de ani şi s-a săvârşit cu pace către Domnul, la anul 446.

Pomenirea Sfinţilor mucenici Evstatie, Tespesie şi Anatolie

Ei au fost fraţi de sânge, cu neamul din Nicomidia. Părinţii lor, Filoteu şi Eusebia, au fost păgâni care au primit Sfânta credinţă şi lumina Sfântului Botez de la Sfântul Antim, episcopul Nicomidiei, împreună cu fiii lor.

Filoteu a fost hirotonit întru preot [presbiter]. După ce şi el şi soţia lui s-au săvârşit întru Domnul, s-au declanşat şi persecuţiile teribile de la Nicomidia, împotriva creştinilor, pornite de răul împărat Maximian.

La judecată au fost aduşi şi fiii lui Filoteu. Ei au fost acuzaţi, anchetaţi, torturaţi bestial în multe feluri, apoi osândiţi la moarte pentru credinţa lor.

Lor în temniţă de multe ori li s-au arătat Sfinţi îngeri, care le-au adus spre mâncare mană din cer şi au umplut inimile lor tinere de putere, vitejie şi răbdare.

Duşi fiind la locul uciderii, doi prieteni, Palladie şi Acachie, s-au apropiat de ei şi au grăit cu ei. Pe când încă grăiau asfel, sfinţii mucenici şi-au dat sufletele lor sfinte în mâinile lui Dumnezeu.Soldaţii atunci au tăiat capetele trupurilor lor moarte şi le-au dus spre arătare înaintea judecătorului.

Cei trei sfinţi mucenici au luat moartea pentru Hristos Domnul cam pe la anul 313 şi s-au strămutat la locaşurile împărăţiei Nemuritoare a Lui.

Pomenirea Sfântului Isaac, arhiepiscopul Armeniei

Sfântul Isaac s-a născut la Constantinopol pe când tatăl lui era trimisul imperial a Bizanţului pe lângă regele Armeniei. Sfântul Isaac a fost al zecelea arhie-piscop al Armeniei şi de la înălţimea acestei chemări a păstorit Biserica lui Hristos din acea ţară timp de cincizeci de ani.

În timpul Arhipăstoririi lui, printre alte fapte însemnate, s-a petrecut şi tra-ducerea Sfintelor Scripturi în limba armeană. Lui i s-a arătat prin vedenie că în cele din urmă armenii vor cădea de la dreapta Credinţă.

Acest mare ierarh al Bisericii s-a săvârşit cu pace către Domnul la anul 440.

Pomenirea celor trei Sfinte fecioare

Acestea trei au fost de neam persan. Sub domnia Regelui Sapor ele au fost pri-gonite deoarece au fost creştine şi au fost omorâte tăiate fiind în bucăţele mici cu cuţitul. Din mormintele lor au crescut trei smochini minunaţi, care au vindecat multe feluri de suferinţe şi de boli din popor.

Cântare de laudă la Sfântul Proclu, patriarhul Constantinopolului

Slăvite ucenice al slăvitului dascăl,
O, prea înţelepte Proclu,
robule al Mântuitorului Hristos,
Tu ai întărit credinţa
şi-ai stârpit erezia,
Pentru aceasta Biserica
pe tine te slăveşte
Ca pe un al Ortodoxiei uriaş.

Tu slăvind pe Domnul
te-ai făcut însuţi slăvit,
Şi ca un corăbier destoinic
cârmuit-ai Biserica.

Tu minuni ai văzut şi
pe Dumnezeu L-ai slăvit,
Tu văzător cu duhul,
cu mintea plină de har,
Al Sfântului Duh
organ sfânt te-ai făcut
.
De Duhul învăţat fiind,
pe împărat învăţat-ai,
Ca ale lui Hrisostom sfinte moaşte
La Constantinopol să se aducă.

La acea sfântă mutare şi împărat şi popor
Văzut-au cu ochii lucrându-se minuni.

Acum din Ceruri tu te rogi pentru noi
Ca în Credinţa sfântă până la sfârşit să stăm.

Cugetare

Nici un muritor nu a tâlcuit cu mai multă dragoste şi pătrundere duhovnicească Epistolele Sfântului apostol Pavel decât a făcut-o Sfântul Ioan Gură de Aur. Nici chiar marele apostol nu ar fi putut interpreta mai bine propriile lui epistole.

Iată, istoria ne arată că Pavel însuşi şi-a tâlcuit epistolele prin intermediul minţii şi condeiului Sfântului Ioan Gură de Aur.

Pe când Sfântul Proclu se afla ucenic sub ascultarea Sfântului Ioan Gură de Aur, iar acesta din urmă era patriarh, ascultarea lui de căpetenie era aceea de a îi anunţa sfântului vizitatorii care îl caută.

Un anume aristocrat fusese bârfit înaintea împăratului Arcadie iar împăratul din această pricină îl alungase de la curtea imperială. Acest aristocrat a venit la Sfântul Ioan ca să îi ceară cu lacrimi ajutorul, acela de a mijloci la împăratul în favoarea lui.

Ucenicul Proclu a mers să îi anunţe Sfântului Ioan Gură de Aur vizita acestui nobil, dar prin uşa întredeschisă el a văzut că patriarhul nu este singur, ci că împreună cu el se află un bărbat care, aplecat asupra patriarhului care scria, îi grăia oarece cuvinte la ureche. Şederea acelui bărbat în convorbire cu patriarhul a durat până în zori.

Între timp, ucenicul Proclu 1-a îndemnat pe nobil să revină în seara următoare, el însuşi aflându-se în uimire adâncă constatând acea vizită prelungită la dascălul şi părintele lui. El se întreba cine poate fi acel bărbat şi cum reuşise să intre la patriarh neanunţat.

În a doua noapte şi în a treia noapte s-a întâmplat acelaşi lucru, iar Sfântul Proclu nu-şi mai putea reveni din uimire.

Sfântul Ioan Hrisostom şi-a întrebat atunci ucenicul dacă nu cumva a venit să îl caute un anume aristocrat? La această întrebare ucenicul Proclu a răspuns că acel aristocrat cu adevărat a venit şi a aşteptat trei nopţi la rând, dar că el, ucenicul, nu 1-a putut anunţa, de vreme ce înalt prea sfinţia sa deja avea un oaspete, cu fruntea înaltă, mergând spre chelie şi care a şoptit la urechea înalt prea sfinţiei sale trei nopţi la rând, până în zori.

Sfântul Ioan Hrisostom, uimit la rândul lui, a zis că nu îşi aminteşte să fi primit pe cineva la el în cele trei nopţi de mai înainte şi i-a cerut ucenicului să i-1 mai descrie o dată pe acel bărbat.

Atunci Sfântul Proclu a arătat la icoana Sfântului apostol Pavel şi a zis Stăpânului lui că bărbatul acela semăna leit cu el.

Astfel, s-a arătat că însuşi marele apostol a fost acela care i-a insuflat Sfântului Ioan Gură de Aur tâlcuirea Epistolelor lui.

Luare aminte

Să luăm aminte la minunata zidire a lumii (Facerea 1):

- *La cum Sfânta Treime S-a sfătuit asupra zidirii universului;*
- *La cum Dumnezeu 1-a făcut pe om după chipul şi asemănarea Sa.*

Predică despre purtarea conformă cu chemarea

De aceea vă îndemn să umblaţi cu vrednicie, după chemarea cu care aţi fost chemaţi, Cu toată smerenia şi blândeţea, cu îndelungă răbdare (Efeseni 4:1-2).

Să nu fim mândri, să nu fim mânioşi, să nu fim laşi şi slabi - căci toate acestea nedemne sunt de vocaţia de creştin.

Această vocaţie este atât de înaltă şi de minunată, încât foarte greu îi este omului să nu cadă din această pricină în mândrie şi totuşi, este o mare virtute să te menţii deasupra fricii şi slăbiciunii atunci când eşti înconjurat din toate părţile de primejdii de moarte şi neîncetate pierderi.

împotriva acestor trei atitudini nesănătoase, apostolul recomandă trei atitudini sănătoase:împotriva mândriei el recomandă smerenia; împotriva mâniei, blândeţea, iar împotriva fricii şi slăbiciunii, îndelungă-răbdare.

Trebuie să spunem că aceste trei virtuţi: smerenia, blândeţea şi îndelungă-răbdare, nu exprimă deplina măsură a înălţimii vocaţiei creştine.

Bogăţia şi înălţimea acestei chemări nu poate fi cuprinsă aici pe pământ: chemarea aceasta este ca un sipet scump pe care creştinul îl poartă cu sine în această lume, dar nu îl poate deschide şi nu se poate bucura de bogăţiile acumulate în el decât după ieşirea din această viaţă.

Căci doar acela care s-a înălţat până la cel mai înalt cer şi L-a văzut pe Hristos Domnul întru slava Lui împreună cu îngerii şi cu sfinţii poate să vadă şi să cuprindă înălţimea covârşitoare a vocaţiei creştineşti: căci acolo se află adunarea tuturor biruitorilor şi a celor aleşi ai lui Dumnezeu de pe pământ, care s-au învrednicit de această cinste cu neputinţă de descris în cuvinte.

O, Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru, Numele Tău este Numele cel mai scump nouă pe pământ! Ţie se cuvine toată slava şi mulţumita în veci. Amin.

Sfântul ierarh Proclu - Predici şi editoriale

Sfântul Proclu, episcop de Cizic - Omilii la Întruparea Domnului

Omilia 1, citită în marea Catedrală constantinopolitană către Nestorie Kathe-zomenou

Introducere

Omilia 1 a fost rostită cu ocazia sărbătorii mariale în Constantinopol în timpul celei de-a două decade a secolului al V-lea, fiind una din puţinele lucrări ale Sfântului Proclu care pot fi datate cu acurateţe, se pare în timpul sărbătorilor dedicate Crăciunului din anul 430, în mod sigur în ziua de 26 decembrie. După mărturia manuscriselor, a fost predicată în Marea Catedrală constantinopolitană, într-o ceremonie prezidată de Nestorie, pe atunci Patriarh al Constantinopolului, care l-a îndemnat pe Sfântul Proclu să predice.

Laudele pe care Sfântul Proclu le aduce Fecioarei au fost pronunţate chiar în cea mai aprinsă perioadă a controversei nestoriene cu privire la locul Fecioarei Maria în istoria mântuirii şi în cultul consacrat al Bisericii. Controversa a fost deschisă de Nestorie care era indignat de veneraţia excesivă acordată în Constantinopol Fecioarei. Omilia 1 a fost un adevărat triumf pentru Sfântul Proclu, pe atunci încă Episcop de Cyzic. În aceste omilii a stabilit venerarea Născătoarei de Dumnezeu pe principii teologice şi exegetice. Omilia I a fost păstrată într-un mare număr de manuscrise în aproape toate limbile bisericii primare, ceea ce arată larga lui circulaţie şi mai ales influenţă. La mai puţin de un an după predicarea ei, a fost inclusă în lucrările Sinodului de la Efes, unde a primit un statut canonic. A fost un

text intens citat şi antologat. În secolul al VI-lea a fost citată în lucrările dogmatice ale lui Iustinian. În secolul VII-VIII a fost încorporată în florilegiul anonim Doctrina Patrum de Incarnatione Verbi şi Hodegos al lui Anastasie al Sinaiului. Începând cu secolul al 11-lea lecţionarele purtau indicaţia expresă că această omilie trebuie să fie citită la toate sărbătorile Născătoarei de Dumnezeu. Prologul omiliei a fost pus pe muzică fără greutate şi curând a intrat în paginile Octoihului. Începând cu secolul al 14-lea, imnul a devenit atât de cunoscut, încât istoricul Xanthopoulos când a descris evenimentele tumultuoase petrecute în jurul Omiliei în secolul al V-lea, în loc să citeze omilia, citează imnul. Ediţia critică după care am efectuat traducerea este după E. Schwartz, ACO I, 1, 1 (Berlin şi Leipzig, 1927).

Feciorelnic praznic astăzi, fraţilor, cheamă limba spre laudă şi sărbătoarea de faţă se face dătătoare de mult folos pentru cei adunaţi împreună. Şi aceasta în chip foarte potrivit. Căci are drept subiect curăţia şi lauda cea desăvârşită a întregului neam femeiesc şi slava unei femei, în acelaşi timp fecioară şi maică. Frumoasă împreunare! Căci iată, pământul şi marea slujesc de străji pentru Fecioară: marea desfăşoară drum lin corăbiilor, iar pământul îndreaptă paşii celor ce umblă pe uscat fără de împiedicare. Să sălteze întreaga fire, fecioarele să fie slăvite! Fecioarele să

fie slăvite şi să dănţuiască oamenii toţi. Căci unde s-a înmulţit păcatul, acolo harul covârşeşte [*Rom. 5: 20.*]. Ne-a chemat pe toţi Maria, vasul cel de mult preţ şi fără de întinăciune al fecioriei, Raiul cel cuvântător al celui de-al doilea Adam [*Rom. 5:14; 1 Cor. 15:21-22; 45-49.*], Cel ce a lucrat unirea celor două firi, lauda legământului celui mântuitor, patul de nuntă unde Cuvântul s-a nuntit cu trupul, rugul cel aprins [*Ex. 3:2.*] al firii omeneşti pe care focul cel arzător al dumnezeirii nu l-a mistuit, cu adevărat norul cel uşor [*Îs. 19:1.*], care a purtat cu trupul pe cel purtat de heruvimi, lâna cea prea curată [*Jud. 6:37-38.*], udată de roua cea din cer căzută cu care Păstorul a îmbrăcat mieluşeaua [*În.10:11.*], roabă şi maică, fecioară şi cer, singur pod al lui Dumnezeu către oameni, urzeală înfricoşătoare a iconomiei, întru care s-a ţesut tunica unirii [*În. 19-23.*], al cărei urzitor este Duhul Sfânt, a cărei ţesătoare a fost Puterea celui Preaînalt care a umbrit-o [*Lc. 1:35.*], iar lâna - vechea tunică a lui Adam. Firul împletitor era trupul fără de prihană din Fecioară, acul- harul nemăsurat al celui purtat, iar ţesător este Însuşi Cuvântul cel intrat prin auz.

Cine a cunoscut, cine a auzit că Dumnezeu s-a sălăşluit necircumscris în pântece, Cel pe care cerurile nu l-au cuprins, iar pântecele nu l-a îngrădit, ci din Fecioară S-a născut nu doar simplu Dumnezeu, nici doar simplu om. Cel ce astăzi S-a născut poarta care odinioară era a păcatului a arătat-o uşă a mântuirii. Căci acolo unde şarpele a vărsat veninul prin neascultare, acolo Cuvântul, prin ascultare, intrând în altar, S-a întrupat. Acolo unde s-a ivit cel dintâi ucenic al păcatului, Cain, acolo izbăvitorul neamului omenesc, Hristos, fără de sămânţă a odrăslit, fără a Se ruşina Iubitorul de oameni de durerile naşterii din femeie. Căci Viaţă era lucrul ce se săvârşea. Nu S-a întinat sălăşluindu-Se, însuşindu-şi mădulare pe care Însuşi fără de prihană le-a creat. Dacă Maica Domnului nu rămânea Fecioară cel născut ar fi rămas un simplu om, iar naşterea nu ar mai fi fost străină şi mai presus de fire. Dar dacă şi după naştere a rămas fecioară, atunci în chip de negrăit S-a născut Cel care şi prin uşile încuiate [*În. 20:19-26.*] fără împiedicare a intrat. Şi oare nu însoţirea celor două firi Toma o vesteşte când zice: “Domnul meu şi Dumnezeul meu...”[*În. 20:28.*]

Nu te ruşina de durerile naşterii, omule, căci acestea s-au făcut pentru noi temei de mântuire. Căci dacă nu s-ar fi născut din femeie, nu ar fi murit, nu ar fi nimicit prin moarte puterea care s-a înstăpânit asupra morţii, adică diavolul [*Evr. 2:14.*]. Căci nu este nici o întinăciune pentru un arhitect să intre în casă pe care însuşi a zidit-o, nici nu întinează vasul pe olarul care înnoieşte pe cele ce a plăsmuit. La fel, nu îl întinează pe cel fără de prihană faptul că a ieşit din pântece fecioresc, pe care tot el făcându-l, nu s-a întinat şi pentru aceasta, ieşind din el nu se spurcă. O, pântece întru care s-a dat înscrisul eliberării noastre a tuturor. O pântece întru care s-a făurit

arma împotriva morţii, o, ţarină întru care Semănătorul întregii făpturi, Hristos, ca pe un rod fără de sămânţă l-a odrăslit. O, templu întru care Dumnezeu s-a făcut preot nu preschimbând firea, ci îmbrăcând din milă pe cel după rânduiala lui Melchisedec [*Evr. 6:20, 7:11. Ps. 109:4.*]. Cuvântul trup S-a făcut [*În. 1-14.*], deşi Iudeii nu cred celor spuse de Domnul că Dumnezeu chipul omului a purtat [*Filip, 2:7.*] şi cu toate că Elinii iau în râs minunea. Căci pentru aceasta "Pentru iudei [taina] s-a făcut sminteală, pentru neamuri, nebunie [*1 Cor.1:23*]. Fiindcă minunea este mai presus de Cuvânt, Iar dacă Cuvântul nu S-a sălăşluit în pântece, nu ar fi stat trupul pe tron; dacă hulă împotriva lui Dumnezeu a ieşit din mitră, atunci este hulă şi pentru îngeri să slujească unui om. [*Mt. 4:21. Evr. 1:14.*]

Aşadar, cel ce prin fire este nepătimitor şi pentru milă multpătimitor, nu prin progres este Hristos Dumnezeu, să nu fie, ci din milă S-a făcut om, precum credem, nu îl propovăduim un om făcut dumnezeu, ci mărturisim pe Dumnezeu întrupat. Pe propria roabă a făcut-o maică Cel ce după fire este fără maică, iar după iconomie fără de tată. Atunci cum este El, potrivit Sfântului Pavel, "fără de maică" şi "fără de tată"? [*Evr. 7:3.*] Dacă e doar om, nu e fără de mamă, căci are mamă, iar dacă este doar Dumnezeu, atunci nu este fără tată, căci are tată. Dar acum, Însuşi este fără de mamă ca Ziditor a toate, iar fără de tată, ca om.

Luaţi aminte şi la numele arhanghelului care a binevestit Mariei, el se numea Gavriil. [*Lc. 1:26.*] Dar cum se tâlcuieşte Gavriil? Dumnezeu şi om, fiindcă Dumnezeu care a binevestit prin el este Dumnezeu şi om, numele [*Numele lui Gabriel, etimologia Sfântului Proclu este în mod esenţial corectă. Numele evreiesc este compus din Gever, care înseamnă un tânăr, un om puternic, un luptător şi El care este un cuvânt pentru Dumnezeu.*] a anticipat minunea, ca să fie crezută iconomia. Află, aşadar, pricina venirii şi slăveşte puterea Celui întrupat, căci multe datora neamul oamenilor şi din pricina datoriei era pierdut. Căci prin Adam toţi am iscălit zapisul păcatului. Diavolul ne ţinea pe noi robi, aducând înainte preţul nostru, folosindu-se de zapisul trupului nostru celui cu multe patimi, a stătut izvoditorul cel rău, înfricoşându-ne cu datoria noastră şi cerând satisfacerea dreptăţii înfruntate. Trebuia aşadar una din două: sau să aducă moartea asupra tuturor din dreptate, fiindcă "toţi au păcătuit" sau să îl dea pe unul ca Acesta drept răscumpărare, Care să fie achitarea preţului cerut. Aşadar, omul prin sine nu putea să se mântuiască, căci era robit prin datorie, iar un înger să îl răscumpere nu putea, fiindcă s-ar fi pierdut în faţa unui astfel de preţ de răscumpărare: trebuia aşadar, ca cineva fără de păcat să moară pentru păcătoşi. Căci numai aceasta rămăsese pentru dezlegarea de rău.

Ce s-a petrecut atunci? Cel ce toată făptura a adus-o la fiinţă, Cel ce nu este lipsit de nici o bunătate, a dăruit celor osândiţi viaţa cea mai sigură şi cea mai potrivită dezlegare morţii şi s-a făcut om cum numai el ştie, (căci cuvântul nu poate tâlcui minunea) şi moare întru ceea ce a devenit şi mântuieşte întru ceea ce era, potrivit Sfântului Pavel care zice: "întru El avem răscumpărarea noastră, prin sângele Lui, iertarea păcatelor." [*Efes. 1:7.*] O, ce târg! A lucrat nemurirea pentru alţii, căci El Însuşi era nemuritor. Şi astfel altul după iconomie nici nu era, nici nu a fost, nici nu este, nici nu va mai fi decât numai cel născut din Fecioară, Dumnezeu şi om, neavând numai vrednicia de a contrabalansa mulţimea împricinaţilor, ci este şi mai presus de orice osândă dată împotriva lor, pe de o parte, fiindcă Fiu fiind, a păstrat neschimbată asemănarea cu Tatăl, pe de alta, Creator fiind, are neîmpuţinată putere. Şi, în sfârşit, deoarece, ca Iubitor de oameni, El manifestă o nesfârşită compătimire, iar ca arhiereu [*Evr. 3:1.*], este vrednic de încredere pentru a plăti datoria. Dintre acestea nimeni nu ar găsi nimic care să fie egal sau măcar şi apropiat asemenea cu aceasta. Vezi dar iubirea Lui de oameni ! Lăsându-se de voie osândit, a dezlegat osânda morţii celor ce Îl răstigneau şi a întors fărădelegea ucigaşilor în mântuirea celor fărădelege.

Aşadar, faptul de a mântui nu ţinea de un simplu om. Căci un simplu om are el însuşi nevoie de un mântuitor, potrivit lui Pavel care zice: « toţi au păcătuit » [*Rom. 3:23.*] Păcatul apropie de diavolul, iar diavolul trimite la moarte, ducând cele ale noastre în cel mai mare pericol, izbăvirea era cu neputinţă, doctorii trimişi la noi ne osândeau. Apoi ce s-a întâmplat ? Când profeţii au văzut că rana era mai adâncă de priceperea omenească au strigat la doctorul cel din ceruri şi unul zicea: « pleacă cerurile şi Te pogoară » [*Ps. 143:5.*], un altul « vindecă-mă, Doamne şi voi fi vindecat.» [*Ier. 17:14.*] altul, « deşteaptă puterea Ta şi vino să ne mântuieşti.» [*Ps. 79:2.*] altul «Oare adevărat să fie că Dumnezeu va locui cu oamenii pe pământ ?» [*3 Regi, 8:27*] iar altul « Degrab să ne întâmpine pe noi îndurările Tale, Doamne, că am sărăcit foarte »[*Ps. 78:8.*] altul « vai, vai sufletul meu om cucernic nu mai este în ţară şi nu este nici un om drept pe pământ.»[*Mih. 7:1-2.*] iar altul, «Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte, Doamne, să-mi ajuţi mie, grăbeşte-te! » [*Ps. 69:1.*] altul: «Iată, iată, cel ce trebuie să vină va veni şi nu va întârzia Dumnezeu» [*Avacum, 2:3; Evr.10:37.*], altul « rătăcit-am ca o oaie pierdută caută pe robul tău, pe cel ce nădădjuieşte întru Tine »[*Ps. 118:176.*], altul, « Dumnezeu strălucit va veni şi nu va tăcea. »[*Ps. 49:3.*] Aşadar nu a trecut cu vederea mult firea tiranisită cel ce prin fire este Stăpânul firii şi nu a lăsat Dumnezeu cel plin milostivire ca până în sfârşit să fie robită diavolului, ci a venit Cel ce este pururi prezent şi a vărsat drept izbăvire propriul sânge şi a dat plată morţii pentru neamul omenesc cel ce a purtat trupul cel născut din Fecioară şi a răscumpărat lumea din

legea blestemului, cu moartea pe moarte nimicind încât strigă Pavel: Hristos ne-a răscumpărat pe noi din blestemul legii» [*Gal. 3:13.*]

Aşadar, Cel ce a răscumpărat nu este un simplu om, o Iudeule, căci firea omenească a fost robită prin păcat, dar nici Dumnezeu golit de trupul omenităţii, căci a avut trup, o, Manihee ! căci dacă nu S-ar fi îmbrăcat întru mine, nici nu m-ar fi mântuit. Cel ce S-a format în pântecele Fecioarei a îmbrăcat blestemul şi acolo s-a făcut înfricoşătorul schimb, căci dând duh a primit trup. Căci Acelaşi a fost cu Fecioară şi din Fecioară. Cu ea, fiindcă a umbrit-o [*Lc. 1:35*]. Din ea, fiindcă S-a întrupat. Dacă unul era Hristos şi altul Dumnezeu Cuvântul nu ar mai fi fost Treime, ci o tetradă, să nu sfâşii haina iconomiei cea ţesută de sus [*În. 19:23.*], să nu înveţi cu Arie, căci acela în chip necucernic separă firea. Tu însă nu despărţi unirea, ca să nu fii despărţit de Dumnezeu. Căci cine oare S-a arătat „celor din întuneric şi celor ce stau în umbra morţii ?" [*Lc. 1:79.*] Omul. Şi cum oare? Acela din întuneric ne-a scos după Sfântul Pavel care zice: „Acela ne-a izbăvit pe noi din puterea întunericului" [*Col.1:13.*]. Şi iarăşi: „Altădată eraţi întuneric." [*Efes. 5:8*] Cine deci S-a arătat? David învaţă zicând: „Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului" [*Ps. 117:26.*] Şi Isaia : „Strigă din toate puterile şi nu te opri, dă drumul glasului să sune ca o trâmbiţă." [*Îs.58:1.*] Zice limpede şi David. Cine este acesta? Domnul Dumnezeul puterilor „Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă." [*Ps. 117:27.*] Cuvântul trup S-a făcut [*În. 1:14.*]. Firile se adună împreună şi neamestecată a rămas unirea.

A venit să mântuiască, dar trebuia şi să pătimească, după cum era cu putinţă, una din cele două? Omul singur nu putea să se mântuiască. Dumnezeu singur să pătimească nu putea. Cum atunci? El însuşi fiind Dumnezeu [Emanuil] S-a făcut om şi întru ceea ce era a mântuit, iar întru ceea ce a devenit, a pătimit. Pentru aceasta când a văzut sinagoga încununându-L pe El cu cunună de spini, deplângând îndrăznirea a zis: „Fiice ale Ierusalimului, veniţi şi vedeţi cununa, cu care l-a încununat pe El maica Lui." [*Cânt. 3:11*] Căci acelaşi a purtat cunună de spini şi tot el a dezlegat osânda spinilor. [*Gen.3:18-19.*] Acelaşi este cel din sânul Tatălui [*În. 1:18.*] şi acelaşi în pântecele Fecioarei, purtat în braţele Fecioarei şi „peste aripile vânturilor" [*Ps. 103:3.*], închinat de îngeri [*Evr. 1:6.*] şi petrecând împreună cu vameşii [*Mt. 9:10.*], serafimii nu Îl privesc [*Îs. 6:2.*] şi Pilat îl anchetează [*Mt. 15:2.*]. Robul Îl pălmuieşte [*În. 18:22.*] şi zidirea se cutremură, pe cruce a fost pironit şi tronul nu S-a golit. Închis în mormânt şi cerurile ca pe o piele le-a întins [*Ps. 103.2*], între morţi a fost socotit şi iadul a prădat, jos ca un tâlhar [*Mt. 27:63.*] a fost judecat şi în cer sfânt este slăvit, o, ce mare taină! Văd minunile şi propovăduiesc dumnezeirea, văd patimile şi nu neg omenitatea, dar Emmanuil uşile firii a deschis ca om, dar peceţile fecioriei nu le-a rupt ca Dumnezeu. Ci astfel a ieşit din mitră cum prin auz a intrat. Aşa s-a născut, cum a fost zămislit.

Nepătimaş a intrat, negrăit a ieşit potrivit cu profetul Iezechiel care a zis: „Apoi m-a dus bărbatul acela înapoi la poarta cea dinafară a Templului, spre răsărit şi aceasta era închisă. Poarta aceasta va fi închisă, nu se va deschide şi nici un om nu va intra pe ea căci Domnul Dumnezeul lui Israel a intrat pe ea. De aceea va fi închisă” [*Iez. 44 :1-2.*] Iată dovada limpede a sfintei şi de Dumnezeu Născătoarei Maria, să se dezlege orice cuvânt împotrivă deci şi să ne luminăm cu învăţătura Scripturilor, pentru ca să dobândim şi Împărăţia Cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, Lui fie slava în vecii vecilor. Amin.

Sfântul Proclu al Constantinopolului - Omilia a 3-a la Întrupare

Multe şi felurite laude strălucesc viaţa omenească prin ciclul sărbătorilor şi al praznicelor unei vieţi ostenitoare, preschimbând în bucurie toată întristarea şi truda. Căci aşa cum cei ce cutreieră mările în vreme de furtună se bucură de porturi ca de braţele vieţii, la fel omul, sărbătorind în multe împrejurări ale vieţii, se bucură de sărbătoare aşa cum o mamă ne cruţă de grijă.

Căci sărbătoarea este uitarea întristării, adormirea grijilor, bucuria ţăranului, dăruitoare strălucirii, răgaz pentru rugăciune, vara săracilor, podoaba bisericii, lauda cetăţilor, naufragiul vrăjmăşiei, răsăritul prieteniei, cerul pe pământ, dar în sfârşit, pentru ce vorbesc aşa de mult? Sărbătoarea e rodul învierii, potrivit profetului care zice: „Prăznuieşte, Iuda, sărbătorile tale, împlineşte făgăduinţele tale, un vrăjmaş distrugător a pornit împotriva ta, Ninive.” [*Naum, 2:1-2.*]

Dar multe sunt sărbătorile, iar câştigul sărbătorilor nu este la fel. Căci unele sunt rânduite de la Dumnezeu, iar altele sunt introduse de diavolul, fiindcă unele ne ameninţă sufletele cu pierzania, altele slujesc mărimii pântecelui. Dar sunt şi altele care agonisesc mântuire firii omeneşti. Şi elinii sărbătoresc, dar în chip ruşinos, făcând patimile dumnezei şi de aici se întinează cu noroiul ruşinii. Iudeii iarăşi şi ei sărbătoresc, dar îl confundă pe Dumnezeu cu pântecele [*Filip. 3:19*] şi fac sărbătorile tot atâtea prilejuri pentru păcate peste măsură. Aceştia, sărbătorind în pustie, s-au închinat chipului turnat din aur [*Ex. 32:4.*]. În perioade de criză şi

război, posteau [*Îs. 58:4.*]. Iar în Ierusalim, în timp ce prăznuiau, cruce Stăpânului i-au înălţat [*În. 18:28.*], o, zile de prăznuire ale iudeilor, a căror strălucire este înşelare şi a căror desfătare sfârşeşte cu moarte.

Dar sărbătorile creştinilor sunt sfinte şi mai presus de fire şi cu adevărat izvoare şi comori ale mântuirii, căci cea dintâi sărbătoare a noastră propovăduieşte venirea lui Dumnezeu la oameni, iar îndată după aceasta închipuie sfinţirea apelor şi mitra botezului, a treia, dezlegarea morţii şi trofeul crucii, şi darul învierii şi eliberarea părinţilor binevesteşte. A patra binevesteşte temeiul urcuşului nostru la cer şi strigă şederea de-a dreapta. A cincea, pogorârea Duhului Sfânt trâmbiţează ploaia miilor de haruri, acestea sunt sărbătorile pe care le-a făcut Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim întru ele. [*Ps. 117:24.*]

Căci între cele pe care ieri le-am săvârşit care oare nu a fost minunată şi străină sau înfricoşătoare şi plină de slavă? Căci ce minune s-a petrecut în sărbătoarea de ieri? Dar vă rog ascultaţi cu îngăduinţă, căci poate o limbă de lut încerca să transmită tainele lui Dumnezeu? Deci care a fost minunea sărbătorii de ieri? Taina cea netâlcuită a dumnezeirii şi omenităţii, naşterea fără dureri, o întrupare care a dat formă celui fără formă, naştere străină, început şi totodată fără de început celui născut. Pe de o parte, în ceea ce priveşte omenitatea s-a făcut început, iar pe de altă parte, dumnezeirea a rămas fără de început, chipul a luat chip şi sfânta Treime nu S-a înmulţit în pătrime unirea celor două firi şi naşterea unui singur fiu, unirea neamestecată a Cuvântului şi trupului, şi Cel născut cu trupul Dumnezeu este de la Tatăl iar de la mine om este,

O, taină înfricoşătoare şi străină Cine a mai văzut vreodată că Împăratul a purtat chipul blestemului. Sau ar putea vreodată ochiul cuprinde soarele întreg? Dar trupul, ar putea altcândva să fie unit după fire cu Dumnezeu în chip neschimbat, dacă nu ieri? Când Sfânta Fecioară pântecele a împrumutat, iar Cuvântul prin auz a intrat, iar Duhul cel Sfânt a plăsmuit templul cel viu, iar cel Preaînalt în chipul robului [*Filip. 2:7.*] s-a deşertat pe Sine. Dar taina dumnezeieştii iconomii a purtat-o pântecele Fecioarei, o pântece mai lat decât cerurile. O, naştere care ai purtat mântuirea! O pântece de lut şi cămară de nuntă a Creatorului! O, Naştere izbăvitoare a păcatului lumii. O! taină al cărei chip este cu neputinţă a-l tâlcui! O! naştere, dar nu început al existenţei lui Dumnezeu, nu schimbare a fiinţei, nu micşorare a puterii, nu despărţire de Cel ce fără de început s-a născut, ci unirea lui Dumnezeu şi cu trupul, în împreunarea firilor, binecuvântarea naşterii, venirea lui Dumnezeu, taina cea din veac ascunsă în Dumnezeu [*Col. 1:26.*], taina nedespărţirii firilor, dezlegarea blestemului, [*Gal. 3:13.*] ridicarea osândei [*Gen. 2:17.*] şi existenţa cea fără de început a Fiului celui Unul născut şi naşterea din

fecioară după trup şi închinarea de la toată zidirea şi dăruind şi binevestind poporului întreg, Lui fie slava în vecii vecilor. Amin.

traducere şi adaptare: Laura Enache

(Sfântul Proclu, episcop de Cizic - Omilii la Naşterea Domnului, Editura Sophia)

Sfântul ierarh Proclu despre slava negrăită a Fecioarei care ni L-a născut pe Dumnezeu

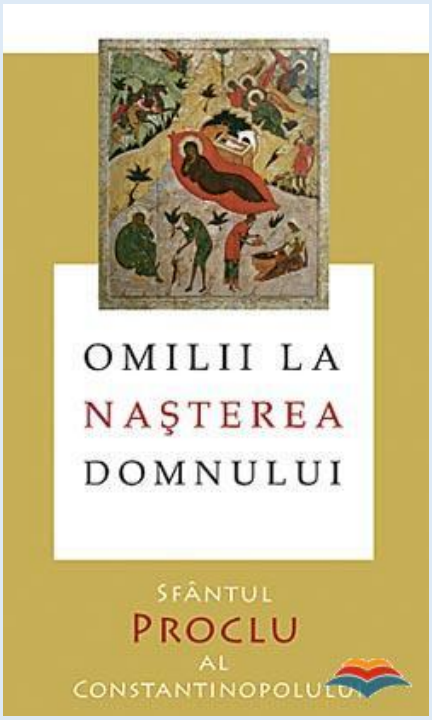

Am considerat potrivit pentru praznicul de astăzi, a doua zi de Crăciun, închinată Soborului Maicii Domnului să vă punem înainte laudele aduse Născătoarei de Dumnezeu de către Sfântul ierarh Proclu al Constantinopolului, folosind în acest scop pasaje din câteva omilii ale sale, rostite în jurul anului 430, în data de 26 decembrie.

Venite în urma controversei hristologice iscate de patriarhul constantinopolitan Nestorie - anatemizat de Sinodul Ecumenic de la Efes – care contestă numirea Theotokos (Născătoare de Dumnezeu), omiliile pline de evlavie şi bine argumentate scripturistic aşează temelia cultului bisericesc al Fecioarei Maria.

Chiar dacă veneraţia faţă de Maica lui Dumnezeu există dinainte în rândul poporului drept-credincios – Nestorie fiind indignat de aceasta – prin Sfântul Proclu, care luminează atâtea pasaje profetice din Vechiul Testament, se găsesc imaginile potrivite, care au intrat de timpuriu în slavoslovirea Fecioarei Maria. Din acest motiv, cuvântările ne vor apărea ca fiindu-ne familiare, iar Sfântul Proclu un părinte bine-cunoscut, pe care l-am auzit adeseori prin psalmodierile din biserică:
“Feciorelnic praznic, astăzi, fraţilor, cheamă limba spre laudă şi sărbătoarea de faţă se face dătătoare de mult folos pentru cei adunaţi împreună. Şi aceasta în chip

foarte potrivit. ***Căci are drept subiect curăţia şi lauda cea desăvârşită a întregului neam femeiesc şi slava unei femei, în acelaşi timp fecioară şi maică. Frumoasă împreunare!*** Căci iată pământul şi marea slujesc drept străji pentru Fecioara: marea deschide drum lin corăbiilor, iar pământul îndreaptă paşii celor ce umblă pe uscat fără de împiedicare. Să salte întreaga fire, fecioarele să fie slăvite! Fecioarele să fie slăvite şi să dănţuiască oamenii toţi! ***Căci unde s-a înmulţit păcatul, acolo harul covârşeşte*** (Rom. 5,20). Ne-a chemat pe toţi Maria, vasul cel de mult preţ şi fără de întinăciune al fecioriei, ***Raiul cel cuvântător al celui de-al doilea Adam*** (Rom. 5,14; I Cor. 15, 21-22, 45-59), Cel ce a lucrat unirea celor două firi, lauda legământului celui mântuitor, patul de nuntă unde Cuvântul S-a nuntit cu trupul, rugul cel aprins (Ex. 3,2) al firii omeneşti pe care focul cel arzător al dumnezeirii nu l-a mistuit, cu adevărat norul cel uşor (Îs. 19,1) care a purtat cu trupul pe Cel purtat de heruvimi, lâna cea preacurată (Jud. 6, 37-38) udată de roua cea din cer căzută, cu care Păstorul a îmbrăcat mieluşeaua (În 10, 11), roabă şi maică, fecioară şi cer, singur pod al lui Dumnezeu către oameni, urzeală înfricoşătoare a iconomiei, întru care s-a ţesut tunica unirii (În 19, 23), al cărui urzitor este Duhul Sfânt, a cărei ţesătoare a fost Puterea celui Preaînalt care a umbrit-o (Lc 1, 35), iar lâna – vechea tunică a lui Adam. Firul împletitor era trupul fără de prihană din Fecioară, acul – harul nemăsurat al celui purtat, iar ţesător este Însuşi Cuvântul cel intrat prin auz.

Cine a cunoscut, cine a auzit că Dumnezeu S-a sălăşluit necircumscris în pântece, Cel pe care cerurile nu l-au cuprins, iar pântecele nu L-a îngrădit, ci din Fecioară S-a născut nu doar simplu Dumnezeu, nici doar simplu om. ***Cel ce astăzi S-a născut, poarta care odinioară era a păcatului a arătat-o uşă a mântuirii.*** Căci acolo unde şarpele a vărsat veninul prin neascultare, acolo Cuvântul, prin ascultare, intrând în altar, S-a întrupat. Acolo unde s-a ivit cel dintâi ucenic al păcatului, Cain, acolo izbăvitorul neamului omenesc, Hristos, fără de sămânţă a odrăslit, fără a se ruşina iubitorul de oameni de durerile naşterii din femeie. Căci Viaţă era lucrul ce se săvârşea. Nu S-a întinat sălăşluindu-Se, însuşindu-Şi mădulare pe care Însuşi fără de prihană le-a creat.

Dacă Maica Domnului nu rămânea Fecioară, Cel născut ar fi rămas un simplu om, iar naşterea nu ar mai fi fost străină şi mai presus de fire. Dar dacă şi după naştere a rămas Fecioară, atunci în chip de negrăit S-a născut Cel care şi prin uşile încuiate (În 20, 19-26) fără împiedicare a intrat. Şi oare nu însoţirea celor două firi Toma o vesteşte când zice: ***„Domnul meu şi Dumnezeul meu…”*** (În 20,28)

Nu te ruşina de durerile naşterii, omule, că acestea s-au făcut pentru noi temei de mântuire. Căci dacă nu s-ar fi născut din femeie, nu ar fi murit, nu ar fi nimicit prin moarte puterea care s-a înstăpânit asupra morţii, adică diavolul (Evr. 2,14). Căci nu este nici o întinăciune pentru arhitect să intre în casa pe care a zidit-o, nici nu întinează vasul pe olarul care înnoieşte pe cele ce a plăsmuit. La fel, nu Îl întinează pe Cel fără de prihană faptul că a ieşit din pântece fecioresc, de care nu S-a întinat atunci când l-a făcut şi pentru aceasta, ieşind din el, nu Se spurca.

O, pântece în care s-a dat înscrisul eliberării noastre a tuturor! O, pântece întru care s-a făurit arma împotriva morţii, o ţarină întru care Semănătorul întregii făpturi, Hristos, ca pe un rod fără de sămânţă l-a odrăslit! O, templu întru care Dumnezeu S-a făcut preot nu preschimbând firea, ci îmbrăcând din milă pe cel după rânduiala lui Melchisedec (Evr. 6, 20; 7, 11; Ps. 09, 4)! (…) O, Fecioară, care ai deschis lui Adam raiul, sau mai degrabă fiind mai slăvită decât raiul! Căci acela a fost sădit de Dumnezeu, iar ea L-a lucrat după trup pe Însuşi Dumnezeu. (…)

O, taină înfricoşătoare şi străină! Cine a mai văzut vreodată că Împăratul a purtat chipul blestemului? Sau ar putea vreodată ochiul cuprinde soarele întreg? Dar trupul ar putea altcândva să fie unit după fire cu Dumnezeu în chip neschimbat, dacă nu ieri? ***Când Sfânta Fecioară pântecele a împrumutat, iar Cuvântul prin auz a intrat, iar Duhul cel Sfânt a plăsmuit templul cel viu, iar Cel Preaînalt în chipul robului S-a deşertat pe Sine.***

Dar taina dumnezeieştii iconomii a purtat-o pântecele Fecioarei, o, pântece mai lat decât cerurile! O, naştere care ai purtat mântuirea! O pântece de lut şi cămară de nuntă a Creatorului! O, Naştere izbăvitoare a păcatului lumii! O, taină, al cărei chip este cu neputinţă a-l tâlcui!

O, naştere dar nu început al existenţei lui Dumnezeu, nu schimbare a fiinţei, nu micşorare a puterii, nu despărţire de Cel ce fără de început S-a născut ci unirea lui Dumnezeu şi cu trupul, în împreunarea firilor, binecuvântarea naşterii, venirea lui Dumnezeu, taina cea din veac ascunsă în Dumnezeu (Col. 1, 26), taina nedespărţirii firilor, dezlegarea blestemului (Gal. 3, 13), ridicarea osândei (Gen. 2, 17) şi existenţa cea fără de început a Fiului celui Unul-Născut, şi naşterea din fecioară după trup şi închinarea de la toată zidirea şi dăruind şi binevestind poporului întreg! Lui fie slavă în vecii vecilor. Amin!”

(în: Sfântul Proclu al Constantinopolului, Omilii la Naşterea Domnului, Editura Sophia, Bucureşti, 2008)

Sfântul Proclu al Constantinopolului - Omilii la Botezul Domnului

Veniți, așadar, vedeți minune străină, pe Soarele dreptății spălându-Se-n Iordan și focul în apă botezându-Se și pe Dumnezeu sfințindu-Se de către om. Astăzi toată făptura cântând strigă: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului. Binecuvântat este Cel ce vine în toată vremea. Căci nu a venit acum pentru prima dată. Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului. Cel ce a venit proniator la făpturi, Cel ce ține fără să cadă înălțimea cerului, Cel ce conduce cu iscusință căile soarelui, Cel ce neamestecat comandă legiuni de stele, Cel ce temperează potrivit văzduhurile, Cel ce încălzește iarăşi văile pământului spre rodire, Cel ce țărmurește marea cea înspumată cu nisipul mărunt, Cel ce scoate izvoare din adânc în chip nevăzut, Cel ce călăuzește nerătăcit cursurile râurilor, toate acestea văzându-le zicem: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului.

Traducere și adaptare: Laura Enache

1. Hristos S-a arătat în lume și lumea cea fără de podoabă a împodobit-o, a luat păcatul lumii și pe dușmanul lumii a surpat. A sfințit izvoarele apelor și a luminat sufletele oamenilor. A împletit minuni la minuni și mai mari. Căci astăzi pământul și marea s-au împărtășit de harul Mântuitorului și întreaga lume s-a umplut de veselie. Și sărbătoarea de astăzi s-a arătat mai mare decât cea dinainte prin mărimea minunilor. Căci în sărbătoarea dinainte, a Nașterii Mântuitorului, pământul s-a bucurat, purtând în iesle pe Stăpânul tuturor. Iar în sărbătoarea de astăzi, a Botezului, marea s-a veselit foarte. Dar s-a veselit fiindcă prin Iordan s-a împărtășit de binecuvântările sfințirii. La sărbătoarea dinainte, s-a arătat un prunc nedesăvârșit, Care nedesăvârșirea noastră o a închipuit. Iar în sărbătoarea de astăzi bărbat desăvârșit se vede, arătându-l pe Cel desăvârșit din Cel desăvârșit. Atunci o stea, strălucind la Răsărit, l-a vestit pe Cel născut. Iar acum Însuși Tatăl Ce L-a născut mărturisește de sus pentru Cel botezat. Atunci magii de la Răsărit, călătorind, I-au adus daruri ca unui rege. Acum, îngeri din cer străjuind, Îi aduc cuvenită slujire ca unui Dumnezeu. Atunci era legat în scutece cu legători, acum dezleagă lanțul păcatelor. Atunci Împăratul îmbrăca mantia trupului, acum izvorul îmbracă fluviul.

2. Veniți, așadar, vedeți minune străină, pe soarele dreptății spălându-Se-n Iordan și focul în apă botezându-Se și pe Dumnezeu sfințindu-Se de către om. Astăzi toată făptura cântând strigă: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului [Ps. 117:26]. Binecuvântat este Cel ce vine în toată vremea. Căci nu a venit acum pentru prima dată. Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului. Cel ce a venit proniator la făpturi, Cel ce ține fără să cadă înălțimea cerului, Cel ce conduce cu iscusință căile soarelui, Cel ce neamestecat comandă legiuni de stele, Cel ce temperează potrivit văzduhurile, Cel ce încălzește iarăși văile pământului spre rodire, Cel ce țărmurește marea cea înspumată cu nisipul mărunt, Cel ce scoate izvoare din adânc în chip nevăzut, Cel ce călăuzește nerătăcit cursurile râurilor, toate acestea văzându-le zicem: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului. Cine este acesta? Spune luminat o, fericite David! „Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă.” [Ps. 117:27.] Dar nu numai profetul David, ci și Pavel apostolul, mărturisind pentru El, spune: „Căci harul mântuitor al lui Dumnezeu s-a arătat tuturor oamenilor, învățându-ne pe noi.” [Tit, 2:11.] Nu doar unora, ci tuturor. Căci tuturor și iudeilor, și elinilor se dăruiește mântuirea prin botez, punând înainte botezul ca binefacere de obște.

3. Veniți vedeți străin potop de ape mult mai bun decât cel văzut în vremea lui Noe. Atunci apa potopului a ucis firea omenească, acum apa botezului, prin Cel ce Se botează, pe muritori îi înviază. Atunci Noe din lemn nestricăcios a construit arca. Acum Hristos, Noe inteligibil, din Maria cea fără prihană, arcă trupului și-a pregătit. Atunci Noe a uns arca pe dinafară cu smoală, acum Hristos a întărit arca

trupului prin tăria credinței. Atunci un porumbel ducând o ramură de măslin, închipuind buna mireasmă a Stăpânului Hristos, acum Duhul Sfânt, apărând în chip de porumbel, îl arată pe Domnul cel milostiv. Dar mă uimește înălțimea smereniei Domnului, fiindcă nu a fost de ajuns că Cel desăvârșit din Cel desăvârșit a fost născut prunc din fecioară. Nu a fost de ajuns că Cel de un tron cu Tatăl a luat chip de rob, ci, ca un păcătos, a venit la botez. Dar să nu fie ca această binefacere de obște să fie spre smintirea celor ce ascultă. Căci Se botează Stăpânul tuturor, Hristos, nu fiindcă are nevoie de curățire, ci în două moduri rânduind cele spre folosul nostru. Pentru ca şi apelor să li se dăruiască harul sfințitor, și ca să încurajeze pe orice om să se boteze.

4. „A venit zice Iisus din Galileea la Iordan către Ioan, ca să Se boteze de către el.” [Mt. 3:13.] Ce erau cele săvârșite atunci, fraților? Cu neputință de cugetat, căci cele văzute erau mai presus de ochii omenești. Se cutremură mintea, limba se retrage în gură neîndrăznind să grăiască cele de negrăit. Când a văzut Ioan pe Stăpânul venind către el a fost cuprins de multă luptă în inimă: căzându-I la picioare și închinându-se și îmbrățișându-I picioarele, rugându-se zicea: De ce mă sileşti, o, Atotputernice, pe mine, cel neputincios, să fac cele mai presus de putere? Să fac acestea nu pot. Cum voi îndrăzni să Te botez pe Tine? De când oare focul de iarbă este curățit? De când noroiul spală izvorul? Cum voi boteza pe Judecătorul, eu, cel vinovat. Cum Te voi boteza pe Tine, Stăpâne? Prihană nu văd întru Tine. Blestemului lui Adam nu ești supus. Păcat n-ai săvârșit. De Te-ai și pogorât, nu ai păcătuit. Ce faci, Doamne, de mă sileşti să fac ceea ce este mai presus de puterea mea? Căci niciodată nu am îndrăznit a face nimic spre supărarea Ta. Ca un rob iubitor de stăpân de mai înainte am cunoscut venirea Ta. Încă fiind în pântece, am împrumutat limba maicii mele şi Te-am propovăduit pe Tine Dumnezeul lumii. Toate le-am pregătit pentru întâmpinarea Ta.

5. Spune mie, Stăpâne, cum va răbda soarele văzând pe Stăpânul tuturor insultat de robul îndrăzneț și nu-l va arde-ndată, ca pe sodomiteni, cu mărgăritarele lui înfocate [Fac. 19:24.]? Cum va răbda pământul văzându-L pe Cel ce sfințește pe îngeri, botezându-Se de către un om păcătos și nu mă va înghiți îndată, deschizându-și gura, ca pe Datan și Aviron [Num. 16:51]? Cum Te voi boteza pe Tine, Stăpâne, care nu Te-ai însoțit cu întinăciunile de la naștere? Din pântece fără prihană ai ieșit rod fără sământă. Cum așadar eu, om necurat, voi curăța pe Dumnezeu, pe Dumnezeu, Cel fără de păcat. „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine și Tu vii la mine” [Mt. 3:14.]? Botezător m-ai trimis pe mine, Stăpâne, nu am fost neascultător poruncii Tale. Căci pe toți îndemnându-i la botez ziceam: Mărturisiți-vă Domnului că este bun [Ps. 105:1.]. Căci Cel ce vine nu este aspru, ci bun și din Cel bun S-a născut Fiu. Nu arătând bunătate pentru puțină vreme și apoi

îndată schimbându-Se, ci „În veac este mila Lui.” [Ps. 105:1.] Și fiindcă nemăsurată este mila Lui, pentru aceea puterile cerești, lăudându-L, ziceau: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, Dumnezeu este Domnul și S-au arătat nouă. [Ps. 107:26.] S-a arătat Soarele dreptății și întunericul necunoștinței s-a risipit. S-a arătat păstorul cel ceresc și a depărtat lupii diavolului de turma cea bună. S-a arătat Fiul Tatălui Cel Unul născut și prin botez a dăruit credincioșilor înfierea. S-a arătat viața tuturor și cu moartea omorând moartea, ca un Nemuritor i-a învrednicit de viață pe cei muritori.

6. Dar după ce acestea au fost săvârșite astfel, Tatăl, bucurându-Se de înălțimea smereniei Fiului, în chip nemaivăzut, a despărțit ușile cerului și a rostit cuvânt tunător, plin de dragostea părintească: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit.” [Mt. 3:17.] Și ca să nu greșească mintea ascultătorilor între botezător și Cel botezat, vine Duhul Sfânt în chip de porumbel arătând pe cel botezat și mărturisind că Lui este slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

Sursa: Omilia Sfântului Proclu al Constantinopolului la Botezul Domnului

Sfântul ierarh Proclu al Constantinopolului - Cuvântarea întâi - Laudă pentru PreaSfânta Maria, Născătoarea de Dumnezeu [1]

Sărbătoarea fecioriei, fraţilor, cheamă astăzi limba noastră către laudă, asemenea unui cântăreţ. Sărbătoarea de astăzi adună acum, la un loc, bunuri comune şi, pe deasupra, pe bună dreptate, într-adevăr, foarte bune. Căci sărbătoarea aceasta uneşte [2] temeiul înfrânării, care este o laudă, mai degrabă, pentru partea femeiască, decât o laudă a femeii [3], datorită acelor fapte, pentru care ea este, în acelaşi timp, Maică şi Fecioară. Şi este foarte iubită şi minunată această întâlnire [4]. Căci, iată, pământul şi marea, cu supunere, în două s-au despărţit! Aici, într-adevăr, ascultarea navighează bland pe spatele smereniei, cea care duce lesnicios adevărata urmă a călătorului. Saltă natura. Acum neamul omenesc se bucură, dat fiindcă şi femeile sunt lăudate. Dănţuieşte conducătorul oamenilor şi natura, căci şi fecioarele au laudă: „căci unde s-a înmulţit păcatul, acolo a venit din belşug şi harul” (Rom. 5, 20).

---

[1] *Traducerea noastră s-a făcut din limba latină, cu câteva referinţe şi din limba greacă veche, cf. PG 65, col. 679-691.*

[2] *Continet. Are sensul şi de „a ţine laolaltă”. În Prea Curata se bucură şi fecioarele, dar şi femeile, mamele. Sărbătoarea ei este un temei al înfrânării, atât pentru unele, cât şi pentru celelalte.*

[3] *În general.*

[4] *Această împreună locuire a fecioriei şi a maternităţii în Maica prea curată.*

Acesta [5] ne-a venit, fiindcă Sfânta, de Dumnezeu Născătoarea şi Fecioara Maria, a venit întru acel tezaur nepătat al fecioriei, raiul duhovnicesc al Celui de-al doilea Adam, laboratorul unirii firilor, folosul binefăcătorului schimb, locuinţa, în care Însuşi Cuvântul S-a făcut trup [6], rugul [7] născător de viaţă (Ieş. 3, 2). Căci focul dumnezeieştii naşteri nu a mistuit-o. Cu adevărat, acel nor uşor (Is. 19,1), care şade deasupra Heruvimilor purtând trup. Lâna cea mai curată (Jud. 6, 37), ploaia cerească, din care Păstorul oilor S-a îmbrăcat cu trup.

Despre Maria zic, Roabă şi Mamă, Fecioară şi cer, unicul pod al lui Dumnezeu către oameni [8]. Înfricoşătoarea întrupare a avut loc ca într-un război de ţesut, în care, în mod inefabil, într-o oarecare măsură, raţiunea unirii i-a lucrat această tunică, al Cărei ţesător, cu adevărat, a fost Sfântul Duh.

Legătură, virtute adumbrită din înălţime, nor, vechea lână a lui Adam, pânză, nepătată întrupare [9] a fecioriei, suveică [10] de ţesut, purtătoarea harului nemăsurat, în sfârşit: Născătoarea [de Dumnezeu], care pe Cuvântul L-a auzit neclintit.

Cine a văzut, cine a auzit de Întruparea lui Dumnezeu Cel nemărginit în pântece şi, pe deasupra, Acela anume, pe care nu-L pot încăpea cerurile? Căci nici unul nu poate spune îngustimea, în care pântecele Fecioarei L-a cuprins.

Cel mai înainte de veci din Femeie Se naşte, nu numai Dumnezeu, dar nici numai om fără întinăciune. Căci naşterea ei fusese uşa, prin care păcatele de multă vreme au fost scoase afară, de mântuirea venită prin uşă [11].

Căci, unde şarpele veninul a aruncat, prin pătrunderea neascultării (Fac. 3, 6), în acelaşi loc şi Cuvântul, prin acceptarea ascultării, trupul Său Şi l-a făcut templu. De unde păcatul acela de la început a făcut să se nască Cain (Fac. 4, 1), de acolo S-a născut Mântuitorul Hristos, fără a ieşi din sămânţă [12]

---

[5] *Se referă la venirea harului dumnezeiesc.*
[6] *Aşa am tradus sintagma: carnem desponsavit.*
[7] *Rubus, literal, înseamnă: „zmeuriş" sau „măceş". Dar, pentru că în text se indică Ieş. 3, 2, folosim pe „rug" din ed. BOR 1988.*
[8] *„Dei ad homines unicus pons" - col. 682; „ἡ μόνη Θεου/ προς αννθρωπουςγέφυρα" - col. 681.*
[9] *Caro = carne. Dar n-am vrut să evidenţiem aici elementul material, ci faptul, că Prea Curata e fiinţa aceia nepătată.*
[10] *Vargă*
[11] *Uşa sau poarta de la Iez. 44, 2.*
[12] *Bărbătească.*

Nu S-a ruşinat Bunul Dumnezeu a se naşte din Femeie. Căci Viaţa era, în acest fel, zămislită [13]: nici aducând Vătămare [14] pântecului, care a primit-o, dar nici nu S-a socotit El Însuşi născut în mod ruşinos.

Căci, dacă nu a rămas Mama Fecioară, nici nu este curat omul, care S-a născut, nici nu este naştere minunată [15]. Dar dacă, după naştere, a păstrat, fără îndoială, fecioria, cum nu va fi Dumnezeu din nou şi minunea, cum nu se poate spune? Nu este născut prin stricăciune. Căci nu a oprit a se închide uşile intrării, după cum lui Toma i-a unit naşterea Sa de vedere [16], la care acesta a exclamat şi a zis: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!"(In. 20, 28).

O, omule, cred, că nu această naştere trebuie să te ruşineze! Deoarece, aceasta a fost lucrarea, prin care s-a săvârşit mântuirea noastră. Căci, dacă nu a fost născut din Femeie, cu siguranţă, nici nu a fost înfruntată [17] moartea. Căci, dacă trupul Său nu a învins moartea, nu e nici El Acela, care a distrus moartea şi nici nu a distrus „pe cel, ce a avut stăpânirea morţii, adică pe diavolul" (Evr. 2, 14).

Arhitectul întru nimic nu este dezonorat, când locuieşte într-o casă pe care a creat-o [18] el însuşi. Şi nici lutul colorat de olar, căci acel vas pe care l-a făcut, nu-l va remodela [19]. Deci nici pe Acela, care este Dumnezeu prea curat de toată spurcăciunea şi care din pântece fecioresc a ieşit [20].

Căci Cea care era mai prejos decât toţi oamenii [21] a zămislit [22] chipul aproape căzut [23], căci din ea, Domnul nu a strâns şi nu a luat vreo pată.

---

[13] *Moliebatur, de la molior, iri, itus sum, verb la ind. imp. pasiv, pers. a III-a, sg. = a pune în mişcare, a dărâma, a construi, a ridica, a forma, a provoca, a produce. Am ales forma din text, pentru că e vorba de Fiul lui Dumnezeu şi nu de cineva oarecare.*

[14] *Putea fi tradus şi cu sensul figurat al subst. labes, is: ruşine, dezonoare.*

[15] *Partus mirabilis.*

[16] *Adică Domnul Hristos i-a dat Sfântului Toma posibilitatea să vadă, după Învierea Sa din morţi, că El e, după Înviere, Acelaşi cu Cel, care S-a Născut din rea curate Fecioară şi a vorbit cu el, timp de trei ani şi ceva de zile.*

[17] *Oppetivisset e o formă veche de perfect sincopat şi îl luăm de la oppeto, ere, ivi (ii),itum = a merge înainte, a înfrunta.*

[18] *Mot à mot era „a da afară, a alunga cu forţa, a azvârli, a împinge înainte", de la vt. extrudo, ere, trusi, trusum. Creaţia umană e o scoatere la lumină, cu alte cu-vinte, a ceea ce este în mintea şi în inima noastră. Nevoia de a crea e o nevoie interioară.*

[19] *Refingit, de la vt. reficio, ere, feci, fectum, care are şi sensul de a abroga, a anula.*

[20] *Prodierit de la vt. prodeo, ire, ii, itum, un alt perfect sincopat.*

[21] *E o aluzie discretă la textul de la Lc. 1, 38: „Iată Roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!".*

O, pântece, în care libertatea oamenilor devine comună prin unirea încheiată! O, pântece, în care vrăjmaşului diavol i s-au lucrat armele! [24]
O, ogor [25], Spic ai răsărit, în care firea însăşi locuieşte fără sământă! [26]
O, templu, în care Dumnezeu Preot S-a făcut, nu schimbându-Şi firea, dar pe aceasta [27], prin milă, l-ai îmbrăcat, Cel care eşti „după rânduiala lui Melchi-sedec" (Ps. 109, 4)! „Cuvântul Trup S-a făcut" (In. 1, 14)! Dar iudeii arătau că nu cred Domnului.

Cu adevărat, Dumnezeu a luat chipul [28] oamenilor, chiar dacă neamurile au luat în râs minunea. Căci în faţa lor Pavel a strigat: „dar pentru iudei sminteală, iar pen-tru neamuri adevărată nebunie [29]" (I Cor. 1, 23).

Şi, dacă puterea tainei (mysterii vim) nu au cunoscut-o, nici pe aceea, care este minunea şi raţiunea ei, nu au putut s-o cuprindă: „căci, dacă ar fi cunoscut, în nici un caz n-ar mai fi răstignit pe Domnul slavei" (I Cor. 2, 8). Căci, dacă Cuvântul nu a locuit în pântece, atunci nici nu S-a aşezat în trup pe tronul sfânt [30].

Dacă pe Domnul L-au batjocorit, în pântece El a pătruns ca Cineva, care S-a zămislit / format pe Sine, care S-a făcut pe Sine ca Unul, care slujeşte oamenilor. Căci Dumnezeu, care S-a făcut ca Unul ce slujeşte oamenilor, care în nici un fel nu era bogat, pentru noi El a sărăcit. Ce prin fire era imposibil, [acum] este aproape de

---

[22] *„A pus laolaltă". Deoarece e vorba de sui, de la vt. suo, ere, sui, sutum.*
[23] *De la labo, are, avi, atus, pe care Gheorghe Guţu îl traduce cu „a se clătina, a fi gata să cadă". În Dicţionarul Latin-Englez, găsesc: totter, be ready to fall, etc., deci „a se clătina" sau „a fi gata să se prăbuşească sau să moară". Din punct de vedere dogmatic, Mântuitorul Hristos avea în trupul Său afectele nepătimaşe (a mânca, a bea, a dormi, a plânge etc.), dar nu şi păcatul. Trupul Său avea amprentele de după cădere, dar curăţia de dinainte de cădere. Tocmai de aceea chipul lui Adam, din al doilea Adam, din Hristos, e „aproape căzut", căci nu are petele păcatului în trupul Său prea curat, dar are afectele nepătimaşe de care am amintit, care au intrat în fire după cădere.*
[24] *În Prea Curata s-au creat armele creştinilor ortodocşi împotriva diavolului, pentru că Fiul lui Dumnezeu care S-a născut din ea, ni le-a adus nouă şi ne-a învăţat cum să le folosim împotriva lui. Şi armele acestea împotriva celui rău sunt rugăciunea, smerenia, curăţia, privegherea, milostenia şi toate celelalte virtuţi creştineşti, prin care amărâm nespus pe demoni.*
[25] *Arvum, i = câmp arat, ogor - în sens propriu - şi câmpie, ţinut, ţărm de mare, în sens figurat.*
[26] *Cel ce locuieşte în Aceasta e Hristos, Fiul lui Dumnezeu Întrupat, născut fără sământă bărbătească.*
[27] *Pe om.*
[28] *Forma, ae = formă, aspect, configuraţie, chip.*
[29] *Stultitia, ae = prostie, neghiobie, nebunie. Este interesant de remarcat, că în limba latină acest cuvânt este un echivalent perfect al cuvântului folly, din limba engleză.*
[30] *Se referă la şederea de-a dreapta Tatălui, de după învierea şi înălţarea Sa la cer.*

ei, prin multa Sa milostivire, făcându-i îndatoraţi Patimilor Sale. Căci Hristos, fiind în Dumnezeu, cu adevărat ne-a mântuit. Suntem liberi!

Căci, cum El era Dumnezeu, ca Unul ce călăuzeşte pe credincioşi a fost mişcat spre milă, căci pentru aceea S-a făcut Om. Nu a vorbit ca un om îndumnezeit, ci a mărturisit adevărul ca un Dumnezeu întrupat.

Pe Roaba Sa [31] Şi-a luat-o ca Mamă, pe Cea, care L-a născut din firea ei, fără ajutorul nici unui om, după cum cerea iconomia venirii Sale pe pământ, adică născându-Se fără tată (omenesc). În caz contrar, cum ar fi zis acelaşi apostol Pavel: „fără tată şi fără mamă?" (Evr. 7, 3). Dacă este om desăvârşit (purus homo), nu este fără mamă, după cum şi are una într-adevăr iar, dacă este Dumnezeu cu adevărat, nu poate fi fără Tată şi Acesta are Tată. Dar acum, Acelaşi este care, chiar este fără mamă, întrucât este născut (din Tatăl), dar este şi fără tată, întrucât este născut fără sămânţă.

O, omule, măcar sfiieşte-te de vestirea Arhanghelului! Este numelui Aceluia, care bucură pe cel ce a purtat vestea Mariei şi al cărui nume e Gavriil. Care este însă tălmăcirea pe care a făcut-o Gavriil? A înălţat glasul ca o boare uşoară şi a zis: „Dumnezeu şi om". Astfel, Cel care fusese anunţat era Dumnezeu şi om, Cel care se putea face uşor de găsit, de către cei care vroiau să creadă şi al cărui nume prevestea faptele minunate care se vor întâmpla.

A zis mai întâi iconomia şi cauza venirii Sale şi apoi pe aceea că El s-a Întrupat. [Fapt] pentru care înălţăm cu putere laude, deoarece neamul omenesc era legat din cauza multelor păcate şi nici unul nu putea să plătească datoria cerută.

Căci, prin Adam, am subscris cu mâna noastră [32] tuturor păcatelor şi ele ne ţin pe noi robi diavolului. Multe chinuri pentru pedeapsa trupurilor noastre a suferit, după cum scrie în carte, cumpărând astfel puterea de a fi Mântuitor. [El este] Cel care a stat împotriva răului şi pe noi ne-a scăpat de pedeapsa, acelui învăţător [33] al falselor vicii, plătind datoria [34] pe care acela a sădit-o din cauza vederii [35].

---

[31] *Pe prea curata Fecioară Maria, Mama Sa după trup.*

[32] *Era de fapt clirographo, pe care nu l-am găsit în dicţionarele noastre. Probabil „a subscrie caligrafic", cu multă promptitudine, păcatului. Noi am păcătuit cu propria noastră voinţă, adică cu sârguinţă proprie.*

[33] *Literal: commentariensis = secretar. E vorba de diavol. Diavolul e cel care neînvaţă viciile, care ne corup viaţa.*

[34] *Debitum. Datoria e plata păcatului, suferinţa pentru păcatele noastre.*

Căci astfel, două lucruri se mai puteau face [36]: fie să poarte pedeapsa morţii, ca o realitate a tuturora [37], când încă oamenii erau unii, care cu toţii păcătuiseră; fie, tot aşa, preţul de răscumpărare ce sta atârnat de noi, să-l plătim prin pedepse, care să fii corespuns, pe drept şi în aceeaşi măsură, datoriei lumii întregi.

Însă Îngerul şi omul, prin ei înşişi, nu puteau să pretindă răscumpărarea [38], pentru că nu ar fi putut să ofere preţul atât de imens ce trebuia dat, încât să ne răscumpere. Şi, prin urmare, chiar şi cu aceasta [39], păcatul nu s-ar fi şters şi, în faţa lui Dumnezeu, aveau să moară păcătoşii [40] şi pe mai departe.

Şi acesta s-a şters, doar prin ultima soluţie, care rămăsese. Care anume? Ca Acela Însuşi, care a făcut lumea întreagă din nimic (ex nihilo) să o refacă iarăşi şi Acela, nici una din acele plăţi [41] să nu le dea cu uşurinţă, dându-Se la moarte ase-menea condamnaţilor, venind să dea cea mai preţioasă viaţă şi murind pentru plata cea mai cuviincioasă [42].

Este vorba, desigur, de Omul născut din Fecioară şi care, doar Aceea, i-a cunoscut naşterea Lui. Însă minunea aceasta, nici un cuvânt [43] nu este în stare să o ajungă din urmă [44]. Şi, prin moartea Sa, acel lucru s-a făcut [45]. Căci, cu adevărat, ne-a răscumpărat, pentru că El era într-adevăr Acela, despre care spune Pavel: „întru care am avut răscumpărarea, prin sângele Lui, iertându-ni-se păcatele” (Ef. 1, 7).

O, minune şi lucru minunat [46]! Nemurirea ne-a unit pe toţi şi ne-a făcut egali. Fiindcă Acela Însuşi era nemuritor. Căci nici un om, oricare ar fi acela, nu a avut asemenea raţiune a Întrupării, fie că a fost, fie că este, fie că va fi, în afară de Acesta singur, care din Fecioara Maria, Dumnezeu fiind şi ca om S-a născut. Numai Acesta singur era, cu dreptate, cu o asemenea putere, încât mulţimea păcatelor să fie răscumpărate prin El. Căci era mai presus de toţi oamenii laolaltă.

---

[35] *A poftirii Sfinţilor Protopărinţi. Păcatul poftirii s-a făcut prin vedere. Ei au poftit păcătos ceea ce au văzut.*
[36] *Mai erau de făcut / erau necesare.*
[37] *Decretam universis.*
[38] *Neamului omenesc.*
[39] *Chiar dacă s-ar fi putut întâmpla acest lucru imposibil.*
[40] *În sensul, că ar fi murit tot în păcatele lor, fără să fie iertaţi.*
[41] *Se referă la chinurile suferite de Domnul Hristos pentru mântuirea noastră.*
[42] *Decentissimam.*
[43] *În sensul de cuvântare, predică.*
[44] *Să o explice.*
[45] *Mântuirea noastră.*
[46] *Literal: şi mare lucru.*

Căci, în măsura în care este Fiul, are şi aceeaşi natură neschimbătoare cu a Tatălui. El este Acela, care a creat, cu adevărat, lumea [47] şi nici o virtute nu Îi este străină [48].

Căci a Lui este şi mila, care s-a dovedit fără măsură şi desăvârşită, pentru că este cu adevărat Marele Preot, Cel care S-a făcut adevăratul nostru Mijlocitor, care, dintre toţi, [doar El] ne-a condus mai departe. Căci viaţa noastră fusese adusă în mare primejdie şi nici o speranţă nu se vedea, pentru vreo eliberare de moartea, pe care am moştenit-o.

Cine, aşadar, erau medicii hotărâţi, ca să predice pocăinţa? Cine erau, aşadar? Vedem că profeţii cereau omului mai mult o rănire sârguincioasă a inimii [49] şi cereau pentru ei vindecare dumnezeiască. Şi unul, într-adevăr, zicea: „Pleacă cerurile şi Te pogoară!" (Ps. 143, 5) [50]. Altul, tot după adevăr, zicea: „Vindecă-mă, Doamne, şi voi fi vindecat!" (Ier. 17, 14). Unul: „Trezeşte [51] puterea Ta şi vino, ca să ne mântuieşti pe noi!"(Ps. 79, 3). Altul: „Căci cu adevărat este că Dumnezeu va locui cu oamenii" (III Regi 8, 27).

Anul zice: „Repede să ne întâmpine pe noi milele Tale, Doamne, că fo arte mult ne-am făcut săraci!" (Ps. 78, 8). Altul însă: „Vai mie, a pierit evlavia de pe pământ şi cel care trăieşte prin virtute şi viaţa dreaptă în oameni nu mai este!" (Mih. 7, 2).

Unul: „Dumnezeule, spre ajutorul meu întinde-Te! Doamne, spre ajutorarea mea, grăbeşte-Te!" (Ps. 69, 1).

Altul: „Căci mai e puţin timp şi aceea va fi venit, va veni şi nu va fi întârziere" (Avac. 2, 3).

---

[47] *Literal: lucrurile.*

[48] *Literal: săracă. Dumnezeu nu e sărac de nici un bine, de nici o măreţie, de nici o desăvârşire. Nicio virtute a Lui, pe care o dă omului nu e săracă, nu e mică. Toate virtuţile dumnezeieşti sunt foarte bogate în har, în fiinţa noastră.*

[49] *129 Rănirea inimii prin pocăinţă e drumul vindecării noastre de patimi. Pocăinţa cere lacrimi sau pocăinţa e, de fapt, o mare rănire interioară, care naşte lacrimi. Vindecarea lui Dumnezeu vine acolo unde există o suferinţă reală, o suferinţă, care cere sănătatea adevărată, pentru că se leapădă de moarte, de păcat. Păcatul e adevărata moarte. Şi, de această moarte, survenită prin voinţă, scăpăm rănindu-ne inima, căutând, în rugăciune, o scăpare din propria noastră deşertăciune.*

[50] *130 Ed. BOR 1988. Mot à mot era vorba de a înclina cerurile.*

[51] *131 Varianta rom. citată anterior foloseşte pe: deşteaptă. Această deşteptare sau trezire a lui Dumnezeu pentru noi nu înseamnă, decât ajutorul dat nouă de către El. De fapt, trezirea noastră din păcate, pentru a fi ajutaţi de către El.*

Unul: „Căci umblam ca o oaie care era pierdută. Pentru aceasta caută pe robul Tău, care nădăjduieşte întru Tine!” (Ps. 118, 176).

Altul: „Dumnezeu, în mod evident [52] vine, Dumnezeul nostru, şi nu va tăcea” (Ps. 49, 3).

Şi Acesta, aşadar, care este Stăpânitorul întregii firi, nu a privit cu dispreţ neamul omenesc, ci iată: ne-a scăpat de mulţii ani de tiranică apăsare [53]. Dumnezeu, prin milostivirea Sa, nu a mai îngăduit să fim ţinuţi legaţi de diavolul la nesfârşit, ci a venit El Însuşi - care întotdeauna şi peste tot locuieşte - ca să-Şi verse propriul Său sânge pentru noi, ca preţ de răscumpărare. Şi trupul pe care îl luase din Fecioară, l-a schimbat pentru mântuirea lor, încredinţându-l morţii. Şi lumea a răscumpărat-o de sub blestemul legii, Cel care a călcat cu moa-rtea pe moarte. După cum a zis Pavel: „Hristos ne-a răscumpărat pe noi de sub blestemul Legii (Gal. 3, 13).

Şi, prin urmare, Cel care ne-a mântuit pe noi, o, iudeilor!, nu este un simplu om, pentru că, cu adevărat, păcatul ţinea sub puterea sa întreaga fire a omului. Însă nu era nici numai Dumnezeu Acesta, care să fi luat o fire umană aparentă şi nici nu avea numai trup, o, maniheilor! Căci astfel nu m-ar fi îmbrăcat şi nici nu mi-ar fi adus mie mântuirea.

Ci aceasta s-a petrecut, doar dacă El Însuşi S-a Înălţat [54] în pântecele fecioarei, îmbrăcându-Se cu trupul ca un datornic [55]. Eu mă mir de aceia care se miră, de ce acel lucru a fost o schimbare. Pentru că s-a dat Duhul, acceptându-se trupul [56]. Acelaşi fiind îm preună cu Fecioara şi din Fecioară. Nu Acela, care o adumbrise pe Fecioară [57]. Ci Acela, care din ea trup Şi-a luat.

Şi, dacă este altul Hristos, altul este şi Dumnezeu Cuvântul. Şi nu va fi treime Sfânta Treime, fiindcă, după părerea ta, o, ereticule, avem de-a face cu patru persoane în Dumnezeu [58].

---

[52] *Manifeste (adv.) = clar, neîndoios, evident. Dumnezeu a venit în mod explicit. Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat, a devenit evident ca Dumnezeu şi om, prin viaţa Sa istorică, din Pa-lestina.*
[53] *De anii în care păcatul apăsa omenirea.*
[54] *Editus (3), p. pf. de la v. edo = înalt, ridicat.*
[55] *Aici avem pe reum (Ac.) = acuzat, învinuit, îndatorat.*
[56] *De către Hristos.*
[57] *Adică Sfântul Duh.*
[58] *Quaternitas.*

Căci a nu vrea să sfâşii veşmântul întrupării, cel ţesut de sus, înseamnă a nu vrea să fii ucenicul lui Arie. Căci acela însă, firea dumnezeiască a vrut să o taie într-un mod blestemat. Însă tu să nu desparţi cele unite şi nici pe Dumnezeu să nu-L împarţi[59] ! Căci cine oare le-a luminat ruşinea, celor care şedeau în întuneric şi în umbra morţii (Lc. 1, 79)? Omul?

Căci, cum să poată face una ca asta, cel care şi el însuşi se răsucea într-o parte şi în alta în întuneric, drept pentru care dumnezeiescul apostol Pavel a spus: „Cel care ne-a răpit [60] pe noi de sub puterea întunericului" (Col. 1, 13)?

„Căci fusesem cândva în întuneric, precum este scris, acum însă suntem luminaţi prin Domnul" (Ef. 5, 8). Şi, pe scurt, cum ne-am luminat noi prin El? Te-a învăţat David, cel care zice: „Binecuvântat este Cel care a venit întru numele Domnului!" (Ps. 117, 26). Şi cine oare e Acesta? Spune clar, o, David! „Spune cu putere şi să nu te opreşti; ca şi o trâmbiţă să-ţi înalţi vocea ta!" (Is. 58, 1). Spune-i acestuia cine este El! „Domnul, care S-a descoperit nouă, Dumnezeul virtuţii; Dumnezeu este Domnul şi ne-a luminat pe noi" (Ps. 117, 27).

Pentru că, în cele din urmă, Cuvântul S-a făcut trup (In. 1, 14). Coexistând într-o singură persoană a rămas şi unul, fără vreo confuzie [61]. Pentru a ne mântui a venit. Dar eu mor, după cum fiecare dintre oameni suntem datori [cu o moarte]. Atunci, care dintre ei, acest legământ [62] ar fi putut să-l facă? Un om Sfânt nu ne putea mântui. Dar nici Dumnezeu singur nu putea să moară. Ce trebuia prin urmare? Însuşi Dumnezeu Atotţiitorul, adevăratul Emanuel, să Se facă om. Şi Acela fiind, fără îndoială, astfel, ne-a apropiat nouă mântuirea, care, cu adevărat, s-a petrecut prin acceptarea Patimilor şi a Morţii.

De aceea, în acelaşi timp, şi Bisericii, sinagoga i-a hotărât coroană de spini. [A hotărât] Aceluia, care deplângea fapta acelora, zicând: „Fiicele Ierusalimului, ieşiţi şi vedeţi coroana, cu care M-a încununat mama voastră" (Cânt. Cânt. 3, 11). Şi însăşi coroan a de spini a fost purtată de El (In. 19, 2). Căci spinii aceia au spulberat

---

[59] *Să nu despărţim firile unite în Hristos şi nici să nu tăiem unitatea de fiinţă a Persoanelor dumnezeieşti. Însă, în acelaşi timp, să nici nu amestecăm firile până la confuzie în Hristos şi nici să spunem că unitatea de fiinţă a Treimii a dizolvat Persoanele dumnezeieşti, că le-a dus la a fi indistincte. Sfântul Proclu este un apărător înfocat şi autentic atât al Întrupării, cât şi al Sfintei Treimi.*

[60] *De la vt. eripio, ere, ripui, reptum = a smulge, a scoate cu forţa, a răpi, a lua, a scăpa, a slava…*

[61] *A celor două firi.*

[62] *E vorba de pacto de la pactio, onis = învoială, contract, convenţie, pact, tratat.*

blestemul (Fac. 3, 18). Cel, care este în sânul Tatălui (In. 1, 18), tot Acelaşi a fost şi în pântecele Maicii. Acelaşi în braţele Maicii, dar şi deasupra aripilor vânturilor păşind (Ps. 103, 3). Acelaşi în ceruri fiind adorat de către Îngeri, dar şi cu oamenii păcătoşi şi cu vameşii a stat şi a discutat la masă (Mt. 9, 10). Acelaşi, la care nici un Serafim nu s-a auzit să privească, de către Pilat a fost judecat, iar slujitorul lovire cu pumnul [63] i-a dat (In. 18, 33) şi făptura întreagă s-a înfiorat [64].

Pe Cruce a fost zdrobit, Cel care nu a părăsit tronul slavei. În mormânt S-a închis, Cel care şi pielea cerului de asemenea a întins-o (Ps. 103, 2). Între morţi a fost socotit şi El a jefuit Iadul (Mt. 27, 52). Acesta a fost insultat de minciunile, care au fost rostite (Mt. 27, 63), dar tot El a primit întreita cântare (Is. 6, 3).

O, taină străină! O, minunată vedere şi predică dumnezeiască! Văd Patimile Sale şi nu doar firea omenească cu care S-a acoperit. Căci Emanuel S-a grăbit, cu adevărat, ca să deschidă porţile firii ca om. Dar peceţile [65] fecioriei nu le-a atins [66] şi nici nu le-a stricat, căci era Dumnezeu. Şi astfel, din pântece a ieşit, după cum şi prin auz a intrat [67]; la fel născându-Se, după cum a fost şi zămislit [68]. Intrarea este fără durere [69], dar şi ieşirea este fără vreo întinăciune [70], după cum drept a grăit prorocul Iezechiel: „M-a îndrepta Domnul”, a zis el, „spre calea exterioară a porţii templului, spre cea care dă către răsărit. Şi aceasta era închisă. Şi a zis Domnul către mine: Fiul omu-lui, uşa această are să fie închisă* şi nu se va deschide; şi nimeni nu va trece prin ea. Ci numai Domnul Dumnezeul lui Israel, El Însuşi va intra şi va ieşi şi ea are să fie închisă**” (Iez. 44, 1-2).

Şi, în mod lămurit, s-a arătat aici [71] cele despre PreaSfânta Născătoare de Dumnezeu Maria. Şi, prin aceasta, eu vreau să fii pus capăt tuturor neînţelegerilor, prin faptul, că am arătat această învăţătură cu ajutorul Scripturilor. Prin care să şi mergem în Împărăţia Cerurilor, întru Hristos (Domnul nostru), a căruia este slava în vecii vecilor. Amin!

---

[63] *Colaphus, i. m. = lovitură de pumn, a izbi cu pumnul.*
[64] *Horreo, ere, ui, vi. şi vt. = a se încreţi, a se înfiora, a se îngrozi.*
[65] *O traducere consacrată la noi a lui claustrum, i (aici am avut: claustra) = închizătoare, drug, bară, zăvor.*
[66] *De la violo, vt. (aici avem perfectul: violavit) = a folosi violenţa, a maltrata, a ataca, a atinge (ceva nepermis).*
[67] *Când a acceptat Prea Curata să nască pe Domnul, la auzul cuvintele Arhan-ghelului, a avut loc şi zămislirea firii omeneşti a lui Dumnezeu Cuvântul.*
[68] *Atât zămislirea, cât şi naşterea Sa au fost la fel de dumnezeieşti, de inefabile.*
[69] *Zămislirea Sa din prea curata Fecioară.*
[70] *Mărturie despre lipsa lehuziei la prea curata Fecioară.*
[71] *În profeţia Sfântului Iezechiel, dar şi în toată predica sa.*

Am pus în text *, **, pentru că în acele locuri s-a folosit viitorul II, un timp foarte rar întâlnit într-o predică.

Sursa:
https://ia801605.us.archive.org/28/items/TraduceriPatristiceVol.12009/TraduceriPatristiceVol.12009.pdf

Mici fragmente din Cuvântările Sfântului patriarh Proclu

Sfântul Proclu al Constantinopolului, Cuvântarea a II-a, cf. PG. 65: Despre Întruparea Domnului nostru Iisus Hristos şi despre Cel care a insuflat-o [72]. Din aceasta am selectat câteva pasaje, pe care le-am tradus din limba latină.

Col. 694: „Dumnezeu a făcut toate prin înţelepciunea Sa. Din nimic a creat pe Îngeri: El a consimţit şi creaţia nu a zăbovit să apară".

Col. 695-698: „Hristos Dumnezeu Şi-a impropriat alcătuirea conformă trupului, în acelaşi fel, în care o avea şi Adam. Robul a avut mai întâi firea [73], căci Domnul cel veşnic este cauza vieţii lui. Mâna dumnezeiască l-a plăsmuit pe acela, iar raţiunea Celui, care S-a născut pe Sine, a fost aceea de a-Şi adăuga trupul Sieşi.

Acela [74] a fost creat către Chip (ad imaginem) [75]; Acesta este Însuşi Chipul necreat. Acela a fost zămislit prin suflare / insuflare (prin insuflationem) (Fac. 2, 7); Acesta a avut puterea în trupul robului. Casa aceluia era Paradisul; a Acestuia este şederea în cer. Limba aceluia a fost creată; pe când Acesta este Capul Bisericii. Mâna aceluia s-a întind în pom şi moartea a cules (Fac. 3, 6); mâna Acestuia pe cruce s-a întins şi lumea a primit-o în braţe; după cum se spune în Evanghelii: „Când mă voi înălţa [76], pe toţi îi voi trage la Mine" (In. 12, 32).

Femeia aceluia a fost înşelată; Acesta a fost în locuinţa Fecioarei. Lui Adam, celui adormit, i-a fost luată o coastă (Fac. 2, 21) şi din aceea a făcut pe femeie, fără ca să lipsească ceva din ceea ce avea Adam; trupul lui Hristos a fost răstignit şi înmormântat şi cu sângele Său a fost răscumpărată Biserica, fără ca Patimile Sale să fi atins, întru ceva, dumnezeirea Sa".

---

[72] *Adică despre Sfântul Duh.*
[73] *Firea umană.*
[74] *Sfântul Adam.*
[75] *Adică să tindă către Dumnezeu adică.*
[76] *E un viitor II şi ar fi trebuit să-l traducem prin: când voi fi fost înălţat.*

Referitor la Zah. 4, 2, în aceeaşi cuvântare citată anterior, Sfântul Proclu spune că, acel candelabru, în întregime din aur, e Sfânta Fecioară Maria, cf. PG. 65, col. 699:

„Am văzut aici şi candelabrul cel cu totul de aur. Aşadar, cine este acel candelabru? Sfânta Maria". Şi, mai departe: „Şi pentru ce motiv e candelabru? Pentru că Aceea Lumina nematerială a purtat, adică pe Dumnezeu întrupat" (col. 699).

Şi, tot aici: „Şi pentru ce motiv oare El este lumină? Dumnezeu Cuvântul întrupat lumină este a întregului pământ, căci El a zis: „Eu sunt lumina lumii" (In. 8, 12), cf. col. 699.

În PG. 65, col. 702, Sfântul Proclu enumără cele 7 legi date de Dumnezeu lumii.

- *Prima lege este aceea, care ţine de starea naturală, conform cu Rom. 2, 14: „păgânii, care nu au lege, din fire fac ale legii".*
- *A doua lege e una văzută, de fapt legea pe care ne-a făcut-o cunoscută Creatorul, căci pe El Îl putem cunoaşte din făpturile Sale, prin înălţarea la sensuri noi şi prin cugetare.*
- *A treia lege este dată prin însărcinarea vizavi de pom, pe care Pavel, cu înaltă voce a predicat-o: „Legea e sfântă şi porunca e sfântă şi dreaptă şi bu-nă" (Rom. 7, 12).*
- *A patra lege e cea din timpul lui Noe, prin nor, adică prin legământul dat în urma potopului, a cărei semn e curcubeul.*
- *A cincia lege e dată în timpul lui Avraam şi anume circumciziunea / tăierea împrejur.*
- *A şasea lege e cea scrisăm,*
- *iar a şaptea e legea harului.*

În această a doua cuvântare a sa, Sfântul Proclu traduce astfel pe In. 1, 1: „Căci întru început era Cuvântul şi cuvântul era lângă / la Dumnezeu". Migne a preluat traducerile lui Riccardus.

În Cuvântarea a 7-a, cf. PG. 65, cu titlul La Sfânta Arătare a lui Dumnezeu, Sfântul Proclu scrie în col. 759: „Căci S-a botezat Hristos, Dumnezeul tuturor, nu fiindcă avea nevoie de o curăţire pentru Sine, ci aceasta s-a făcut în acest fel din două motive, care privesc folosul nostru: căci atunci, fără îndoială, a dat şi apelor puterea de a se sfinţi, dar şi mulţimea oamenilor a atras-o pentru a primi Botezul".

În Cuvântarea a 15-a, numită La Sfintele Paşti şi în aceea despre: „Întru început era Cuvântul", Sfântul Proclu spune, în col. 803: „Am văzut taina Întrupării lui

Dumnezeu, cea fără de mutare. Am văzut pe Cuvântul întrupat pe pământ şi de cer nicidecum despărţit. Am văzut purpura Fecioarei, fără să se strice fecioria. Am văzut pântecele purtând cerul”.

Cuvântarea a 16-a a Sfântului Proclu e o predică la Rusalii (col. 806-809), a 17-a e o predică la Sfântul Ştefan Protomartirul, a 18-a la Sfântul Pavel, pentru Sfântul Andrei e a 19-a iar a 20-a e pentru Sfântul Ioan Gură de Aur.

Sursa:
https://ia801605.us.archive.org/28/items/TraduceriPatristiceVol.12009/TraduceriPatristiceVol.12009.pdf

Radu Alexandru - "Şoaptele” Sfântului apostol Pavel

Sfântul apostol Pavel şoptindu-i Sfântului Ioan Gură de Aur tâlcuirea epistolelor

Cine citeşte comentariile exegetice ale Sfântului Ioan Gură de Aur la epistolele pauline, nu poate să nu remarce faptul că între Sfântul Ioan şi Sfântul Pavel există o relaţie spirituală atât de strânsă încât se creează impresia că sunt contemporani. Şi, într-adevăr, dragostea Sfântului Ioan Gură de Aur pentru Sfântul apostol Pavel este în general recunoscută.

***Sfântul Nicolae Velimirovici** ne spune în acest sens ca "nici un muritor nu a tâlcuit cu mai multă dragoste şi pătrundere duhovnicească Epistolele Sfântului apostol Pavel decât a făcut-o Sfântul Ioan Gură de Aur.”*

Mai mult decât atât, Tradiţia Bisericii ne evidenţiază un amănunt important cu privire la legătura duhovnicească aparte dintre apostolul neamurilor şi cel mai mare exeget al Sfintei Scripturi, anume faptul că Sfântul Pavel i-a inspirat marelui Gură de Aur tâlcuirea Epistolelor sale.

Se relatează în Viaţa Sfântului Proclu, patriarhul Constantinopolului (20 noiembrie), că atunci când Sfântul Ioan Gură de Aur alcătuia tâlcuirile la epistolele pauline, Sfântul Proclu l-a văzut pe Sfântul apostol Pavel aplecându-se peste Sfântul Ioan Gură de Aur şi şoptindu-i la ureche.

În vremea în care Sfântul Proclu se afla ucenic sub ascultarea Sfântului Ioan Gură de Aur, iar acesta din urmă era patriarh al Constantinopolului, ascultarea sa principală era aceea de a îi anunţa Sfântului Ioan vizitatorii care îl caută.

Un aristocrat fusese bârfit înaintea împăratului Arcadie iar împăratul din această cauză îl alungase de la curtea imperială. Acest aristocrat a venit la Sfântul Ioan pentru a-i cere să mijlocească înaintea împăratului în favoarea lui.

Atunci când ucenicul Proclu a mers să îi anunţe Sfântului Ioan Gură de Aur vizita acestui nobil, prin uşa întredeschisă a văzut că acesta nu este singur, ci că împreună cu el se afla un bărbat care, aplecat asupra patriarhului care scria, îi şoptea anumite cuvinte la ureche.

Deoarece şederea acelui bărbat în convorbire cu patriarhul a durat până în zori, ucenicul Proclu l-a îndemnat pe nobil să revină în seara următoare, el însuşi întrebându-se cine poate fi acel bărbat, şi cum reuşise să intre la patriarh neanunţat. În a doua noapte şi în a treia noapte s-a întâmplat acelaşi lucru, iar Sfântul Proclu nu-şi mai putea reveni din uimire.

Sfântul Ioan Gură de Aur şi-a întrebat atunci ucenicul dacă fusese căutat între timp de acel aristocrat. Ucenicul a răspuns că acel aristocrat cu adevărat a venit şi a aşteptat trei nopţi la rând, dar că nu l-a putut anunţa, de vreme ce Sfântul Ioan avea deja un oaspete, cu fruntea înaltă, mergând spre chelie, şi care a şoptit la urechea înalt Preasfinţiei Sale trei nopţi la rând, până în zori.

Sfântul Ioan Gură de Aur, uimit la rândul său, a zis că nu îşi aminteşte să fi primit pe cineva la el în cele trei nopţi de mai înainte, şi i-a cerut ucenicului să i-l mai descrie o dată pe acel bărbat.

Sfântul Proclu a arătat atunci înspre icoana Sfântului apostol Pavel şi a zis Sfântului Ioan Hrisostom că bărbatul acela semăna întocmai cu chipul din icoană. Astfel, s-a arătat că însuşi marele apostol a fost acela care i-a insuflat Sfântului Ioan Gură de Aur tâlcuirea Epistolelor lui.

Pe relatarea din Viaţa Sfântului Proclu se întemeiază şi această icoană păstrată în Mănăstirea Vatoped din Sfântul Munte Athos.

Tot în Mănăstirea Vatoped se păstrează cu mare cinste capul Sfântului Ioan, cu urechea stângă întreagă.

Se spune de către părinţii cei din vechime, că la urechea stângă i-a tâlcuit Sfântul apostol Pavel înţelesurile Sfintelor sale Epistole şi a rămas neputrezită spre mărturie că a fost adevărată tâlcuirea sfântului.

Sfântul Ioan Gură de Aur, exeget al epistolelor pauline

Sfântul Ioan Gură de Aur este considerat cel mai mare exeget al Sfintelor Scripturi din toate timpurile. Acesta ne-a lăsat moştenire cea mai vastă operă exegetică din istoria Bisericii. Cea mai mare parte din uriaşa sa operă o constituie opera exegetică. Din cele 18 volume, ce acoperă opera sa în clasică Patrologie Greacă J.P. Migne , 11 cuprind aproape exclusiv operă exegetică, omilii sau comentarii la cărţi ale Vechiului şi ale Noului Testament.

Sfântul Ioan a comentat toate cele paisprezece epistole pauline. Sfântul apostol Pavel este autorul biblic căruia Sfântul Ioan Gură de Aur îi acordă o atenţie cu totul deosebită, în afară comentariilor la epistole, dedicându-i o serie de şapte omilii. Omiliile la Romani sunt recunoscute astăzi în Teologia Biblică drept cel mai bun comentariu patristic la această epistolă paulină. Comentariul la 1 Corinteni este apreciat de tradiţia ortodoxă a fi o capodoperă a genului. Sfântul Ioan Gură de Aur nu lasă necomentată nici Epistola către Filimon, căreia îi acordă 18 coloane în Patrologia Greacă.

Urechea Sfântului Ioan Gură de Aur

Tâlcuirea Sfântului Ioan este una prin excelenţă pastorală, urmărind hrănirea şi zidirea duhovnicească a credincioşilor. Sfântul Ioan mărturiseşte adesea acest lucru. Acest lucru poate fi observat şi din faptul că acordă Epistolelor pastorale un spaţiu mai extins decât altor epistole de acelaşi volum.

Adrian Agachi - Învăţătura corectă despre Maica Domnului

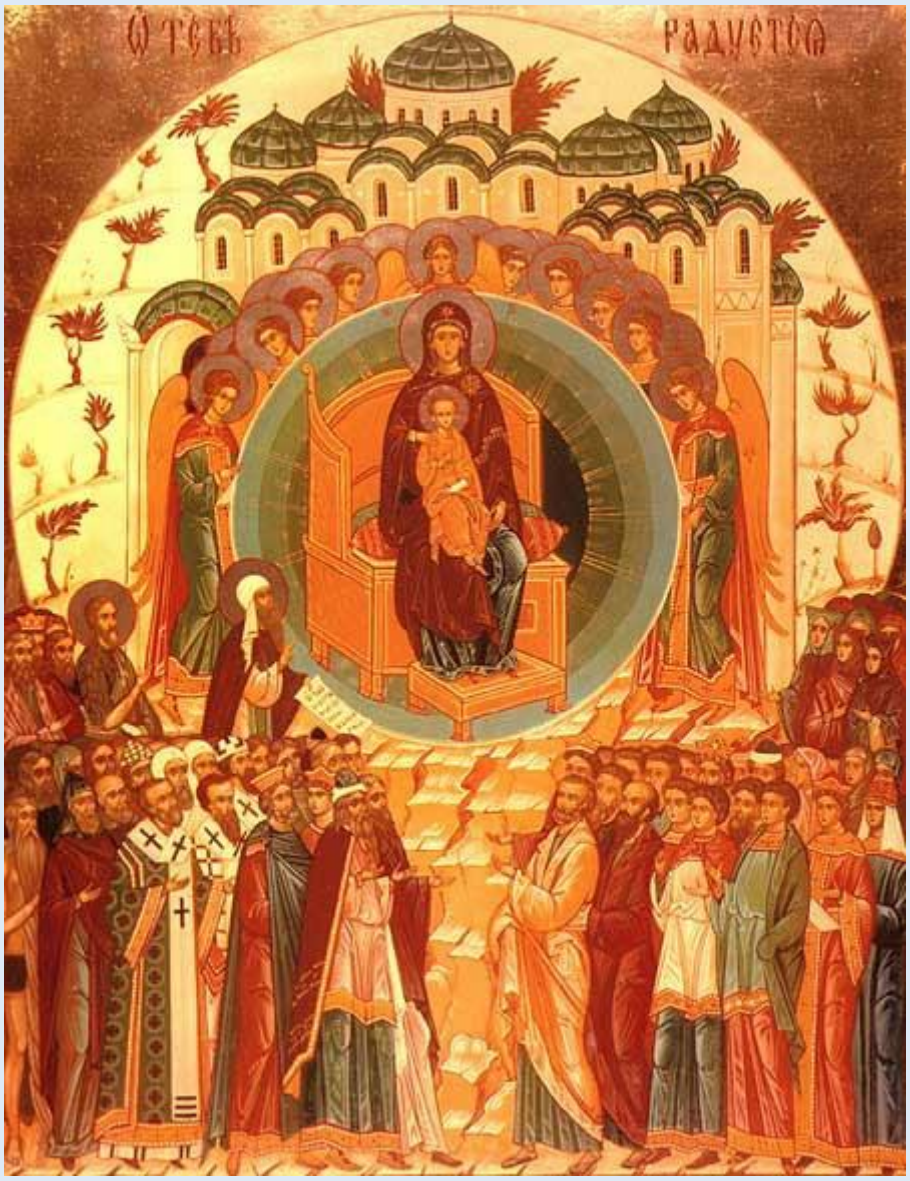

27 decembrie 2010

Sfântul Proclu al Constantinopolului a fost cel mai apropiat ucenic al Sfântului Ioan Gură de Aur. Cu toate acestea, contribuţia sa privind învăţătura corectă despre Maica Domnului a trecut aproape neobservată până astăzi. Considerăm prioritară, în momentul de faţă, sarcina de a dezvălui personalitatea fascinantă şi contribuţia deosebită a acestui mare ierarh.

Deşi Sinodul al III-lea Ecumenic a utilizat fragmente din predicile sale pentru a susţine faptul că Fecioara Maria este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, puţini au fost cei care s-au aplecat cu atenţia asupra acestor texte în zilele noastre.

Viaţa Sfântului Proclu

Nu cunoaştem locul şi nici data naşterii Sfântului Proclu. Este cert, însă, că a fost ucenic al Sfântului Ioan Gură de Aur, deşi nu l-a putut urma pe acesta în exilul final.

Nu l-a susţinut niciodată pe Arsaciu, urmaşul Sfântului Ioan, la scaunul de patriarh, deoarece acesta din urmă ocupase scaunul de episcop într-un mod necanonic. În schimb, a devenit secretarul lui Atticus, care i-a succedat în anul 406.

Istoricul bisericesc Socrate precizează că "Proclu a devenit profesor încă din tinereţe şi, frecventând asiduu şcolile vremii, a devenit pasionat de retorică. Pe când era încă tânăr, a devenit unul dintre apropiaţii lui Atticus, care l-a numit mai târziu secretar al său". Atticus îl va hirotoni, de altfel, mai întîi diacon, iar apoi, la scurtă vreme, preot. După moartea lui Atticus, Proclu a fost foarte aproape să fie numit patriarh al Constantinopolului, dar lucrul acesta nu s-a întâmplat. În schimb a fost numit episcop de Cyzic, dar nu a fost primit de creştinii din eparhia sa.

După moartea patriarhului Sisinie (succesorul lui Atticus), s-a numărat din nou printre cei care puteau fi aleşi, dar i-a fost preferat Nestorie, viitorul eretic. Pro-clu s-a dezis de erezia lui Nestorie, predicând plin de curaj împotriva acesteia. În cele din urmă va fi ales patriarh în jurul anului 434.

Printre activităţile sale importante se numără aducerea la Constantinopol a moaştelor Sfântului Ioan Gură de Aur, în jurul anului 438, şi punerea lor în biserica închinată Sfinţilor Apostoli.

Un alt eveniment notabil din perioada petrecută ca patriarh este introducerea liturgică a cântării "Sfinte Dumnezeule", eveniment petrecut cu ocazia unui cutremur puternic care a zguduit capitala Imperiului Bizantin.

Istoria Omiliei a 5-a

Am decis să analizăm una dintre omiliile rostite de cuviosul Proclu al Constantinopolului cu ocazia introducerii unei noi sărbători închinate Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Parascheva Grigoriu, cea care s-a ocupat de traducerea acestei omilii în limba română, ne-a oferit şi un scurt comentariu cu privire la istoricul ei.

Astfel, introducerea unei noi sărbători era privită în vremea respectivă cu suspiciune, pentru că existau creştini care afirmau că se diminuează posibilitatea adorării lui Dumnezeu prin aceste noi celebrări închinate sfinţilor. Însă era necesară dezvoltarea cultului adus Maicii Domnului, pentru că nu dispăruseră controversele legate de erezia nestoriană.

Parascheva Grigoriu precizează: *"Omilia a 5-a este documentul păstrat al unui astfel de argument care promovează noua sărbătoare pentru Fecioara Născătoare de Dumnezeu în Constantinopolul secolului al V-lea şi constituie dovada vie pentru organizarea cultului ei în această perioadă. Forme private ale unei astfel de devoţiuni sunt, desigur, mai vechi decât secolul al V-lea, după cum se arată într-un papirus din secolul al III-lea ce invocă mila şi protecţia Născătoarei de Dumnezeu. Aceste devoţiuni au continuat să câştige teren tot mai mult în secolul al IV-lea, când, de pildă, Sfinţii Grigorie de Nisa şi Grigorie de Nazianz atestă cele mai timpurii exemple ale apariţiilor şi mijlocirilor Maicii Domnului, deşi nici în relatările lor aceste exemple nu par să fie ceva cu caracter extraordinar sau de noutate, având corespondente în literatura ascetică contemporană. În acelaşi timp, Fecioara a început să ocupe din ce în ce mai mult un loc central, ca figură exemplară atât în cultul public şi privat, cât şi în monahism. Omilia a 5-a marchează un pas decisiv în această direcţie odată cu afirmarea de către Sfântul Proclu a preeminenţei Fecioarei asupra tuturor celorlalţi sfinţi"* (Sfântul Proclu al Constantinopolului, Omilii la Naşterea Domnului, trad. Parascheva Grigoriu, Editura Sophia, Bucureşti, 2008, pp. 84-85).

Născătoarea de Dumnezeu - mai presus de toţi sfinţii

Încă din debutul omiliei sale, Sfântul Proclu afirmă că Născătoarea de Dumne-zeu este mai presus de toţi sfinţii. Prima comparaţie pe care o efectuează este cea cu drepţii vechi-testamentari.

După ce enumeră virtuţile acestora, începe să explice de ce Preasfânta Fecioară îi depăşeşte pe toţi în sfinţenie. *"Ea a purtat în pântece pe Cel întrupat, căci ce putea împiedica iconomia cea negrăită a lui Dumnezeu Cuvântul? Creşterea materială a pântecelui? Dar de creştere şi pătimire Cuvântul este străin. Mărire? Dar dumnezeirea nu este circumscrisă. Întinăciune? Dar Cel ce a zidit-o pe ea nu se întinează şi Cel întrupat în ea şi Cel ce S-a născut nu S-a întinat, ci şi mai mare slavă aduce împăratul, iubirea de oameni. (...) Aşadar nimic nu este în viaţă*

precum Născătoarea de Dumnezeu Maria. Cutreieră toată făptura, o, omule, cu mintea şi vezi dacă este ceva mai mare decât Preasfânta Născătoare de Dumnezeu Fecioara. Răscoleşte pământul, scrutează marea, iscodeşte văzduhul, cerurile le cercetează cu mintea, gândeşte-te la toate puterile cele nevăzute şi vezi dacă este vreo altă minune aşa de mare în toată făptura. (...) Numără deci cele străine şi minunează-te de biruinţa Fecioarei, fiindcă pe Cel pe care toată făptura Îl prea măreşte numai ea în chip netâlcuit în cămara de nuntă l-a primit" (Omilii la Naşterea Domnului, pp. 91-93).

Sfântul Proclu al Constantinopolului nu cuprinde doar sfinţii, ci şi îngerii în treapta inferioară a Născătoarei de Dumnezeu. Fecioara Maria a rămas om, fără a căpăta o natură necreată, dar, cu toate acestea, s-a ridicat mai presus de puterile fără de trup, prin faptul că a purtat în pântece pe Fiul lui Dumnezeu. Nici drepţii vechiului legământ, nici sfinţii Evangheliei nu pot să se ridice la treapta Născătoarei de Dumnezeu.

Împlinirea femeilor

"Fericite sunt pentru ea toate femeile. Neamul femeiesc nu mai este sub blestem, fiindcă a născut pe cea care şi pe îngeri îi va birui în slavă. Eva se vindecă, este redusă la tăcere egipteanca, se îngroapă Dalila, fără pomenire rămâne Irodiada, şi acum se admiră şirul femeilor de cinste, se binecuvântează Sarra, ca născătoare a popoarelor, Rebecca se cinsteşte ca dătătoare înţeleaptă a binecuvântărilor, se admiră şi Lia ca maică a strămoşului după trup al Domnului, se laudă Debora ca strategă mai presus de fire, se fericeşte şi Elisabeta ca una ce a odrăslit săltarea în pântece a Înaintemergătorului harului" (Omilii la Naşterea Domnului, pp. 93-94).

Preasfânta Născătoare de Dumnezeu este cea prin care neamul femeiesc dobândeşte cea mai înaltă slavă. Prin ea sunt lăudate femeile virtuoase ale Legii vechi, dar sunt şi mustrate cele care au păcătuit.

Încheiem cu un citat de o frumuseţe retorică deosebită al Sfântului Proclu al Constantinopolului, în care el identifică şi simbolurile Legii vechi cu prefigurări ale Preasfintei Fecioare. *"Dar Maria este închinată fiindcă s-a făcut maică şi roabă, şi nor, şi cămară de nuntă, arcă şi chivot al Stăpânului. Maică, fiindcă a născut pe Cel ce a binevoit a Se naşte. Roabă, mărturisind firea şi propovăduind harul. Nor, fiindcă de la Duhul Sfânt a luat în pântece pe Cel pe care L-a născut. Cămară de nuntă, fiindcă Dumnezeu Cuvântul, ca într-o cămară de nuntă, a umbrit taina. Chivot, nu purtând Legea, ci pe dătătorul de Lege odrăslindu-L"* (Omilii la Naşterea Domnului, p. 94).

*"Maria este închinată fiindcă s-a făcut maică şi roabă, şi nor, şi cămară de nuntă, arcă şi chivot al Stăpânului. Maică, fiindcă a născut pe Cel ce a binevoit a Se naşte. Roabă, mărturisind firea şi propovăduind harul. Nor, fiindcă de la Duhul Sfânt a luat în pântece pe Cel pe care L-a născut. Cămară de nuntă, fiindcă Dumnezeu Cuvântul, ca într-o cămară de nuntă, a umbrit taina. Chivot, nu purtând Legea, ci pe dătătorul de Lege odrăslindu-L." (*Sfântul Proclu, Omilii la Naşterea Domnului)

Emilian Apostolescu - Sfântul ierarh Proclu al Constantinopolului, model de arhipăstor

20 noi, 2020

Secolul al 5-lea al erei creștine este o perioadă plină de evenimente de o importanță majoră în istoria Europei și a Bisericii. Fiind considerat ultimul veac al Antichității, a cunoscut întâmplări și schimbări semnificative: invazii barbare, căderea Imperiului Roman de Apus, disputele hristologice și Sinoadele Ecumenice convocate sau activitatea unor importante personalități laice și bisericești. Printre acestea se numără Sfântul ierarh Proclu, arhiepiscopul Constantinopolului, care a fost considerat încă din timpul vieții un model de purtare și de stăruință în credința cea dreaptă.

Nu se cunoaște data la care acesta a văzut lumina zilei, însă știm că încă din tinerețe s-a făcut remarcat prin intensitatea rugăciunii și a studiului Sfintei Scripturi. Râvna sa deosebită nu a fost trecută cu vederea de Dumnezeu, care l-a învrednicit a deveni ucenic și prieten apropiat al Sfântului Ioan Hrisostom. De la acesta a primit atât Sfânta taină a hirotoniei întru diacon și preot, cât și capacitatea de a înțelege în profunzime textul biblic, învățând să își prezinte ideile cu elocvență.

După adormirea Sfântului Ioan Gură de Aur în anul 407, viitorul ierarh a devenit secretarul arhiepiscopului Atticus, în slujba căruia și-a făcut calitățile remarcate. Astfel, în anul 416 este redactat un excepțional tratat, Despre Credință și Feciorie, acum pierdut, atribuit ierarhului și adresat augustei și surorilor ei. Există însă opinia că adevăratul autor al tratatului a fost chiar eruditul Proclu.

Conform studiului „Proclu al Constantinopolului: Laudatio Sancti Ioannis Chrysostomi", al lui Dragoș Boicu, asistent universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu, termenul prin care tânărul Proclu este identificat în scrierile istoricilor vremii este acela de ipografeus, care desemnează, alături de funcția de secretar, persoana care semnează sau redactează un document în numele altcuiva sau „autorul din umbră".

Episcop al Ciziculuiui

Succesorul lui Atticus, Sfântul ierarh Sisinie I (426-427), l-a hirotonit întru arhiereu pe Proclu, încredințându-i Episcopia Ciziculuiui. Din nefericire, evenimentele acelei perioade nu i-au permis proaspătului episcop să își ocupe scaunul din pricina locuitorilor acelei cetăți, adepți ai ereziei nestoriene, care își aleseseră propriul ierarh în persoana unui anume Dalmatius. Astfel, episcopul Proclu se întoarce la Constantinopol, unde a continuat să slujească și să predice cu multă ardoare, activitatea omiletică a acestuia făcându-se remarcată.

Sfântului Sisinie i-a urmat în scaun chiar Nestorie, promotorul eresului care provocase numeroase tulburări în lumea creștină. La sfârșitul anului 428, acesta începuse să predice fățiș doctrina antiohiană, care se opunea folosirii termenului Theotokos, Născătoarea de Dumnezeu, atribuit Fecioarei Maria. Ideile sale nu și-au găsit ecoul în mulți dintre clericii și credincioșii capitalei, care au început să își manifeste opoziția față de învățăturile greșite.

Într-una din aceste ocazii, Sfântul ierarh Proclu și-a expus, în 429, faimoasa predică despre Întruparea Domnului, în care a apărat în fața arhiepiscopului de Constantinopol numirea de Maica Domnului. Ulterior, predica sa a fost inclusă în documentele celui de-al III-lea Sinod Ecumenic de la Efes, din 431. În cadrul acestuia, Nestorie, care își pierduse deja susținerea de care beneficiase inițial, a fost depus definitiv.

Arhiepiscop al Constantinopolului

Arhiepiscopului Maximian, care îi succedase lui Nestorie și care a trecut la Domnul 3 ani mai târziu, la 10 aprilie 434, îi urmează pe scaun Proclu al Cizicului. Alegerea sa în scaunul de Constantinopol nu a fost complet lipsită de evenimente, întrucât acesta aparținea deja unei eparhii - pe care, ce este drept, nu a putut-o păstori vreodată - iar transferul către o alta era oprit prin Canonul 15 al Primului Sinod Ecumenic. Acesta este și motivul pentru care nu reușise nici înainte să ocupe scaunul de Constantinopol, cu toate că fusese propus în repetate rânduri și se bucura de susținerea poporului, de care era iubit. De această dată, însă, prin voia lui Dumnezeu și beneficiind de susținerea împăratului Teodosie al II-lea și de cea a Papei Celestin, a lui Ioan al Antiohiei și a Sfântului Chiril al Alexandriei, având în vedere și situația excepțională în care se afla, ierarhul Proclu a devenit arhiepiscop al Constantinopolului.

În păstorirea credincioșilor capitalei a dat dovadă de înțelepciune, moderație și bunăvoință, însă nu a renunțat la predicarea unei stricte învățături ortodoxe la care îi îndemna pe toți cei rătăciți să adere, spre binele lor sufletesc. Sfântul Proclu este autorul binecunoscutei scrisori enciclice și al textului de lege prin care a reușit să păstreze pacea în Biserică în contextul disputelor hristologice.

Aducerea moaştelor Sfântului Ioan Gură de Aur

Mai mult, în data de 27 ianuarie 438, ierarhul a adus în capitală de la Comana, în cadrul unei procesiuni solemne, moaștele părintelui și învățătorului său, Sfântul Ioan Hrisostom, pe care le-a așezat spre cinstire în Biserica Sfinților apostoli. Prin acest act, Sfântul Proclu i-a împăcat definitiv pe susținătorii Sfântului Ioan, care anterior se separaseră de restul Bisericii din pricina depunerii injuste a acestuia din poziția de arhiepiscop.

Cu mai puțin de un an în urmă, în septembrie 437, Sfântul Proclu rostea un cuvânt de laudă la adresa celui care i-a fost părinte duhovnicesc și ale cărui moaşte urma să le aducă în Constantinopol. Cuvântarea ni s-a transmis în trei variante, latină, armeană și paleoslavă, și, în ciuda întinderii sale reduse, evidențiază faptul că personalitatea Sfântului Ioan Gură de Aur transcende locul și timpul, paralela dintre destinul profetic al acestuia și cel al Sfântului Ioan Botezătorul, dar și vrednicia de a fi considerat întocmai cu apostolii ca urmare a practicării neîncetate a virtuților și ostenelilor de tot felul.

Sfântul ierarh Proclu trece la Domnul în luna iulie a anului 446, după o păstorire rodnică a credincioșilor din Constantinopol vreme de 12 ani. Eforturile sale de rea-

ducere a unității în Biserică au fost recompensate pe măsură, iar credincioșii capitalei l-au iubit și susținut permanent pe vrednicul lor arhiepiscop.

Pomenirea sa se face în două ocazii în cursul anului bisericesc, la 24 octombrie, respectiv 20 noiembrie, cea de-a doua urmând la numai o săptămână prăznuirii Sfântului Ioan Hrisostom.

Cântarea întreit sfântă

Ultimul aspect care merită menționat îl reprezintă faptul că în vremea Sfântului ierarh Proclu a început a se cânta Trisaghionul. Introducerea acestuia în slujbele bisericești și mai ales în Sfânta Liturghie se datorează unei întâmplări minunate.

Astfel, în acea perioadă, Imperiul Roman de Răsărit era devastat de numeroase cutremure care, în decurs de câteva luni, produseseră mari pagube și pierderi de vieți în regiuni precum Bitinia, Hellespont sau Frigia. Cu această ocazie, populația Constantinopolului ieșea deseori în procesiune în afara orașului, în frunte cu arhiepiscopul și împăratul, rugându-se pentru încetarea calamităților. Într-unul din aceste momente de rugăciune, un băiat a fost ridicat din mulțime și înălțat la cer, dispărând vederii celor adunați. Nu după mult timp, însă, băiatul a fost readus pe pământ, nevătămat, mărturisind că a văzut îngerii aducând laudă lui Dumnezeu și cântând Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte. Auzind aceste cuvinte, mulțimea, în frunte cu arhiepiscopul Proclu, a început să cânte, strigând: Miluiește-ne pe noi. Îndată, cutremurele au încetat, iar întreaga rugăciune a fost adoptată și integrată în cultul Bisericii, spre imitarea laudelor neîncetate aduse de îngeri Dumnezeului Celui Preaînalt.

Orthodoxwiki - Proclu al Constantinopolului

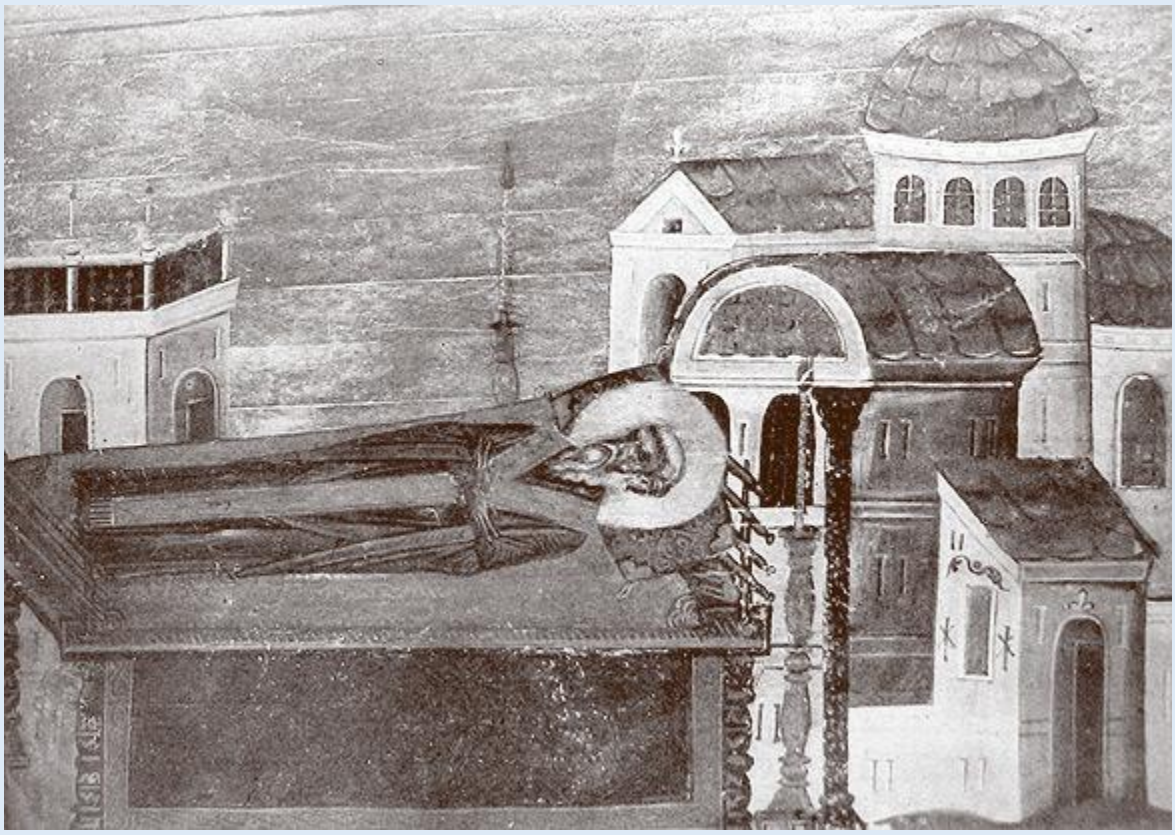

Adormirea Sfântului Proclu în Menologhionul lui Vasile al II-lea

Proclu a fost patriarh al Constantinopolului între anii 434 și 446. A fost prieten și ucenic al Sfântului Ioan Gură de Aur. Este cunoscut pentru al său Tomos („Tomusul lui Proclu") care a păstrat pacea în mijlocul disputelor hristologice dintre episcopii răsăriteni ai vremii sale. Prăznuirea sa în Biserica Ortodoxă se face la 24 octombrie și la 20 noiembrie.

Viața

Data nașterii sale este necunoscută. Deși se cunosc puține despre perioada de început a vieții sale, Proclu fusese remarcat pentru intensitatea rugăciunii sale și pentru studiul Sfintelor Scripturi. El a devenit citeț la o vârstă tânără. A fost ucenic al Sfântului Ioan Gură de Aur și a fost hirotonit ca diacon și ca preot de către acesta. De la marele sfânt, Proclu a primit o înțelegere profundă a Sfintei Scripturi și a învățat să-și prezinte învățăturile într-o formă elevată.

Proclu a fost secretarul lui Atticus în timp ce acesta era patriarh al Constantinopolului (406–425). După ce Sisinius i-a succedat lui Atticus în 425 ca patriarh,

l-a hirotonit pe Proclu ca episcop al Cizicului. Cu toate acestea, nestorienii eretici din Cizic aleseseră deja un episcop și Proclu s-a întors la Constantinopol unde a și rămas, propovăduind cuvântul lui Dumnezeu în bisericile de acolo și unde a denunțat impietatea ereticilor.

Proclu a continuat să propovăduiască și după ce Nestorie a devenit patriarh al Constantinopolului în 428. La sfârșitul anului 428 Nestorie a început să predice doctrina antiohiană împotriva folosirii termenului de Theotokos în privința Fecioarei Maria, preferând termenul de Christotokos. Acest lucru a stârnit reacții adverse în rândurile clerului și laicatului din Constantinopol.

Cu ocazia unuia din aceste evenimente, în 429, și-a prezentat Proclu faimoasa predică despre Întrupare, în care a apărat numele de Maica Domnului în fața lui Nestorie însuși. Ulterior, predica a fost inclusă în documentele Sinodului de la Efes, la care Nestorie a fost depus.

După ce patriarhul Maximian, care îi succedase lui Nestorie în 431, a murit în 434, episcopul Proclu a fost ales, cu ajutorul episcopilor din Constantinopol și al împăratului Teodosie al II-lea, să îi succeadă lui Maximian ca patriarh și arhiepiscop al Constantinopolului. Ascensiunea lui Proclu în scaunul din Constantinopol a fost aprobată de Sfântul Chiril al Alexandriei și de către Ioan al Antiohiei, în răspunsul lor la scrisorile sinodale care anunțau numirea lui Proclu.

În 436, un număr de episcopi din Armenia l-au abordat pe Proclu în privința oportunității unor propuneri prezentate de Nestorie și care îi fuseseră atribuite lui Teodor de Mopsuestia. Ca răspuns, Proclu a emis o scrisoare, cunoscută în zilele noastre sub numele de Tomul lui Proclu, pe care a trimis-o episcopilor răsăriteni și în care condamna propunerile, cerându-le semnarea „Tomului”. Episcopii au aprobat „Tomul” care nu îl menționa pe Teodor de Mopsuestia, acesta fiind admirat de episcopi. Arhiepiscopul Proclu a avut o abordare mediatoare astfel încât a avut succes în liniștirea situației din Biserică și permițând întoarcerea multor nestorieni.

În 438, arhiepiscopul Proclu a readus moaștele Sfântului Ioan Gură de Aur la Constantinopol de la Comana și le-a înmormântat în Biserica Apostolilor. Acest lucru i-a împăcat pe sprijinitorii Sfântul Ioan Gură de Aur, care se separaseră în urma depunerii injuste a acestuia din poziția de arhiepiscop.

În vremea lui Proclu a început să fie folosit Trisaghionul. În acea vreme, zona Bitiniei din Asia Mică a suferit o serie de cutremure de pământ distructive.

Conform tradiției, în timpul unei slujbe de rugăciune către Dumnezeu, un băiat, se pare că a avut o vedenie iar după ce și-a revenit a spus că a văzut îngerii și pe Dumnezeu cântând: „Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte Fără de Moarte”, ceea ce și poporul a început să cânte, adăugând: „Miluiește-ne pe noi”. La această rugăciune, cutremurele s-au oprit. Această rugăciune s-a păstrat ca parte din Sfânta Liturghie în Biserică până în zilele noastre.

Patriarhul Proclu a adormit în anul 446, luna iulie, după ce a stat în scaunul de Constantinopol timp de doisprezece ani.

Purtarea sa ca arhiepiscop al Constan-tinopolului a fost aceea a unui păstor înțelept, moderat și conciliator, care a adoptat de bunăvoie o credință ortodoxă strictă și care s-a străduit să-i convingă pe cei cu alte opinii decât el mai degrabă prin credință decât prin forță.

Imnografie

Condac, glasul al 4-lea: După vrednicie astăzi prăznuiește cea mai cinstită decât toate cetățile cu adevărat cinstită mutarea ta, Părinte al părinților, prea fericite Proclu, înțelepte.

Casetă de succesiune: **Proclu al Constantinopolului**		
Precedat de: **?**	**Episcop de Cizic** 425–434	Urmat de: **?**
Precedat de: **Maximian**	**Patriarh al Constantinopolului** 434–446	Urmat de: **Flavian**

Pr. Silviu Cluci - Capul Sfântului Ioan Gură de Aur

Printre odoarele cele mai de preţ din grădina Maicii Domnului sunt moaştele Sfântului Ioan Gură de Aur. La Mănăstirea Vatoped se păstrează cu mare cinste capul Sfântului Ioan. Un lucru minunat şi vrednic de luat în seamă îl reprezintă nestricăciunea urechii stângi.

Capul Sfântului Ioan Gură de Aur păstrat la Mănăstirea Vatoped, Athos. Un lucru minunat şi vrednic de luat în seamă legat de capul Sfântului Hrisostom, ce poate fi pipăit de oricine la modul personal, este nestricăciunea urechii stângi. (Foto: asceticexperience.com)

Sfântul Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului, s-a născut în Antiohia. Fericitul şi dumnezeiescul Ioan Gură de Aur a fost patriarh al Constantinopolului pe vremea împăratului Arcadie (395-408) şi a împărătesei Eudoxia. El i-a ruşinat cu putere pe eretici, a dat pe faţă nelegiuirile împărătesei Eudoxia care otrăveau viaţa publică şi moralitatea poporului.

Aceasta însă a stârnit reacţia stăpânitorilor, care nu au ezitat să-l dea jos de tronul patriarhal, exilându-l în cele din urmă în Armenia unde, în jurul anului 407 d.Hr, după multe necazuri şi suferinţe, şi-a dat ultima suflare.

Sfântul Ioan Gură de Aur a petrecut trei ani în exil, adormind în Domnul în anul 407 (14 septembrie), în orăşelul Komani din Georgia (Abhazia). Biserica din Komani dăinuie până astăzi, iar acolo se păstrează şi sarcofagul unde au fost depuse prima dată sfintele oseminte ale Sfântului Ioan Gură de Aur.

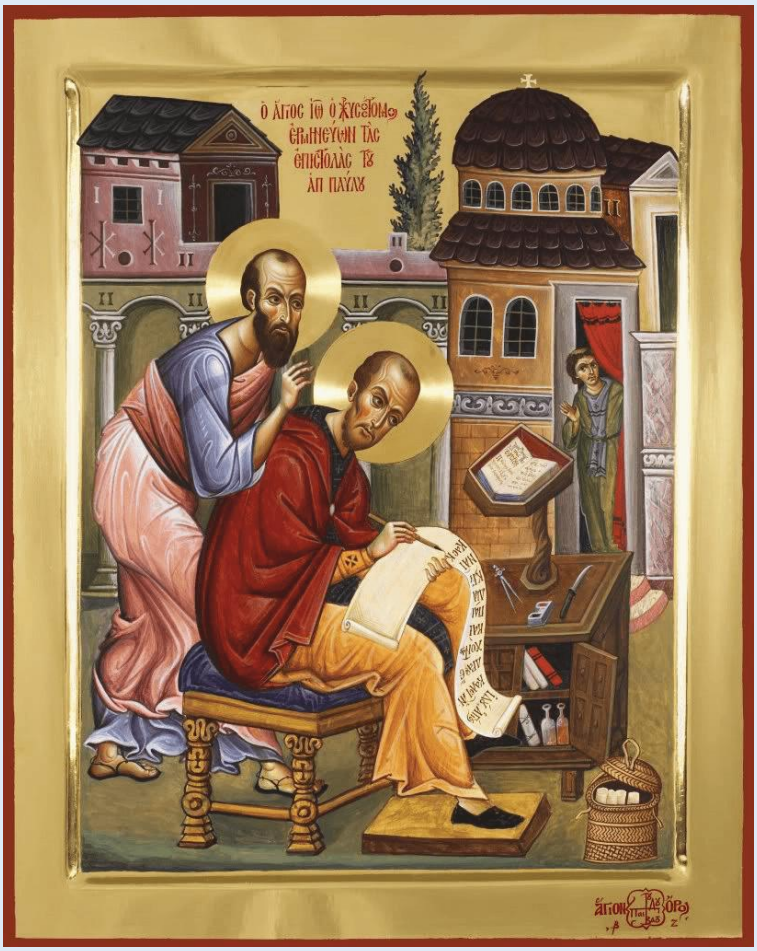

Icoana ce-l reprezintă pe Sfântul apostol Pavel şoptindu-i la ureche Sfântului Ioan Hrisostom cum să tâlcuiască cuvintele scripturistice şi epistolele pauline (icoană contemporană pictată în atelierul Mănăstirii Vatoped)

Moaştele Sfântului Ioan Gură de Aur

În anul 438, împăratul Teodosie al II-lea a mutat moaştele Sfântului Ioan Hrisostom de la Komani la biserica Sfinţilor apostoli din Constantinopol.

Cu mult înainte de căderea Constantinopolului sub turci, printr-un edict dat de către împăratul Ioan Tsimiskis (969-976), moaştele Sfântului Ioan Gură de Aur au fost trimise de la Constantinopol la Mănăstirea Marea Lavră, în Sfântul Munte Athos. În luna iulie a anului 1284, împăratul Andronic al II-lea cel bătrân (1282-

1328) a trimis mâna dreapta a Sfântului Ioan la Mănăstirea Filothéu, unde se păstrează spre cinstire până astăzi.

Capul Sfântului Ioan Gură de Aur, păstrat la Mănăstirea Vatoped

La Mănăstirea Vatoped se păstrează cu mare cinste capul Sfântului Ioan. Conform unei alte tradiţii, împăratul Ioan al VI-lea Cantacuzino (1347-1355), care a avut o dragoste deosebită faţă de marea Mănăstire Vatoped, aşa cum reiese din mai multe mărturii, a dăruit Mănăstirii o parte din brâul Maicii Domnului, capul Sfântului Ioan Gură de Aur și capul Sfântului Grigorie Teologul.

Un lucru minunat şi vrednic de luat în seamă legat de capul Sfântului Hrisostom, ce poate fi pipăit de oricine la modul personal, este nestricăciunea urechii stângi. Această ureche neatinsă de stricăciune, care apare la vedere este posibil să aibă o legătură cu o întâmplare menţionată pe larg în viaţa sfântului. Se spune acolo că ucenicul sfântului, arhiepiscopul Constantinopolului de mai târziu, Sfântul Proclu, l-a văzut cu ochii lui pe apostolul Pavel aplecat asupra urechii sfântului, pentru a-l îndruma în tâlcuirea epistolelor lui.

Părticele de Sfinte moaşte ale Sfântului Ioan Gură de Aur se mai află în Sfântul Munte la Mănăstirile Iviron, Dionisiu şi Dohiariu.

Sfântul Proclu al Constantinopolului - Cărţi în limba română

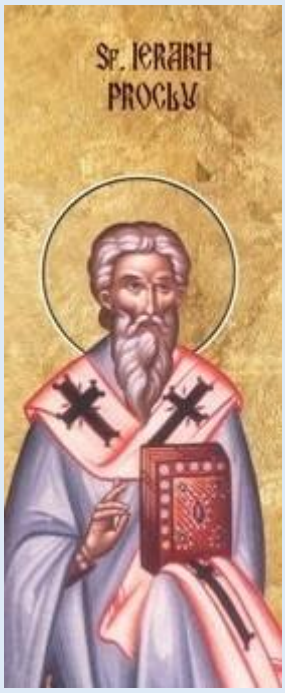

Proclu al Constantinopolului, sf. - Omilii la Naşterea Domnului

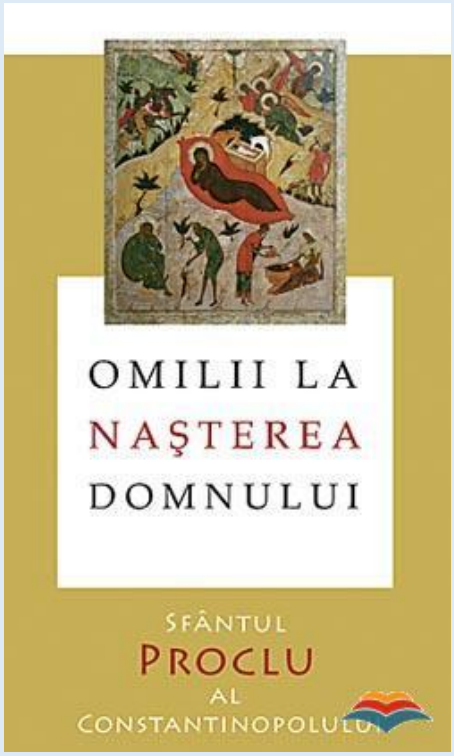

Prezentarea cărţii:

Mărturisind dualitatea firilor în unitatea inextricabilă a persoanei hristice, Omiliile Sfântului Proclu deschid drumul problematicii hristologice chalcedoniene. Intuiţiile terminologice şi dogmatice exprimate aici vor constitui argumentele cele mai importante în Sinodul de la Efes (431) şi în cel de la Chalcedon (451).

Omiliile la Naşterea Domnului fixează totodată cultul marial în temeiuri teologice şi hristologice, consacrând termenul de Theotokos ca atribut esenţial al Maicii Domnului, împotriva contestărilor iudaizante ale lui Nestorie. În acelaşi timp, ele mijlocesc sinteza celor două hristologii ale secolului al V-lea, antiohiană şi chalcedoniană, într-o lucrare de reconciliere unică în Istoria Bisericii.

„Soarele dreptăţii astăzi a răsărit şi a acoperit vechiul soare. Am fost slobozit din întuneric şi strălucirea acestor raze mă orbeşte; ziua a fost pentru mine din nou născută şi sunt cuprins de spaimă. Naşterea mă încântă şi cele ale sale mă tulbură. Văd răsărind un nou izvor şi trecând vechea grijă, am văzut că S-a născut Prunc nou şi cerul că se pogoară să-L slăvească."

Cuvântări de laudă la Adormirea Maicii Domnului

Prezentarea cărţii:

Această microantologie praznicală reprezintă, fără pretenții de exhaustivitate, o selecție a unora dintre cele mai frumoase Cuvinte de laudă la Adormirea Maicii Domnului, reunind scriitori bizantini din secolele de aur ale retoricii bizantine, secolele al VII-lea–al XI-lea, începând cu celebrele Cuvântări la Adormire ale Sfântului Ioan Damaschin, Sfântul Teodor Studitul, Ioan al Evhaitelor și încheind cu un mic text din perioada postbizantină, care aparține episcopului Ilie Maniat.

Menit a întâmpina Praznicul Adormirii Maicii Domnului, volumul o prezintă pe Împărăteasa cerului și a pământului în mutarea ei la viață, ca pe mijlocitoarea și chezășuitoarea Învierii și a mântuirii tuturor. Mormântul Fecioarei din Grădina Ghetsimani de pe Muntele Măslinilor dă mărturie despre realitatea învierii întregului neam omenesc, încât pe bună dreptate praznicul Adormirii Maicii Domnului corespunde prăznuirii Învierii pascale a Mântuitorului, cu adevărat meritându-și numele de „sărbătoare a sărbătorilor."

Cuprins:

Cuvânt înainte
Sfântul Ioan Damaschin - Întâiul Cuvânt de laudă la prea cuvioasa Adormire a prea slăvitei şi prea cinstitei şi binecuvântatei Stăpânei noastre, Născătoarea de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria
Sfântul Ioan Damaschin - Al doilea Cuvânt de laudă la prea cuvioasa Adormire a Maicii Domnului
Sfântul Ioan Damaschin - Al treilea Cuvânt de laudă la Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu
Sfântul Proclu al Constantinopolului - Laudă Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria
Sfântul Modest al Ierusalimului - Din „Cuvântul de laudă la Adormirea Preasfintei Stăpânei noastre şi Pururea Fecioarei Maria"
Sfântul Teodor Studitul - Din Cuvântul de închinăciune la Adormirea Preasfintei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoare şi pururea Fecioară Maria
Sfântul Ioan al Evhaitelor - Cuvânt la prea cuvioasa Adormire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu
Ilie Maniat - Cuvânt de laudă la Adormirea Fecioarei

***

Omiliile la Schimbarea la Faţă atribuite lui Proclu al Constantinopolului - O nouă traducere a Homiliae VIII. In transfigurationem domini (BHG 1980, CPG 5807) - Pr. dr. Radu Gârbacea:

https://www.revistateologica.ro/wp-content/uploads/2018/04/Radu-G%C3%A2rbacea-Omiliile-la-Schimbarea-la-Fa%C5%A3%C4%83-atribuite-lui-Proclu-al-Constantinopolului.pdf

Două omilii la Înălţarea Domnului atribuite lui Proclu al Constantinopolului: De Ascensione Domini (CPG 5820) şi In Assumptionem Iesu Christi (CPG 5836) - Pr. dr. Radu Gârbacea:
https://www.revistateologica.ro/wp-content/uploads/2018/03/Radu-G%C3%A2rbacea-Dou%C4%83-omilii-la-%C3%8En%C4%83l%C5%A3area-Domnului-atribuite-lui-Proclu-al-Constantinopolului.pdf

Icoane

Sf. Cuv.
GRIGORIE
DECAPOLITUL
Sf. Cuv.
TEOCTIST
MĂRTURISITORUL
Sf. IERARH
PROCLU
20 noiembrie

20 noiembrie

Ὁ ἅγιος
θεό
κτίτωρ
ὁ ὁμολ.
Ὁ ἅγιος

Sf. Ierarh
Proclu

СТН

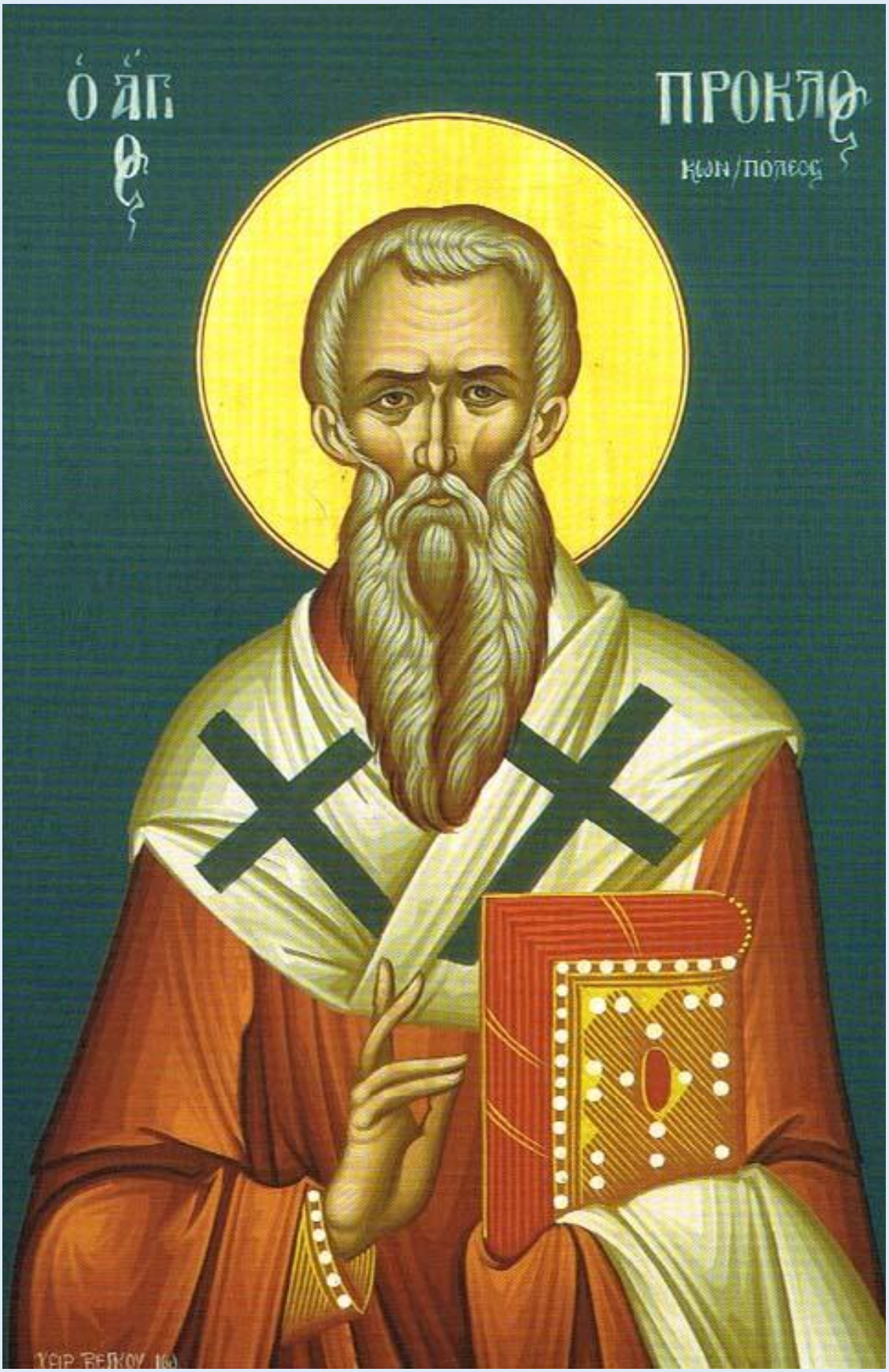
Ὁ ἅγ
ΠΡΟΚΛΟ
ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

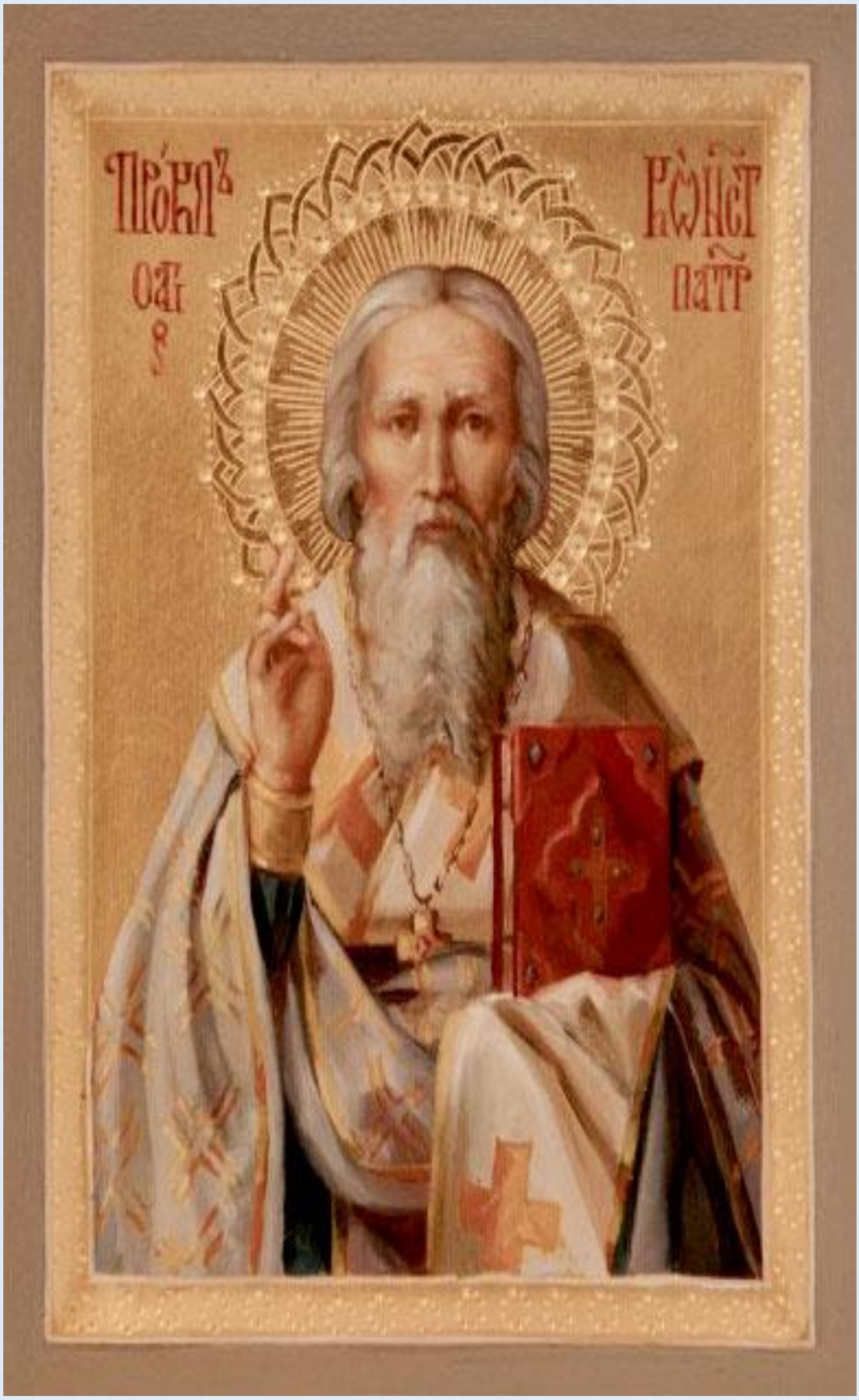

Troparul Sfântului Ierarh Proclu, Patriarhul Constantinopolului

20 Noiembrie - Glasul 4

Dumnezeul părinţilor noştri Care faci pururea cu noi după blândeţile Tale, nu îndepărta mila Ta de la noi; ci, pentru rugăciunile lor, în pace îndreptează viaţa noastră.

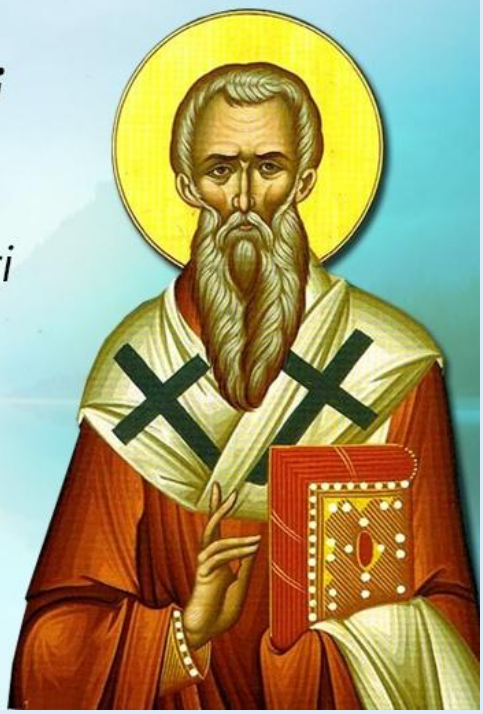

Troparul Sfântului Ierarh Proclu, Patriarhul Constantinopolului

20 Noiembrie - Glasul 4

Dumnezeul părinţilor noştri Care faci pururea cu noi după blândeţile Tale, nu îndepărta mila Ta de la noi; ci, pentru rugăciunile lor, în pace îndreptează viaţa noastră.

Bucură-te, Sfinte ierarhe Proclu!